

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 1. évben. Negyedévi 5 korona
 3. évben 15
 6. évben 30
 12. évben 60

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
László József.

== Egyeszedik ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Karácsonyi hangok.

— dec. 25.

Az ünnepi éjtszaka csendjében örökkévaló fényvel világít az isteni szeretet.

Mintha a jégvirágok életre kelnének, meleg, illatos rózsaszinben pompáznának és mintha az egyformán fehér, hófedte vidékek sívataján zölden zsendülne a fűs új rügyet bontogatna a csipkebokor.

Madárdal zengését is hallom, falevelek zirrenése közt lágyan fuvall a szellő, bogarak zümmögnek és az egész világot előtti bibor tűzével a nap.

A nap, e hatalmas mindenség legnagyobb csodája, lángsugarainak egyetlen erős lobbanásával véghezvihetné ezt a varázslatos megújítást. Hiszen a nap a világegyetem koronája; a nap sok ezer milliószor sok ezer millió sugarat áraszt ki magából és mégis időtlen időkig

teljes egész marad. A nap az élet; a nap az áldás; a nap a földnek egyetlen kifogyhatatlan jóltevője Isten teremtett világában.

És amikor, mi gyarló parányai a végtelennek, elfordulunk a naptól: didereg a természet, fázik a föld. A szívnek is van ilyen csodátévő napja: az örökké világító, soha el nem szunnyadó szeretet, melynek legragyogóbb ünnepe viradt ránk.

Mily balga az emberiség, hogy annyiszor elbujdosik a szív napjának, a szeretetnek áldott közeléből és gonosz indulatok, irigység, hiúság, gyűlölködés, kegyetlen önzés, durva gőg, zsarnok erőszak dermedt fagyában senyved!

Nem gondolja meg a vaktában küzködő, a mohón marakodó, a rövid földi vándorlásban társait mérges fogakkal szagató, hogy célhoz a révbé, az örök megnyugvás forrásához az érhet csupán, akinek utjára a szeretet napja világít.

Meddő a mi pályánkon minden egyéb harc; csak a szeretet lobogója alatt táborozók szívébe ragyog be a diadal napfénye valóban:

Koldus a király, ha ezt a zászlót nem ismeri s királylyal nem cseréli a koldus, midőn a szeretet égi palástja takarja siralmát.

Az ünnepi éjtszaka csendjében hall meg tehát a magasból zengve leszálló karácsonyi hangokat, egymást ellenséges erővel konokul dúló emberi fajzat!

Gyermeköröm boldog gügyögése közben villanjon az ember agyán a szeretet világa keresztül!

Pihenjen a dac pörölye: dicsvágy, harag, szenvedelem ne döngesse ma izzó kapuját a bűnnek!

Legyen egyszer ünnep a világon! A szeretet sugarátul az üdvözülés áldása fakadjon a szívből!

Levelek Laurához.

Írta: Rudnyánszky Gyula.

A messzeségben, téled eiszakadva,
 Mint parti rög, mely a tengerbe omlik,
 Az elmúlásnak érzem bus moráját.
 Olyan vagyok, mint jéghegyek között
 Nyíló bokor; mint szirten a fenyő,
 Mely egymagában zöldel a kopáron.
 A napnak arcát tükröző habokból;
 Hiába csillog a tavasz felém
 Hiába röpköd pillangó fölöttem
 S a zöld rügyek hiába bontakoznak:
 Tél van szívémben; úgy fázom, didergek,
 Mint hogyha minden élet a világ
 Végső fagyától épp most veszne ki,
 S én, az utolsó ember, most keresném
 A lét határán a vigasztaló

Halál parányi esillagsugarát,
 Mely átvezessen a nagy végtelenbe.

Nekem tehát ott semmi sincs, a hol
 Te nem vagy. Az öröm forrása meddő
 Homokba vész; némán, erőtlennül
 Hamvába roskad az álmok tüze;
 És szárnyait bevonva szintelen,
 Vak s mozdulatlan lesz a képzelet.
 Felhő a lelkem, mely csak sirni tud;
 Szél, mely sohajt csupán; köd, mely be-

vonja
 Multam s jövőm gazdag vidékeit:
 Sir, mely nem ad más hangot, mint mit a
 Göröngy ver a koporsó födelén:
 Tenéküléd nem több vagyok, csak ennyi!
 Mert hasztalan fecsegnek ámitó
 Meséket a bolond szerelmesek,
 Hogy a távollét szárnyakat növeszt
 A szerelemnek s tengerré dagasztja

Az érzelem patakját: semmivé lesz
 S nyom nélkül elvész minden pillanat,
 A mely nem hal meg kedvesünk ölében.
 A kéj forrása, a szerelmi csók,
 Ha el nem esattant: a pokol köve;
 Kiirtja a virágot gyökerestül.
 Az üdv, melyről lemondunk: kárhozat.
 S a két kar, a mely, mig forrón szoritja
 A tiszta keblet, életet teremt,
 Ha tétlenül marad: halál gyűrűje.

Nincs a világon vakmerőbb hazugság,
 Mint melyre a holdfény lovagjai
 Esküsznek, hogy szerelmesek szívében
 Pótolni tudja a valót az álom.
 Igaz, hogy álmok nélkül a legédesb
 Valónak hamva és zamatja nincs,
 A szinaranyának álom a zománca;
 De bambaság az eszmény rózsakelyhét
 A pusztá levegőbe festeni

"Önkéntes árverés. Az Arany bika szálloda bérlete megszüntvén, szálloda, étterem, kávéház, pincze és konyha összes kellékei, butorzatai, egy nyári színpad diszleteivel együtt, továbbá 2. omnibusz, 3. ló szerszámokkal, 2. igásszekér és igen sok hasznos háztartási tárgyak naponta 9 órától 12 ig délután 2 órától 5-ig szabadkézből eladatnak. **Az eladás naponta folyik,** és a megvett tárgyak azonnal elvihetők

Ünnepi elmélkedés.

A Szabadság számára írta: **Hegedüs Sándor**,
volt kereskedelemügyi miniszter.

— dec. 25.

Ha a fórumról hazatérünk és magunkba szállunk: gondolataink és érzelmeink sokkal tisztábbak; nem zavarja azokat a piaci zaj, a szenvedélytől fölvert por és sár; de annál erősebben domborodnak ki előttünk valódi nemzeti feladataink és annál melegebben érezzük azt a szolidaritást az érzelmeinkben és érdekekben azt a kötelességet: az elfogulatlan lankadatlan munkára, mely nemzetet nemzetté tesz, mely egyedül képes bajainkat orvosolni, haladásunkat biztosítani: amire pedig föltétlenül nagy szükségünk van, ugyannyira, hogy tulajdonképpen egyik (eddig nem eléggé teljesített) feladatunk éppen az, hogy azt a kis anyagi és szellemi erőt, mely fölött, a körülöttünk levő nagy nemzetekhez képest, csekély mértékben rendelkezünk, legalább magunk ne pazaroljuk és ne bénítsuk meg; mert csak így fogjuk azokat fokozhatni és a feladatok teljesítésére munkaképesekké tenni.

Hogy e tekintetben a zavartalan és meg nem bénított munkásságra mennyire vagyunk képesek mi is; bizonyítják kulturánk azon ágai, melyeket meg nem ront, meg nem bénít a szenvedélyek meddő küzdelme. Mert azt nem tagadhatja senki, hogy tanügyekben, a szakirodalom, művészetek ágában: sőt az

iparművészet, földmívelés, forgalom sok — bár sporadikus és kissé kis méretű — mozzanatában: úgy kiképzett tehetségekben, mint máris létesített munkában, több olyan eredményt értünk el, mely teljes mértékben megüti a legmagasabb mértéket is; melyekben oly erőcsirák és olyan termelési képességek vannak, melyek anyagi és erkölcsi tekintetben a nemzet emelésére, megtermékenyítésére teljes mértékben alkalmasak.

Csak hogy ezekben is többnyire csak addig dolgozunk (vagy dolgozhatunk), míg egy szép kirakatba való kerül. De már a boltban kevés van, raktárra pedig alig jut valami, kelendősege pedig a kirakatoknak nincs.

De, hogy ezt a nagyobb mértékű és eredményű munkásságot e téreken is (melyeken még béke honol) elérjük: ahhoz a nemzet anyagi izmosodása és meg nem bénított, el nem vont szellemi frissessége szükséges. Mert különben — amint egyes jelenségek máris bizonyítják — ezeken a téreken is csak proletáriusokat termelünk. Pedig a jó gazda mellett, tanár, festő, szobrász, mérnök, iparos és gyáros, kereskedő és szaktudós képezik egy nemzet emelkedésének valódi tényezőit; kik hivatásuknál és mindennapi munkájuknál fogva gazdagítják a nemzetet még akkor is, mikor egyenként önző munkát vagy ábrándozó idealizmust üznek.

És az anyaföldnek gazdagságát csakis ezen tényezők lankadatlan, zavar-

talán, sikeres és kelendő munkássága emelheti.

Aki ezeknek erőfeszítését, tettejét erkölcsileg vagy anyagilag gyengíti, bénítja, aki a társadalomnak szeretetét, pártfogását és szolidaritását ezektől megvonja: az az ország elszegényedését mozdítja elő.

Sőt talán e semleges téreken kívül is, mindenütt minden, bármily kis mértékben használható erő megkimélésére, fejlesztésére és felhasználására és minden percnél (még az országos dolgokban is) kizsákmányolására annyira szükségük van; a nemzet anyagi és szellemi küzdelmében minden emberre annyira reáshorol, hogy ha csak kis mértékben is átérzzük és átértjük ezt: nem fogunk akkora sietséggel és passzióval az emberítés munkájában résztvenni, mely politikai és (ujabban) vallási téren nálunk olykor csak lassu tűz képpen, de gyakran egész erővel és emésztő viharoképpen pusztít.

Lehet a helytelent és a hibát, a visszaélést vagy tudatlanságot pusztítás és emberevés nélkül is ostromolni és kiküszöbölni.

Főleg miután az utóbbi rendszer (mert ez is rendszeres) nem csak az erőpusztításban, de annak még nagyobb mértékű bénításában is mutatkozik, mert azon elemeket sodorja első sorba, melyek jellemükkel, érdemeikkel és készülségükkel fogva még a hátulso sorban is keveset használnak és a hasznos erőket legalább is félrevonulásra, tétlenségre kárhoztatja.

Ez közel áll a nyers erőuralmához, már pedig ezzel — a mai világban — még háboruban sem megy sokra az ember, annál kevésbbé halad előre a béke nehéz, de hasznos munkája és azonkívül annyit rombol, mint egy áradás, anélkül, hogy termékenyítőleg hatna.

Szándékosan adtam elő ezeket a szerény megjegyzéseket nagy általánosságban, mert csakis objektív (de azt hiszem: igaz) elmélkedést, békés és szeretetteljes figyelmeztetést, nem pedig konkrét kritikát és támadást akartam e néhány sorban írni.

Talán nem vész el az általánosságban a szándok és a cél, mert amaz tiszta szívből származik, emez pedig csakis nemzetünk emelkedését tartja szem előtt.

S kődön ringatni márványpalotát!
Együtt a kettő, álom és való,
Imádott asszony karja közt az ábránd,
A csók tűzében ájtatos rajongás,
A kéj oltárán átszellemülés:
Az egybeolvadás kohója ez,
A mesgye a föld és az ég között,
Melyen túl a mulandó halhatatlan.
Ezért a boldogságnak elpazarlott
Nagy kincse minden árva pillanat,
Mely nem talál a kedvesünk ölén;
S ezért vagyok szánalmasabb, szegényebb
Én most a koldusnál, mivel szívem
Sziveden nem doboghat s ajkamat
Ajkadra nem forraszthatom. Ha tudnám:
Száz évig élek csendesen, nyugodtan
Tőled külön; de csókom delejét
Mihelyt véredbe árasztom, nem élek
Tovább, csupán a míg a csókom él;
Hozzád repülnék, mint szomszjas madár
A vízre és belé fulasztanám
Egy csók tűzébe boldog lelkemet.
Csókolni téged, édes angyalom,
Gyönyörrel karjaidba omlani:
Ez égi csúcsa földi vágyaimnak,

Melyen fölül nem szállhat emberézés,
Ez a halálig élő szerelem

Nem kell egyéb, csak el ne tékozzolj
A távollét szerelmi üdvömet
S enyém megint a bűvös örökélet,
Mely a illanó csók mámorán fakad.
Az ifjuságot érzem visszatérni:
Tavaszi áramlat suhan szívembe;
A merre járok, nap ragyog fölöttem;
Vigan szökellek friss erdő mohán;
Erőm duzzad, mint szélben a vitorla;
Fenn szárnyalok s csapongva dalra gyujtok
Mint a pacsirta május reggelén.
Felejttem a gond dünyögéseit;
Felejttem az időt, mely elrepül;
Felejttem a munkát, mely rám szakad;
Felejttem a telet, mely letarolja
Pazar mezőmet: azt tudom csupán,
Hogy az enyém vagy s én tied vagyok;
Szívünk csodás dalt egy ütemre zeng,
A melynek lüktető árján a csók
A mennybe röppent. Eddig tart az élet.
Feloszlanak gyarló határai;
Behunyt szemekkel együtt suhanunk
Az örökkévalóság magasába.

Mihalovits J. gyógyszertára a „Kigyóhoz“ Debreczen, Főter, a városházzal szemben

Ajánlja a teljesen szinmentes s kiváló jó hatású „Mollitergin“ arc s kéz bőr finomító szőpítő szerét, mely folyadék amíg ártalmatlanságára nézve teljesen egyezik a vaselin s glycerinnel, hatásra özve azokat jóval felülmúlja. Hatása gyors s biztos. A szél kifújta arcot vagy kezeket a legrövidebb idő alatt fehérré, puhává s üdévé teszi, s poudert alá is igen ajánlható. Mint bőrápoló szer páratlan! Egy üveg „Mollitergin“ ára 1 korona.

Az ujságirásról.

A Szabadság számára írta: Koncz Ákos.

Nem csak az ujságíró ember szereti a szenzációt, hanem a közönség is, sőt az ujságíró éppen azért szereti azt, mert tudja, hogy az olvasó közönség unottan dobja el a lapot, ha nincs abban pikantéria, botrány vagy valamelyes hü-hó. A káviár kapós ma az olvasó közönségnél és nem egyszer hallom, hogy unalmas egyik-másik napi lap, mert nincs benne esetleg házasságtörés, vitriol-dráma és több effele csemege.

A komoly, szépen megírt politikai cikkeket ma kevesen olvassák. Ez unalmas. A szívből írt tárcák felett élcelnek és azt mondják, hogy szörnyen naiv lélek lehet az, ki azt hiszi, hogy az erényről, az eszményről is lehet a vonal alatt érdekesen írni.

Társadalmi cikkek ma nem találunk olvasóra, mert a társadalmi félszegség mindnyájunk közös bűne. A hirrovatok csak akkor érdekesek, ha naponkint vannak abban párbajok, öngyikos szerelmek, sikkasztó lumpok, leforrázott gyermekük, fátyolos hölgyek, elvert Don Juanok. Sőt még a szerkesztői üzeneteket illetően is szereti az olvasó, ha a szerkesztő egy csipet illetlenséggel fűszerezi azon feleleteket, melyekről sohasem érkezett kérdezősködés.

A ki mindezeket a dolgokat és való tényeket megfigyeli, lehetetlen, hogy elne szomorodjék a hirlapírás jövője iránt.

Régi jó izlésünk elromlott s ma igen sok napilap nem tanít, hanem rombol, nem művel, hanem le alacsonyodik a legalsó utcai fokra.

Evekkel ezelőtt a napilapokat és szépirodalmi lapokat bátran odalehetett adni a gyermekek kezébe, mert azok tekintettel voltak arra az eshetőségre is, hogy a nyomdafesték nem csak megállapodott itéletű emberek kezébe kerül: hanem fejletlen elmék és romlatlan szívek is beletekintenek a lapokba. Szépirodalmi a nemzetnek, a szépnek és igaznak emeltek oltárt műveikben, melyekből megtanulta az olvasó a nagy eszméknek szeretetét az eszményiséget az erény becsülését. Ma azonban az idegizgató tárcák korában vastag színekkel festjük a bűnt és oly kevés szerepet juttatunk az erénynek, hogy a kis fény nem tudja eloszlatni a sötétséget. Ma nem olvassák azon írók műveit, kik a szívről írnak, ma az a legkedveltebb olvasmány, mely arcunkba kergeti a vért, elérhetetlen vágyakat fakaszt lelkünkben és olyan eszmékkel tömi meg fejünket melytől az utvesztőbe téved, melyből megszeretjük a rosszat, mely megégeti szívünket. — A gyermek möhön olvassa a pikáns történetkéket, melyek tetszetős alakban feldolgozva többnyire idegenből áttollózva letörlik lelkéről az ártatlanság zománcát s nem egyszer történt már, hogy a gyermeköngyikos zsebében oly könyveket

találtak, melyek egyenesen azt verték lelkébe, hogy nincs tulvilág s nem érdemes élni, ha az embernek nincs pénze, gyönyörré, tiltott szerelemre, kártyára és pezsgőre. A leány megtanulja a mai írók nagyrésztől, hogy könnyen lehet tévedni s az elbukottat felemeli a világ és sokak szemében a selyemnek és csillogó ékszernek nagyobb értéke van a ragyogó női erénynél. Megtanulja, hogy miképen lehet a férj jóhiszeműségét kizsákmányolni, azt megcsalni és azért nem is csodálkozhatunk, hogy egyik-másik lány az oltárelőtt már szövö, talán menyasszonyi fátyola szálaiból azt a tervet, hogy miképen fogja férjét adandó alkalommal megcsalni. Nem ő a hibás, hanem a kor, mely nem szereti az ártatlanságot, titkos örömmel látja a porba vert virágot, nem hisz az erényben és megmosolyogja azt, ki félre áll abból az utból, melyen a szenvedélyek rohanó kereké sárral moekolhatja be lelke hófehér köntösét.

Hibás az irodalmi izlés pusztításában a szenzációt hajhászó lapsereg is. Szomorú dolog, ha egyik-másik lapban azt olvassuk, hogy örökké a bűnököt kürtölik világgá. És ilyen nap-nap mellett találkozunk a lapok hasábjain. Egy izgága embert megölnek s azt olvassuk, hogy temetése óriási részvét mellett ment végbe. Ha így, akkor egy becsületes emberről hogyan fogunk írni? Hasábokat írunk oly hitvány emberekről, kik már régen elvesztették a társadalom becsülését, árulták a mások erényét. de két sorban parentálják el azokat, kiknek élete becsületben és tisztességben telt el. Piacnak szerkesztik az ujságot, nem a művelt közönségnek. Közönséges vállalat, üzletké fajult az el sokak kezében, megölve az irodalmi izlést és a hirlapírás nemes célját egyaránt, ártva egyuttal azon komolyabb irányú lapoknak, melyek nem a szenzációt, hanem a haza bölcsének ismeretes aranymondását tartják első kötelességüknek.

Egy lapban a napokban ilyen közleményeket olvastam: Véres szerelmi dráma: szerelem és revolver; Agyonuzta a malom; A szerető mint gyilkos; Sikkasztó gyakornok; Megmérgezett férj. Elborzadtam és sajnáltam azokat, akik elalvásuk előtt ezt a lapot olvasták, mert biztosra veszem, hogy álmuk nagyon hasonlított egy zivataros éjszakához.

Az irodalmi izlés ilyen sülyedésében azonban része van, mint említettem az olvasó közönségnek is, mely nem érteke, hanem igaz, vagy valótlanság szenzációk szerint mérlegeli a lapokat. Kapva-kapva a botrány után s olvasni vágyó szellemét nem elégíti ki többé a komoly írás, a meg gondolt, szépen megírt politikai és társadalmi cikkek szebnél-szebb sorozata.

Javulás az irodalmi izlés terén csak úgy várható, ha író és olvasó közönség kezét fogva igyekezzenek a régi állapotok vissza szerzésén. Nem azt mondom én ezzel, hogy imádságos könyv legyen

a napi lap. — Legyen az hűtőkre a kornak, azon kör társadalmi életének, melyet szolgál, művelje olvasó lelkét, fejlessze izlését, irjon igazat, ne verje le az eszmét, ne üzze ki az olvasó lelkéből az idealizmust, ne dicsőítse a bűnt és ne irjon hasábokat olyan emberekről és olyan eseményekről, kiknek és melyeknek cselekedete és megtörténte legfeljebb csak azokat érdeklik, kiknek olyan sivár a lelkük, hogy a szemétdomb történeteit jobban szeretik, mint aprónagyobb részleteit a becsületes emberek törekvéseinek.

Az az ujságíró dobja el tollát, ki szenzációban utazik, nehogy a művelt közönség csavarja azt [ki kezéből. — Gondolja meg, hogy ezzel nem csak nem használ annak a gárdának, — mely erejét és életét áldozza fel csekély jutalomért a közönség szolgálatában, hanem rontja a magyar hirlapírás tekintélyét és kivégzi azt az irodalmi izlést, melynek megőrzése kötelessége a hirlapírónak és jogos kívánsága az olvasónak.

Vénülő gyermekek.

A Szabadság számára írta: Erdélyi Gyula.

Mikor a fővárost hó lepte el: nem láttam hó embert, nem láttam hóval játszó gyermekeket. Elgondolkodtam és elszomorodtam felette. Esembe jutott Balzac mondása: *Nincsenek kis leányok, csak kis nők!* Nincsenek ma már gyermekek, fiuk, csak kis emberek vannak.

Elértünk oda, hogy a gyermek nem élvezetből, önként játszik, de tanuló órán. A játék órákról beszélnek és irnak s a játék ma tantárgy.

A mely nép gyermekei nem eleget, szívből, önkényt játszanak, abból a népből kihál a szabadság érzése... Onnan eredt az, hogy az ifjuság gyermekkorával, a férfi ifjuságával adósa marad az életnek. Kis, nagy és öreg, öregek az emberek, pedig az öreg kendőzi, festi magát és ritkaság az ősz haj.

A fásult, ridegkor gyermekeiben nincsen kedély. Elevenség, pajkosság helyett vásott elvetemültséget találunk. — Amerika kénytelen a gyermek bűnösök felett való biráskodásra külön törvényszéket szervezni.

Nálunk is szaporítják a javító intézeteket, elzüllött gyermekek otthonát, feslett leányok javító menhelyét.

Nem tudnak játszani a gyermekek. A szabad tereken egy csomóban állnak, tanácskoznak, vitatkoznak, de nem futnak, nem birkóznak, fára nem másznak.

A gyermek arcokról el vész az üdeség. Az életet megismerik mielőtt használni tudnák. Megtanítja őket erre az ujságkép. Nem merül bele a mai gyermek Robinson ábrándokba, de feszült érdekeltséggel kíváncsi rá, elfogták-e Falkait vagy Kecskeméthyt?

Itt a fővárosban és a vidéken is

November 15-en kezdődik a Mélyen leszállított árak.

nagy karácsonyi

OCCASIO-VÁSÁR

Többek között:

Pongé és liberty, sima és mintázott, tiszta selyem . . . mtrje 70 krtól kezdve.
Taffetas és louisine, csikos és kockás, tiszta selyem . . . mtrje 80 krtól kezdve.
Mosóbársony . . . mtrje 50 krtól kezdve.
Minták vidékre készséggel küldetnek.

Szenásy, Hoffmann és Tsa

SELYEMÁRUHÁZA.

Budapest, IV., Bécsi-utca 4. sz.

megállnak a kirakatokba tett képes napilapok előtt és korán reggel iskolába menve beszél a kosaras asszonyokról, a hasmetszőről, miket póre meztelenséggel ír le a sajtó. Ez a gyermek első reggelije.

Hozzá szokik a büntényhez. Mindennapi lesz és nem irtózik tőle. Megmetyelezi lelkét. Vágyik csak úgy a rejtelmes és izgalmas dolgok, mint a cukor után.

8—10 éves gyermekek a cselédeknek oly élénken és annyi tüzzel tárgyalják a napi eseményeket, mint a legtörzsközebb kávéházi olvasó. Büntényekről, erkölestelen eseményekről beszélnek előttük a meggondolatlan szülők és megfosztják őket gyermekségük zománctól.

Megtudják figyelni a kalandokat. Nemcsak megfigyelik, de meg is bírálják. Bírálják, mielőtt tapasztaltak volna. A szülők a kis okost örömmel hallgatják és bámulják, mint a korai virágot. Vége annak a kornak, mikor a gyermek csak akkor beszélt a nagyobbakkal, ha kérdezték. Eszreveszi anyja, atyja, ismerősei gyengeségét és nem tiszteli őket. Előtte nincsen tekintély.

Az így leélt gyermekkor után nem eped, nem ábrándozik felette az ifjú férfi, mert nem voltak örömei. Az ilyen gyermekből mindenben hervadt ifjú lesz, ki bizony Petőfivel nem énekl: *Gyermek vagyok, gyermek lettem újra!*

Szabadba menjenek a gyermekek és legyenek újra gyermekek és nem válik belőlük korán öszült mogorva férfiú. A rózsza újra visszatér az arca és nem ijedünk a beteges, sápadt gyermekektől, kik a játékot nem szeretik és csak akkor játszanak, ha játék óra van.

Korán ébrednek a gyermek igényei, hamar nagyraavagyó lesz a nemes törekedés erénye nélkül. A gyermekségekben nem leli örömét. Nevetni nem tud, csak röhögni, leginkább olyan látványok felett, mi elől szégyennel kellene elfordulni. Pirulni nem tud még arra sem, hogy nem tud elpirulni.

Csak drága multságokat szeret, maga nem képes magának játékot csinálni. Ostor, pálca, ló nem öröm többé. Nehány évtizeddel ezelőtt vidám gyermekzajtól élénkültek a szabad terek, ma irigy veszekedés zaja hangzik.

Az életre oly káros, hogy állandó barátság a gyermekek között nincsen. Azonnal összevesznek. Nem nevelt, de piaci hangon beszélnek és sértik egymást.

Semmi sem esik olyan nehezére a mai gyermeknek, mint az udvarias beszéd. *Kérem, tessék, köszönöm*, mintha nem is volna szó.

Ha néhány gyermek játszik, rögtön felüti a fejét az irigység. A kié a játék, az nem engedi oda a másiknak, de mulat rajta, hogy az szinte szeretne ilyen. Dicsekedik vele, hogy irigységet költsön. Hamar megun mindent. Ezért van a sok félbemaradt pályá és dolog később.

A nagyobb gyermek nem védi a kisebbet, de szívesebben játszik vele, mint kortársával, mert szeret gyáván zsarnokoskodni. Mit játszik? Azt hogy parancsol neki.

A nevelésnek arra kell törekedni, hogy a gyermek legyen gyermek újra és ne kezdje az adósság csinálást azzal, hogy adós maradjon az életnek gyermekkorával.

A Hortobágy hasznosítása.

A Szabadság számára írta: dr. Bartha Béla.

A keresztyén társadalmak meggyökeresedett kegyeletes szokása, hogy a gyermek Jézus szent nevében a szeretet gyöngéd ajándékaival halmozzák el a karácsonyi ünnepek alkalmából rokonok és ismerősök egymást.

Debrecen város részére az lenne a legszebb és legértékesebb karácsonyi ajándék, ha valaki a Hortobágy jövődi kihasználásának okszerű és megokoltan kidolgozott tervével állana elő.

Az ily tervzetnek az én meggyözdéseim szerint a következő kiinduláspontokat kellene szem előtt tartania.

Először is a város egyetemének jól felfogott érdekét kell tekintetbe vennie s a reformnak olyannak lennie, hogy a város gazdasági egyensúlyát ne csak helyre állítani, hanem állandóan biztosítani segítsen.

Másodsor ennek dacára se járjon hátránnyal Debrecen társadalmának azon elemeire, melyek gazdasági boldogulásának egyik alapja a Hortobágy kihasználása volt: *vagyis ne essék sérelem a jószágartató gazdák jogos érdekein.* Mert ők Debrecennek, a magyar közgazdaságnak, a magyar közéletnek oly számottevő tényezői, melyeket semmiféle józan törekvés nem akar gyöngíteni.

A harmadik szempont pedig az legyen, hogy midőn Debrecen város egyetemének s tősgyökeres polgárságának érdekeit egyesítve akarjuk szolgálni, ez a törekvésünk a magyar nemzet nagy erkölcsi és gazdasági teladainak megoldásához is hatalmas, példaadó lépést képezzen s Debrecen város törvényhatósága bizonyítsa be azt, hogy megértette az idők szellemét, s hatalmas közvagyonát e szellem követelményei szerint arra akarja felhasználni, hogy önjavának szem előtt tartása mellett a Hortobágy névvel nevezett óriási ingatlanát a helyes társadalmi és birtokmegosztási politika javára, hogy tehát a megfelelő mindent kifejező

idegen szólásmódot használjam, szociálpolitikai irányban akarja felhasználni.

Régóta tünődöm a felvetett kérdés ily mindhárom irányban kielégítő megoldásán s annak idején, midőn a debreceni ev. ref. főiskola akadémiai tanári kara azzal tisztelt meg, hogy az 1900—901. évre rektor-profesorává választott, a szokásos rektori székkfoglaló értekezést is e tárgyról akarom tartani.

Közbejött körülmények akkor e szép tervem keresztülvitelét megakadályozták. Azonban folyton él lelkemben megvalósításának hő vágya.

Annyi gondolkodás után a reform alapeszméi leszűrdtek agyamban. E rövid cikk keretében nem is tehetek mást mint hogy ez alapeszmékre legalább reámutassak.

Az a meggyözdéseim, hogy a művelt Európában annak a Magyarországnak szívében, mely ma már sokkal inkább nyugoteurópai kulturállam, mint nem az, sokáig nem tarthatja fenn magát azon állapot, hogy egy 40,000 katasztr. hold terület teljesen extenziv gazdálkodás alatt álljon, s a természet ős ereje adjon annyit, amennyi neki tetszik. — egyék a jőszág, ha van mit éhezzen, ha így kell s szekerén szállítsák haza. — Az osztó igazság s a haladó műveltséggel megsaporodott közterhek meg a jogegyenlőség szempontjából az sem tartható fenn, hogy az a roppant terület Debrecen város gazdasága szempontjából mondhatni teljesen meddő legyen, csak egy osztály érdekeit szolgálja s azt is rosszul, holott a köz és magán érdekeit is jól szolgálhatná.

Az ingatlan vagyon megosztásának javítása és az államra, a nagyobb, tekintélyesebb városokra s a dugsgazdag egyházi hatóságokra vár. Helyes reformokkal Debrecen város itt is dicsőséges részt vehet magának s közreműködhetik abban, hogy míg egyrészt a földéhes nép okszerű kielégítést nyer, addig másrészt a társadalmi rend és alapvető intézményei is oltalomra sőt fejlődésre tarthatnak számot.

A város gazdaságának s a lakosság egyetemének szempontjából feltétlen követelmény az, hogy a jelenlegi hortobágyi pusztá azon része, mely földművelésre alkalmas, azt mondják 10—12.000 katasztr. holdra tehető e mennyiség — a legelő gazdaság köréből kiszakittassék s tényleg a fent jelzett célra fordítottassék.

Alig tévedek, ha azt mondom, hogy

Páratlan szép választék van zsebkendőkből gyermekek, férfiak és nők részére; festett himzett és selyemés püsch diványpárnák, bő és közepabroszokból és kávé ebédlőterítékek, bő di- z törülközőkből és sok más hasznos ajándéktárgyakból.

o o o o o o Zefir, barchent és szőnyeg maradványok leszállított áron. o o o o o o o

Kardos László

vászon és készfűhernem-üzletében. Kosuth-utca 9.

e területért holdankint 20—24 korona évi haszonbért kaphat a város; kétszáz-ezer-kétszáznegyvenezer korona bevétel-szaporulatról volna tehát szó, ami Debrecen háztartását rögtön talpra állítaná s így a város összes lakossága érdekeinek is teljesen megfelelne. Az állami adó-fizetés, közigazgatás és rendészet, köz-oktatás terén előálló kiadásnövekedést ellensúlyozná a városi pótdadó e terület-ről várható szaporulata s az a közvetett haszon, mely Debrecen határának az alábbiak szerinti benépesítéséből, az ezzel kapcsolatos forgalomból és fogyasztásból állana elő.

A város haszna tehát nyilvánvaló. Azonban előre kijelentettem, hogy a nagyszabású tervekben Debrecen tősgyökeres derék, minden tiszteletra méltó elemének, a polgárságnak, a jószágértő gazdáknak érdekeit is meg kell óvni.

Azt mondják, hogy ha annyi területet hasitunk ki a Hortobágyból földmivelés alá, a megmaradó silány, szikes talaj lehetetlenné tesz minden állattenyésztést s a mostaninál is rosszabb állapotok lesznek.

Ez igaz volna akkor, ha azt a megmaradó területet továbbra is úgy használnák, ahogy eddig az egészet: tisztán a természet szeszélyére bízva. Azonban az ellenkezőre, t. i. arra, hogy tőke és munka okszerű befektetésével ott a mostanihoz képest paradicsomi állapotokat teremtsünk, kettő kényszerít. Az egyik az, hogy oly művelt államban, mint ma már hál' Istennek, a magyar, a hortobágyihoz hasonló extenzív gazdálkodást folytatni önmagunk s a nemzet ellen bűn; másik az, hogy a mult, ha tanulni akarunk, megtanít bennünket arra, mit kell tennünk.

Míg a Tisza öntözte a Hortobágyot, dus legelő volt, legalább sokkal dusabb legszikesebb részén is, mint ma. Most a szabályozás folytán a Tisza nem öntözi tehát ha az ég sem öntözi, bizonytalan kis szárazság esetén is kopár. Ebből az következik, hogy öntözni kell — a Hortobágy legelő területét ok és korszerű kezelés alá kell venni, s ekkor, ha kellőleg hajtják végre, hathatós biztosítást fog szolgálni a most berendezendő próba öntözési kísérlet.

Amellett a hol lehetséges s amennyire a szükség kívánja, a várható haszonnövekedés engedi, a mesterséges takarmánytermelést, ezzel a helyszínén való célszerű istállózást is meg kell kezdeni.

Ha ez uton haladunk, a Hortobágy-nak azon részén, mely a földmivelési terület kihasználása után fennmarad, Európa legnagyobb szerű jószágtenyésztését lehet meghonosítani.

Itt találják aztán meg jószágértő gazdánk is, és pedig fokozott mértékben

azt a hasznot, melynek elvesztésétől remegnek akkor, midőn csak emlegetni is hallják a Hortobágy okszerűbb kihasználását.

Értsék meg a saját érdekükben a haladó kör követelményeit s ne akarjanak a XX. században a XVI. század eszközeivel s módja szerint gazdálkodni. Ennek megértése is az ő javukra szolgál.

Harmadik szempont gyanánt azt hangoztattam, hogy a város és a polgárság jogos érdekeinek munkálása mellett hozzunk közre a magyar társadalom helyes birtokmegosztási politikájának előmozdítására is, sőt e tekintetben tőlünk telhetőleg adjunk is példát.

Ez oly kérdés, melyről vastag kötetet lehetne összeírni. Annál nehezebb mondani valómat néhány sorra öszszeszeríteni. De mégis megteszem, s ha érdeklődést kelt, megfelelő helyen és időben szívesen kifejtem bővebben is.

A mai közgazdasági politika alapkövetelménye az, hogy a földműves elemarra képes és alkalmas része oly helyzetbe jöjjön, hogy önálló gazdálkodást folytathasson. Vagyis a kisbirtok, helyesebben a kis mezőgazdaság szaporítása nálunk is egyik főcélá lett.

Ennek munkálását előzza az 1894. V. teikk, legújabb telepítési törvényünk.

De nézetem szerint tévesztett uton. Mert a telepítés alapjául szolgáló ingatlant hosszú 50 éves törlesztés útján a telepesek szabad tulajdonába bocsátja s annak vége alighanem az lesz, hogy a nagytőke és nagybirtok megint csak kiforgatja a kisbirtokot és saját kezében egyesíti.

Állam, községek, a nagyföldbirtokkal rendelkező egyházak szerintem akkor járnak el helyesen, ha oly telepítések eszközölnék, melyeknél a földbirtok tulajdonát nem szerzik meg a telepesek, csak hosszabb időre 20—25—30 évre kapják bérbe, de azért az ily birtokok állandóan e célra szolgálnak s a bérleti feltételek pontos teljesítése esetén ugyanaz az egyén és jogutódai emberöltőkön át megmaradhatnak a haszonbérletben, amely így nekik a tulajdon minden előnyét megadta. Csakhogy tőkájukat nem kell földvásárlásba fektetni, hanem a haszonbérlet okszerű felszerelésére s e nélkülözhetetlen forgó tőkére fordíthatják.

Gondoljuk el, hogy a Hortobágy 10—12.000 mezőgazdasági hasznosítás alá veendő holdján 600—800 ily kisbérlet család telepszik meg. Mit jelent ez 20—30 koronás holdankénti földbérletével Debrecennek fogyasztásával e város piacának, micsoda hatást fog ez gyakorolni e város, aztán Balmaz-Ujváros és a szomszédos községek földéhes népének szociális ki-elégítésére.

Gondolkozzék mindezekon e város

minden okosan és nemesen érző polgára s aki teheti, szóljon hozzá, vitassuk meg a kérdést minden oldaláról, hogy győzzön a jobb.

Ez alkalmi szám azt követelte, hogy egy rövid cikk keretében Debrecen gazdasági fejlesztésének nagyszabású részletkérdését foglaljam össze. Örömet élek az alkalommal, ha kínálkozik, hogy a részletekbe is átmenjünk.

Csekély erőm, szerény tehetségem nem remélheti azt, hogy e néhány eszme valami értékes karácsonyi ajándék e város nemes közönségének. De a felvetett kérdés megoldása körüli céltudatos, önzetlen törekvés ilyet fog szülni.

Ha ez eredményhez hozzá járultam egy paránynyal, ez már gazdag jutalmazás.

Székely mentőmunka Debrecenben.

A Szabadság számára írta: Székely Ferenc.

A magyar közéletnek sokféle betegsége között a legszomorubb s egyben a legveszedelmesebb tünet is: a székelység romlása és pusztulása.

Pusztuló véreink, hagyomány szerint a hun népfaj egyenes leszármazói, kik a román határszélen évszázad óta Magyarország élóbástyái, önhibájukon kívül bajba jutottak. A 48 után bekövetkezett önkényuralom s az előbbi magyar kormányok nemtörődése oly helyzetet teremtett a hajdan virágzó, boldog székely földön, hogy ma már a székely föld vitéz és derék őslakói lábai alatt is megindult a föld; a hajdan jóllétben dúskáló legértékesebb magyar elemeket is a munkátlanság réme kergeti idegenbe: az ezredéves otthonba pedig alattomos uton betolakodik az eddigi szolgál, a mivelletlen, a ma is nomád életet élő oláh, a kit az oláh propaganda és oláh bankok öntudatosan és következetesen terjeszkedésre nógatnak, hogy foglalja el a drága székely földet, a melyen soha idegen elem nem gyökerezhetett meg, a melyet sem tatár, sem török, sem másféle ellenség nem tudott elfoglalni. Évszázadokon át kiállotta a fegyveres hatalom minden számadásait a Székely föld, a melyre 48-ban még a hatalmas muszka sereg sem léphetett... s most a magyar nemzeti uralom alatt a jövevény oláh elem minden oldalról annyira szorongatja, hogy a sasnak ki kell költözködnié fészkeből, hogy a kakuk fiók helyet foglalhasson benne.

Hajdan, ha veszély fenyegette a drága földet, a melyhez a szülőföldét szerető székely végtelenül ragaszkodik, felülést (hadba szállást) rendelt el a székelyek külön ispánja, a mely címet csupán a mostan uralkodó királyunk nem vette fel és az egész székelység talpon állott, elhárítani a fenyegető veszélyt, ma azonban a bankok és végrehajtók hatalmasabbak a hadaknál, törvényes formák között földönfutóvá teszik a székelyt. De hát hogyan történhet ez?

Ennek oka egyszerűen a megváltozott viszonyokban kereshető és található. Ugyanis: 68 idők óta a székelység katonai szolgálatokat teljesített.

FERENCZ JÓZSEFKESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemetes ízű természetes hashajtószer.

Mohácsig a magyar királyoknak, azután az erdélyi fejedelmeknek, később a Habsburgok alatt határórré kellett lennie kényszerből. E mellett földmiveléssel és állattenyésztéssel is foglalkozott. Kevés földje van olyan a székelységnek, amely művelésre alkalmas s ez is főleg Háromszéken és Marosszéken található: ellenben nagy kiterjedésű legelői, erdői régebben igen nagy haszonnal voltak értékesíthetők állattenyésztés útján. És pedig abban az időben, midőn még a székeknek, alszékeknek, községeknek, családoknak ilyenmü birtoka osztatlanul közös volt. De a mióta a közösség arányosítás és elkülönítések alapján megszűnt, vége a mindentpótló állattenyésztésnek, vége a székelyföld azon kötöttségének, hogy a székelyföld el nem idegeníthető s csak is nemes székely szerezhethet székely földön birtokot.

Amint magán tulajdonba ment a régen közösségben levő erdő és legelő, azonnal beözönlenni kezdett az idegen vagyon, a mely kapva-kapott a székely örökségeken. Azon a székely örökségen, a mely hajdan annyira szent volt, hogy ha három forint áru volt, perben a fejedelemig lehetett fellebezni, míg a magyar mágnás ugyanezen jogon csak akkor fellebezhetett a fejedelemig, ha birtoka 3000 arany érő volt. Így becsülték meg hajdan a drága székely földet, a melyhez Erdély sorsa van hozzákapcsolva, ellenben ma elég egyszerű végzés ahhoz, hogy idegen kézbe jusson.

Hajdan az állami hatalom ellátta a székelyeket majdnem minden szükségletekkel, nem fizetettek adót, saját külön törvényekkel bírtak; hajdan a saját területén belül betelepült szászokat, románokat beolvasztotta magába. Ma azonban elvesztve minden kiváltságát ép úgy adófizetővé vált s ép úgy terheli minden nemű közteher, mint a haza más polgárait. Kiváltságaikat ellenszolgálat nélkül elvesztették, a mai általános hadkötelezettségnél fogva főfoglalkozásuk, a fegyverviselés megszűnt; mindezek helyében azonban nem kaptak mást mint, terheket.

Régi s legujabban teljesített hadi szolgálatuk jutalmául azt nyerték, hogy szabad, nemes emberekből adófizető polgárokká lettek, de a megélhetésükről az újabb időkig sem az önkény uralom, sem az alkotmányos magyar uralom alatt nem gondoskodtak.

Kiépült a magyar vasut hálózat és a szélrózsa minden irányában; a svábok szerbek, szászok, tótok, bunyevácok bőven kaptak vasutakat, a melyek a közgazdaság leggazdagabb forrásai, csupán a székelyeknek nem jutott, mert hát a hol nincs virágzó földmivelés, nincs virágzó ipar és kereskedelem, ott az üzletre számító tőke nem helyezhető el jól.

Innen van aztán, hogy dacára annak, hogy nincs a földkerekségen olyan természeti szépségekben, ásványvizekben, gyógyfürdőkben, ásányokban bővelkedő föld, mint a Székely föld a közlekedési viszonyok rosszasága, az utazás veszedelmei miatt semmi sem értékesíthető oly mértékben, mint az kívánatos

volna. Holott a mellett, hogy a székely a csekély terjedelmű termékeny völgyben és térségben s mindazon területen a mi művelésre alkalmas, jól gazdálkodik, oly üzleti és ipari tulajdonságokkal bír, a melyhez fogható széles e hazában nem találunk sehol. Végtelen kár, hogy csak az utóbbi időben terelődött a magyar kormány és társadalom figyelme hazánk eme értékes elemére, de jobb későn, mint soha.

A székelyben van képesség, van hajlam a gazdálkodásra épügy, mint a kereskedés és bármily iparág folytatására, csak alkalmat kell neki nyújtani, hogy kifejlessze tehetségét. A magyarság milliói között a székely a legszívósabb, legkitartóbb és egyben legélelmesebb fajnak van egyáltalában elismerve és mégis úgy alakultak a viszonyok, hogy ma már a vagyontalanság és munkahiány miatt kénytelen tömegesebb csoportokban idegenbe vándorolni, hogy megélhessen és pedig olyan időben, midőn a románság kezert fogva a szászal, Erdélynek Magyarországától való elszakítására minden lehetőt elkövet.

Hála a böles Gondviselésnek, újabb időben a magyar kormányok felismerték a fenyegető veszélyt, belátták, hogy a magyar államnak és társadalomnak nem csupán hazafias, de becsületbeli kötelessége is anyagilag és erkölcsileg is erősíteni azt a magyar elemet, a mely évszázadokon át a magyar nemzet függetlenségének legerősebb vára és menedéke volt.

Ma már törődnek a székelyekkel. Ma-holnap a Székely-földön vasutak épülnek, gyárak, bányák, rendes keresetet biztosító intézetek alapíttatnak a célból, hogy a székely kéz, a székely életrevalóság munkára találjon.

A társadalom is megmozdult. Mindenfelé székely társaságok alkulnak és a székely mesterkéz remekei hódítják az országot.

Ez idő szerint városunkban a Székely Bazar képében fényes tanujelét látjuk a székely értelem, a székely kéz sokoldalú szellemének és képességének. Képviselve van itten kicsinyben s egyes kiállító által mindaz, — a mit az iparos és háziipar nyújthat és pedig oly módon, hogy a legkifejlettebb külföldi cikkekkal is vetélkedik, mind izlés, csiny és ár tekintetében, minőségre és tartósságra nézve pedig magasan fölötte áll egy a textil és faipar, mint a fonással és szövással járó házi iparcikknek előállításánál. Utóbbi különösen elterjedt és kifejlődött s feltűnően sajátos. A kézműipar minden ágában sok és feltűnő ipari tehetséget árulnak el.

Debrecen város hazafias közönsége szép példáját adta nemes érdeklődésével, áldozatkészségével annak, hogy lelkeseedik s székelyek iránt, megbecsüli mindazt, a mit székely kéz teremtett s a mit közvetlen székely kézből vehet. Legyen ez a lelkesedés állandó, legyen ez a bemutató, mely csupán a kezdet kezdete nagyobb arányú ipari és kereskedelmi mozgalomnak, összeköttetéseknek az első láncszeme. Szemmel láthatóan bemutatva lett Debrecenben mindaz, amit a székelység jól, versenyképesen előállí-

tani tud; a közönség pedig mohón és örömmel vásárolta mindazon cikkeket, a melyeket a szászkezű székely megelégedésre előállítani tud. Ne tévelyegjünk tehát továbbra is és ne becsüljük túl az idegenben gyártott szükségleteinket, hanem szerezzük be itthon, hogy a szaporunk munkára alkalmas és hivatott székely munkás kezeket a küzdelemteljes élet módhoz juttassuk, mi magunk pedig tartósabb, jobb és magyar ipar és háziipar cikkeket kedveljük meg.

Hazánk akkor és úgy fog felvirágozni, ha mindenki megbecsüli a hazát és itthon keresi és találja meg a mire szüksége van, mert a gazdasági fejlődésnek ez az egyetlen útja és módja. Kívánatos, hogy Debrecen derék közönségének szép példája a székelység támogatásában minél szélesebb területre terjedjen és minél több magyar városban követésre is találjon.

A Szabadság olvasóihoz.

A Szabadság az új esztendővel második évfolyamába megy át.

Ezt az alkalmat arra használjuk fel, hogy az olvasó közönség figyelmét a Szabadság lobogójára tereljük.

Debrecen város művelt közönségének régóta szüksége volt a fejlettebb izlés jogos igényeit is kielégítő napilapra.

A Szabadság arra törekszik, hogy ilyen komoly, megbízható, irodalmi izléssel szerkesztett ujság legyen.

Reméljük, a kitűzött célt el is érjük és nemes munkánkban lelkesít az a megtisztelő szeretet, az elismerésnek a Szabadság felé forduló egyre számosabb jele, melylyel Debrecen város közönsége a Szabadság-ot kitünteti.

A Szabadság nemzeti szellemtől áthatott, szókimondó, a művelődés érdekeit komoly hevüléssel terjesztő napi lap, melynek egyetlen célja, hogy a művelt közönség tetszését megnyerje s Debrecen város fejlesztésében közreműködjék.

A Szabadság-nak kitűnő ujságírók állanak rendelkezésére s változatos tartalmával a Szabadság napról-napra hű tükre a város, a megye, a vidék, az ország s a világ összes eseményeinek.

Elsőrendű politikai, irodalmi és közéleti összeköttetései révén a Szabadság szerkesztőségének módjában áll az olvasó kezébe oly élénk, sokoldalú, előkelő napilapot adni, mely a debreceni közönséget teljesen kielégítse, sőt a tővárosi sajtót is pótolja.

A Szabadság kivétel nélkül minden nap, tehát még hétfőn és ünnep után is dus tartalommal a kora reggeli órákban reggel 6 órakor jelenik meg.

A Szabadság saját külön budapesti szerkesztősége bő távirataival, gyorsposta-tudósítása-

Halmágyi Sámuel

női és leány felöltők legnagyobb áruházában

Debrecen, Piac-utca 47. sz.

Rendkívül olcsó árban lesznek elárusítva.

női és leány felöltők, valódi szörme boák, karmantyuk, muffok, szörme kalapok, sport sapkák, gypaju és selyem blouzok, és zsuponok.

Oriási nagy választék

ival és távbeszélő jelentéseivel Debrecenben félnappal megelőzi a fővárosi lapokat.

Ezenfelül vezércikkeivel, eredeti tárcáival, elmés karcolataival, társadalmi, gazdasági, politikai, színházi bírállataival és pontos, részletes, nemes irányu megbízható híradásával állandóan a debreceni közélet és a lüktető napi események ütőerén tartja kezét a Szabadság.

A társadalom minden osztályának kedves, nélkülözhetlen napilapja kíván lenni a Szabadság; épp ezért rendkívül változatos tartalmát ezentul

Ipar és Kereskedelem

című ingyen melléklettel gazdagítja, melyet minden esütörtökön csatol főlapja mellé a Szabadság.

És mindamellett a debreceni Szabadság az ország legolcsóbb napilapja.

Bizalommal kérjük ennél fogva a debreceni művelt közönséget, hogy a

Szabadság-ra

fizessen elő.

A közügyeknek, Debrecen város érdekeinek mindig hű, bátor, lelkes és független zászlótartója lesz a Szabadság.

Debrecenben, 1902. dec. 25.

A Szabadság szerkesztősége.

Debrecen, Csapó-u. 9.

Szabadság.

Az 1903-ik év közeledésével új előfizetést hirdetünk a

Szabadság.

politikai napilap második évfolyamára.

A Szabadság előfizetési ára.

Helyben:

Egész évre 12 korona.

Fél évre 6 korona.

Negyedévre 3 korona.

Vidékre:

Egész évre 20 korona,

Fél évre 10 korona.

Negyedévre 5 korona.

Debrecen, Csapó-utca 9.

Tisztelettel:

A Szabadság kiadóhivatala.

Távbeszélő száma: 275.

EGYHÁZ és ISKOLA.

Diák hírlapirodalom. Ma jelent meg a Debreceni Főiskolai lapok 6-ik száma. Ez a szám a karácsonyi ünnepek miatt terjedelmesebb és jóval tartalmasabb a rendesnél. Szép verseket közölnek Milotay István, Oláh Gábor, Gyökössy Endre, Madai Gyula, Gulyás József Horváth Tibor. Ezen kívül még Szarka Lajos, Baja Mihály, Madai Gyula, Nagy Mihály és Gyökössy Endre egyes elbeszélései vannak a lapban, Ifjusági cikket kettőt tartalmaz, a vezércikkben A Rákóczi esztendeje címmel és ugyanebből kifolyólag felhívás a Rákóczi-szobor ügyében. A hírek rovata is tartalmaz s itt számol be szerkesztő a főiskolai egyleteknek decem-

ber havi működéséről és Debrecen város újabb irodalmi eseményéről: Rudnyánszky Gyula nem sokára megjelenő kötetéről.

H I R E K.

Napló.

Iparmuseum, nyitva minden vasárnap és ünnep napon d. e. 9—12-ig.

Dec. 29. Törvényhatósági bizottsági tagokválasztásad .e. 8 órától d. u. 4 óráig.

Dec. 30. A Göncy egyesület rendes közgyűlése délelőtt 10 órakor (Városháza.)

* **A SZABADSÁG legközelebbi száma, a karácsonyi kettős ünnep miatt, szombaton, december 27-én délelben fog megjelenni.**

* **A Szabadság karácsonyi száma.**

A mai ünnepi szám ime 28 oldal. A rendesnél husz oldallal nagyobb. A főlapot külön karácsonyi melléklet gazdagítja s ezzel a számmal indul meg a Szabadság új heti melléklete, az Ipar és Kereskedelem, melyet ezentul minden esütörtökön ingyen mellékelünk a Szabadsághoz. Mai számunk összes közleményeit a Szabadság számára a város kitűnő egyéniségei, országos híri férfiak, jeles írók, költők és a lap rendes munkatársai írták.

A gazdag tartalomról kiemeljük a következőket:

1. *Ünnepi elmélkedés.* Irta Hegedüs Sándor, volt miniszter.

2. *A Hortobágy hasznosítása.* Irta dr. Bartha Béla.

3. *Vénülő gyermekek.* Irta Erdélyi Gyula.

4. *Mire megvénülünk.* Irta Malonyay Dezső.

5. *A hírlapírásról.* Irta Konez Ákos.

6. *A mohai rózsá.* Irta Könyves Tóth Kálmán.

7. *Munka és pihenés.* Irta Csiky Lajos.

8. *Vigkedvü Mihály.* Irta Zoltai Lajos.

9. *Bál az erdőn.* Irta Szávay Gyula.

10. *Vendégszereplésem a konyhán.* Irta Rudnyánszky Róthy Laura.

11. *Karácsony.* Irta Sas Ede.

12. *Edison-adomák.* Irta Komlóssy Miklós.

13. *Karácsony.* Irta Vértessy Ida.

14. *Változatok.* Irta Szathmáry Zoltán.

15. *Nyári hajnal.* Irta Dombay Hugó.

16. *A katolikus papok nőtlensége.* Irta dr. Kardos Samu.

17. *Napsugár.* Irta Zoltán Vilmos.

18. *A gyermek.* Irta Kuthi Zsigmond.

19. *Ősz elején.* Irta Szini Péter.

20. *Bucus a hajóról.* Irta Mezei Ernő.

21. *Levelek Laurához.* Irta Rudnyánszky Gyula.

22. *Iparfejlesztés Debrecenben.* Irta Grünvald József.

23. *Müértő tehenek.* Irta Kemény Emil.

24. *Székelymentő munka Debrecenben.* Irta Székely Ferenc.

25. *Szeretet ünnepén.* Irta Kemény Emil.

Karácsony.

Szép fehér karácsonyunk van. A fehér hómezők szelid fénye a békesség, a szeretet, a lelki megnyugvás hangulatát hinti az ünneplő világra.

A szívek imádságos áhitattal, az Istenségbe vetett reménységek buzgó hitével telnek meg, a szemek a rajongás ragyogásával tekintenek a Kelet felől feltűnő ragyogó csillagra, csodás hitregék, kétezeréves hittitkok világító fáklyatüzére.

És millió és millió imádkozó ajak rebeg dicsőítést a keresztyén hit nagy martírájáról és millió és millió hangzuga az ünneplő gyülekezetekben, nagy karácsony szent igéjét:

— Legyen békesség a földön mindeneken.

És az igének varázshatalma belopja magát szívekbe, lelkekbe és békesség uralkodik a földön mindeneken.

Karácsony ünnepén a debreceni templomokban a következő sorrendben lesznek az isteni tiszteletek.

(Első nap.)

Az ev. ref. nagytemplomban Jánossy Zoltán és Szabó Bertalan, a kis-templomban Csighy Andor és Dicsőffy József, az új templomban Nánássy Lajos és Biró Ferenc, az iszapály templomban Könyves Tóth Kálmán és Sáfány Lajos, a szegényházban Hajdu Zsigmond, a csapó kertben Kovács János tartanak isteni tiszteletet és osztnak minden templomban urvacsorát.

A róm. kath. templomban reggel 6 órakor pásztormisést tart Wolafka Nándor dr. fényes segédlettel, 7 órakor miséznek Nyáry Ignác, 8 órakor mise a főgymnázium tanulói részére. 9 órakor ünnepélyes nagymisést mond Dr. Wolafka Nándor, mely után ugyanő tart szent beszédet. Délelőtt háromnegyed 11 órakor szent misét mond Molnár K. Rezső a Svetits zárda növendékei részére fél 12 órakor miséznek Brösztel Lajos. Délután 3 órakor ünnepi istentisztelet lesz, mely után Wolafka Nándor dr. mond szent beszédet. Ezután rózsafüzér ájtatosságot tartanak.

Az ágostai hitv. ev. templomban reggel 9 órakor Máté Károly, d. e. 10 órakor pedig Materny Lajos főesperes tartanak isteni tiszteletet s ez után urvacsorát szolgáltatnak ki a hiveknek. — Délután 3 órakor szent beszédet tart Mété Károly.

(Második nap.)

Karácsony másodnapján valamennyi ev. ref. templomban a főiskola ünnepi követei tartanak istentiszteletet. Az ünnepi követei névszerint a következők: Görömbey Péter, Vadon Béla, Biró Ferenc és Selley István.

A róm. kath. templomban reggel 6 órakor misét mond Pák Emil, 7 órakor Brösztel Lajos, 8 órakor szent misét tartanak a főgymnázium részére, 9 órakor ünnepélyes nagy misét tart Wolafka Nán-

dor dr. mely után ugyanő szent beszédet mond. D. e. háromnegyed 11 órakor szent misét mond Molnár K. *Rezső* a Svetits zárda növendékei részére, fél 12 órakor misézik Szabó István. Délután 3 órakor litánia, utánna ünnepi beszédet mond Wolafka Nándor dr. ez után pedig rózsafüzér ájtatosság lesz.

Az ág. ev. templomban d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes tart istentiszteletet, d. e. 11 órakor pedig urvaesora osztás lesz. D. u. 3 órakor karácsonyi imát tartanak a templomban.

A Petőfi dalkör estéje.

R. Réthy Laura felléptével.

— dec. 25.

Szombaton, e hónap 27-én este az Arany Bika dísztermében nevezetes dal-ünnepet rendez a *Petőfi-dalkör*, melynek sikerült estéjén való közreműködésre megnyernie R. Réthy Laura asszonyt, a ki két év előtt lefolyt óriás sikerű vendégjátékai után most lép először ismét a debreceni közönség színe elé.

A művésznő két énekszámval szerepel a *Petőfi-dalkör* műsorán: Először énekelni fogja *Erkel* Hunyadi László című dalművéből a világhírű *La Grange* áriát, végül pedig *Dankó* Pistának azokat a gyönyörű nótáit, melyeket a jeles nótaköltő 1895-ben R. Réthy Laura asszony számára írt.

A *Petőfi-dalkör* szombati estéje iránt általános az érdeklődés a debreceni közönség közt és valószínű, hogy ez az est fényes diadala lesz a *Petőfi-dalkör* vezetőségének.

A szombati fényes est egyuttal beiktató ünnepe lesz az újonnan választott első alelnöknek, *Lestyán* Adorján királyi közjegyzőnek, aki örömmel vállalta el e tisztet, hogy ezen a téren is buzgólkodjék a nemes izlés, a dal fölemelő hatásának terjesztésében.

Komlóssy Arthur a *Petőfi-dalkör* elnöke a rendező bizottsággal együtt mindent elkövet, hogy a szombati dalos este emlékezetes diadallal járjon.

A műsor után vacsora, majd tánc következik: azonban igen sokan lesznek, akik csupán a hangverseny iránt érdeklődnek. A *Petőfi dalkör* kibocsátott meghívóinak h iradása egyébaránt a szombati mulatságról im ez:

A *Petőfi-dalkör* 1902. december hó 27-én szombaton az *Arany Bika* szálló dísztermében saját pénztárájára *Rudnyánszky* Réthy Laura urhölgy közreműködésével dal-, zene- és táncal egybekötött Szilveszter előestét rendez. Kezdeté pont fél 8 órakor. Belépti-díjak: személyenként 2 korona, család-jegy 3 személyre 4 korona. A kör alapítói és rendes tagjai a személy-jegyeknek felét fizetik. Egy páholy ára 3 korona; a páholybalépőknek személyjeggyel is ellátva kell lenniök. Páholy és belépti-jegyek előre válthatók: *Csáthy* Ferenc. *Marton* Gyula és ifj. *Gyürky* Sándor (Kossuth utca 13.) urak üzletében, az estély napján pedig a *Bikában* a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak!

Az est műsora: 1. Nyitány. Magyaritestvérek zenekarától. 2. *Csokonai dalok*. Mácsay átirata. Előadja a dalkör. 3. *La Grange* ária. Hunyady László operából. Éneklő R. Réthy Laura urhölgy. 4. *Kurucz-nóták*, Méder Mihálytól, előadja a dalkör. 5. *Bucsu* Riegertől, előadja a dalkör. 6. *Népdalok*, éneklő R. Réthy Laura urhölgy. A műsor befejezése után vacsora étlap szerint és tánc.

Rudnyánszky új költeményei.

Előfizetők névsora.

Rudnyánszky Gyula, aki az írói pályán 25 év óta országosan ismert munkásságot fejt ki s aki költői működésével, a tisztességes irodalmi eszmények lelkes szolgálatában, az ország legelső tekintélyeinek becsülését is kivívta: hálás örömmel fogadhatja az ország minden részéből feléje sugárzó őszinte, megtisztelő figyelmet.

Költői alkotásait nemesak az irodalomtörténet méltatja, hanem a művelt olvasó közönség általános szeretete is kitüntető érdeklődésére érdemesíti.

Szokatlan és példátlan jelenség ez a mai anyagi világban s nekünk jól esik, hogy ezt a nyilvánosság előtt hirdethetjük.

Rudnyánszky Gyula új költeményeinek e legújabb nagy gyűjteménye összefoglalja mindazokat a költői műveket, melyeket *Rudnyánszky* 1896 óta írt.

A könyv egy példányának előfizetési ára füzve 3 korona, diszkötésben 5 korona.

Kérjük az előfizetési iverk mielőbbi beküldését *Rudnyánszky* Gyula címén a *Szabadság* szerkesztőségébe.

Ezuttal közöljük az előfizetők negyedik sorozatát.

Előfizetők:

181. Komjáthy Jánosné Kassa.
182. Arady Aranka színművésznő Kassa.
183. Vágó Béla Kassa.
184. Odry Arpád Kassa.
185. Berlányi Vanda Kassa.
186. Dr. Hoffer Lipót Makó.
187. Dr. Hoffer Ignác Makó.
188. Makói kereskedők egylete Makó.
189. Pártos Izsó Makó.
190. Özv. Singer Jakabné Makó.
191. Dr. Wizinger Gyula Makó.
192. Csemegi János Makó.
193. Gróf Csáky Károly püspök Vác.
194. Motesiczky János Vác.
195. Dr. Baksay Károly Vác.
196. Vajay István Böleske.
197. Nagy Berta Mágocs.
198. Horváth Győző Kaloesa.
199. Dr. Bornemisza Tibor Kaloesa.
200. Fábry Emil Budapest.
201. Szmreányi Pál püspök Szepeshely.
202. Sárváry Izabella Debrecen.
203. Jablonczay Kálmán Debrecen.
204. Pogány Armin mérnök Debrecen.
205. Egyetértés m. á. v. dalkör Debrecen.
206. Dicsőffy József Debrecen.
207. Bészler Károly Debrecen.
208. Dr. F. F. Debrecen.
209. Báró Prónay Dezső Budapest.
210. Dr. Edvi Illés Károlyné Budapest.
211—215. Kubinyi Miklós Árvavár-alja.
216. Dr. Ferenczy Zoltán Budapest.
217. Szász Károly ev. ref. püspök Budapest.
218. Tüzes Karácsonné Deés.
219—220. Országos Kaszinó Budapest.
221. Kovács Jenőné Deés.
222. Réthy Pálné Budapest.
223. Valentin Lajos Budapest.

224. Kunhegyi Miklós Székes-Fehérvár.

225. Dr. Nagy Albert Budapest.

226. Micsey György színigazgató.

227. Dr. K. B. R. Budapest.

228. Dr. Schattelesz Mór Budapest.

229. Dr. Biloskó György Budapest.

230. Pichler Elemér Budapest.

231. Dr. Gleichmann Lajos Budapest.

232. Dr. Schmidt László Budapest.

233. Schwarz Jakabné Budapest.

234. Hadl Izsóné Budapest.

235. Kelemen Sándor Budapest.

236. Kohn Zsigmond Budapest.

237. Markovics Margit színművésznő Győr.

238. Fischer Félix Budapest.

239. Hunfy Imre színművész Kolozsvar.

240. Bujanovics Sándor Budapest.

251. Gróf Zselensky Róbert Budapest.

242—246. Gróf Wenckheim Frigyesné Budapest.

247. Vértessy Kálmán Budapest.

248. Illési Janka Úrmény.

249. Dr. Rimely Károly püspök Besztercebánya.

250—259. Vajda Ödön főpát Zirc.

260. Simonffy Imre polgármester Debrecen.

261. Kun Béla Debrecen.

262. Kardos Albert dr. Debrecen.

263. Tóth Kálmán ipart. jegyző Debrecen.

264. Oláh Imre anyakönyvvezető Debrecen.

265. Gróf Csáky Zsigmond Debrecen.

266. Nagy István Debrecen.

267. Kada Elek polgármester Kécskemét.

268. Broily Tivadar polgármester Pozsony.

269. Andrassy Aurél főjegyző Pozsony.

A szeretet ünnepén . . .

Karácsony este . . .

Hárman ülünk az egész kávéházban. Marci a pincér a negyedik, ki azonban egyáltalán nem törődik velünk. Egy kisit lóg jobbra balra, azután neki fog a billiárd-lózung összeadásának.

Az egyik lassan lapoz egy képes ujságot. Látom, hogy rá sem néz a képekre — másutt jár az esze.

A másik hallgatagon bámul a nagy ablakba. Nem lehet kilátni, a fagy széles jégvirágokat rajzolt rá. Néha egy-egy kocsilámpás rezgő fénye vonul tova.

Felrakom lábaimat egy székre. Ni! megint leszakadt egy csatt a bokavédőmről.

Egymás mellett ülünk s érzem, hogy sok-sok mértföld választ el bennünket ebben az órában.

— Mért nem mentél haza?

— Nem nagyon hívtak. Hát te?

— Nincs rá pénzem . . .

Hallgatunk.

— Hát te öreg?

— Hova? . . . A temetőbe? . . .

Az egyik leejti a cigarettáját. Lehajol, a cigaretta mellé egy könycesep hull le.

Igyunk valamit! . . .

— Nem kell.

— Még ezt sose mondtad — mondja esendesen az öreg. Mosolyogni akar és majdhogy el nem sirjamagát.

Marci is elkészült az összeadással

— most unottan reszeli egy dákónak a fejét.

Megszólal az egyik. Fiatal gyerek s beszéde szinte bántóan keserű.

— Szeretet napja! . . . Szeretet? . . . Na sakál mondj valakit, aki téged szeret! . . . Haha! . . .

— Aki szeret? . . . Hát az édesanyám! . . . Az szeret . . . az szeret . . .

Ráborulok a hideg márványasztalra.

Ugy érzem mintha nem a kávéházban volnék . . . temetőben, hol keservesen zokogok egy hideg sírkövön . . . Kién? . . . Nem tudom . . . Könnyeimtől nedves lesz az asztal . . .

— Marci! Törölje le az asztalt! . . . Kiömlött a víz! . . .

— II.

* Puky Gyula főispán Budapesten.

Puky Gyula főispán a tegnap reggeli gyorsvonattal Budapestre utazott, hol Széll Kálmán miniszterelnöknel fog kihallgatáson megjelenni.

* **Ráth Károly emlékére** a debreceni kereskedelmi és iparkamarához a következő újabb adományok érkeztek be: Szántó Győző kam. tanácsos 5 kor. Oesterreicher Sámuel kam. tan. 5 kor. Eigner Károly 1 kor. Réthy József 1 kor. Polgári Márton 1 kor. N. L. 20 fillér, Kapros Sámuel 20 fil. N. N. 10 fil. Összesen: 13 kor. 50 f. A gyűjtés legutóbb kimutatott eredménye 192 kor. 20 fillér, mindössze tehát 205 kor. 80 fillér.

* **Ejegyzés.** Csáthy Károly és neje Tóth Etelka bájos és kedves szép leányát Irmát f. hó 24-én eljegyezte Acklony Ferenc gym. tanár. Az eljegyzéshez a rokonok és jóismerősök szerencsés jó kívánatai fűződnek, áldás és boldogság kísérje a fiatal jegyespár tiszta szerelemből kötött frigyét.

* **Éjjeli mise.** Mára virradó éjjel a helybeli róm. kath. templomban Wolaika Nándor tartotta a szokásos éjjeli misét, a mikor is a templom zsufolásig megtelt.

* **Honvédek karácsonya.** A helybeli honvéd gyalog ezred 7 századának azon legénységét, kik övéik szegénysége, vagy otthona hiánya miatt a századnál a karácsonyi szünetre vissza maradtak, Darvas Nándor százados fejenként egy-egy mosolygós mazsolás kalácsal és 4 deci borral ajándékozta meg, miből látszik, hogy Darvas százados a századnak nemcsak parancsnoka, de gondoskodó atyja is.

* **A székely bazár** ma egész nap zárva marad, de holnap 26-án megint nyitva lesz. Tegnap 425 látogatója volt a bazárnak, kik 510 korona áru iparcikket vásároltak. Az érdeklődés oly nagy, hogy a rendezőség új cikkeket rendelt az elfogyott szép holmi pótlására.

* **A debrecen-szatmári vasútmenetrendjének** megjavítása érdekében Kereskedelmi és iparkamaránk felterjesztést intézett a miniszteriumhoz. E felterjesztésre tegnap érkezett le a miniszter következő válasza:

„Folyó évi augusztus hó 9-én 3991 szám alatt hozzám intézett felterjesztésére értesítem a t. kamarát, a következőkben elhatározásomról:

Ha a t. kamara kérelmének megfelelően az 1703 és 1704 sz. gyorsvonatokhoz Debrecenben Szatmár Németi felé illetve felől új, közvetlen személyvonatu csatlakozás létesítenék, az esetben a bevezetendő új vonatok habár az 1171 sz. vonat után, illetve az 1654: sz. vonat előtt rövid időközökben közlekednének, azokat még sem pótolhatnák.

Mig ugyanis az 1711 sz. vonat úgy

a piacra, mint a hivatalos dolgokban Debrecenbe utazó közönségnek megfelelő, addig az 1703. sz. vonathoz közvetlenül csatlakozó új vonat késői érkezésénél fogva a helyi utasok igényeit ki nem elégíthetné. Az 1754. sz. vonat pedig Debrecenben a 4605 sz. vonathoz Szerencs felől bir csatlakozással, mely megszüntetése, tekintve hogy a III. oszt. utasok részére Szerencs felől Szatmár Németi felé ez az egyedüli csatlakozás, indokolt panaszra szolgáltatna okot.

Ennek folytán Debrecen és Szatmár Németi között a jelenleg közlekedő 1711 és 1754. számú vonatokat az új személyvonatoknak forgalomba helyezése esetén is jártni kellene.

Tekintettel mindezekre valamint arra, hogy Debrecentől, illetve Debrecenig az 1703 és 1704 sz. gyors vonatokat használhassa, továbbá hogy a személyvonatoknak járatása sem kerülne sokkal kevesebbe, mint a gyorsvonatoké s emellett azoknak kedvező kihasználására a korábbi tapasztalatok szerint egyrészt vasut gazdasági érdekeinek megóvása másrészt a helyi forgalomban érdekelt utazó közönség jogos igényeinek kielégítése szempontjából teljesíthetőnek nem találtam.

A jövő tavaszi menetrend változás idejére azonban tanulmány tárgyává tétetett az hogy a csatlakozások esetleges megváltoztatásával a közlekedés az egész de különösen a debrecen-szatmári vonalon javíttassék. A miniszter helyett gróf Wickenburg államtitkár.

* **Csáthy naptárak.** A Csáthy féle közkezdveltségnek örvendő és csinos kis tárcanaptárak 1903. évre immár 37. évfolyama 4 féle kiadásban megjelentek. Különleges díszkiadás 60 fillér. Diszes kiadás 50 fillér. Egyszerű kiadás 20 fillér és Lap naptár 10 fillér. Mint karácsonyi és újévi ajándék igen alkalmas, kapható Csáthy Ferenc könyvkereskedőnél Debrecen Egyháztér. Ajánljuk ezeket a pompás kis naptárakat, mint a közel száz éves Csáthy-cég remek kiadványait, melyeknél különbet, alkalmasabbat és csinosabbat a zsebnaptárak közt sehol se találunk.

* **Jótékonyág.** Mint értesülünk: a Békési prima házikenyér sütőde vezetősége tekintettel a karácsonyi ünnepekre 25 darab fehér kenyeret ajánlott fel Veressné Szatmáry Teréz urnőnek — szegénysorsu családok között való szétosztás céljából. — A vezetőség ezen eljárása nem szorul dicséretre, s követhetnek a példát mások is.

* **Halálozások.** A tegnapi nap folyamán következő haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatalnál: Frohn (névtelen), Gál József ev. ref. 2 hónapos, Kálmán József ev. ref. 67 éves, Gleich Árpád izr. 7 napos.

* **Széllhámos kisasszony.** Egy uri megjelenésű kisasszonyt keres most a debreceni rendőrség, aki az utóbbi napokban számtalan csalást követett el és pedig igen előkelő helybeli családoknál. Álürüggyekkel betolakodott s egy állítólagos szegény asszony számára könyöradományokat gyűjtött, lutri számokra pénzt esalt ki és a többek közt lopott is. Így Silgerbaum Móric helybeli lakoshoz is bement s dolgozó szobájából arany óráját és láncát, ezen kívül a fiókból 100 ko onát elemelt. A rendőrség keresi a széllhámos kisasszonyt, aki mindenütt más-más nevek alatt mutatta be magát.

* **Jótékonyág.** Nemes Gáborné urnő karácsony estéjére 12 üveg befőttet ajánlkozott a kórház női betegosztálynak. A szenvedők nevében igaz köszönetet mond a kórház vezetősége.

x **Ha még nem vásárolt női vagy leány téli felöltőt** ajánljuk, hogy saját érdekében ne halassza azt jövőre. Használja fel a kedvező alkalmat mivel Rózsa Lajos Divatáruháza a még nagy raktárt képező áruit semhogy megmaradjon félárban árusítjuk el.

x **Meglepő szép ruhaszövet, selyem bársony és mosóvelez ujdonságok** kaphatók: **Boross Testvérek** női divat áruházában. Debrecen, Kossuth u. 6. sz. alatt.

x **Az az óriási Dunai harcsa, mely a mai napon Márkus Jenő vendéglőshöz különféle halakkal együtt megérkezett, ma pénteken halpaprikás stb. alakjában kerül a Télikert fehér asztalára. Az a felséges halpaprikás meg az a jó bor és Korona sör, melyhez már Márkusnál a közönség szokva van, elképzeljük mily nagy keresletnek fog örvendeni. Este Kiss Béla zenekara hangversenyez.**

x **Hol szórakozzunk Karácsonykor?** Márkus Jenő éttermében, hol az ünnepi étlapon találunk idei Bányt, Keesegét, Balatoni fogast, Tengeri halakat Rákot, Fácánt, Fenyő madarat, Ózet, Vaddisznót sok egyéb különleges ételeket. Frissen csapol Bak sert. Kitűnő hegyi bor 40 kr. O Martinkai, új kerti bor 28 kr. — Rác Károly és Kiss Béla zene estélyei.

Agrói-ágra.

Alkalmi apróságok.

Müértő tehenek.

— Az amerikai Camebridgenben egy fiatal hegedűművész bebizonyította azt, hogy a zene milyen hatással van az állatokra, kint játszott a mezőn, s a tehenek közel jöttek hozzá, úgy hallgatták a hegedűszót.

(Plain aire. Széna illat, Ifju hegedűművész Tehén asszony. Bika ur. Rózsanyilás idején.) Ifju művész: Na, most elbájolom a teheneket. (Álla alá szoritja a hegedűt, rázendíti Boci, boci tarka . . .)

Bika ur: Hát az meg már mit akar?

Tehén asszony: Ah, — Ismét egy hegedűművész! — Oh én imádom a hegedűművészeket! milyen szépen játszik, mindjárt énekelek hozzá, (énekel) búúú . . . búúú . . .

Bika ur: (udvariasan megdörgöli a szarvával: Igazán csinos hangja van, . . . a felső regiszterekben kissé bágyadt, de a középhangok kifogástalanok. És micsoda trillák . . . micsoda trillák . . .)

Tehén asszony: Ugyé? (Bókol a két első lábával) A! . . . mit huz most a mester?

Bika ur: Most? . . . „Adjál neki szénát, zabot! . . . Jó kis nóta! (összeütögeti a csánkját) . . . jaj de jól mulatok, jaj de jól mulatok . . .

. . . Hah! mit huz ez az állat! . . . Toreador indulót! . . . A Toreador indulót! . . . A Hah! megállj! (Nekiruccan a művésznek, fel-dönti.)

. . . Nesze neked marha! . . . Engem izgatsz! (megterdeli) . . . Nekem huzol Toreador indulókat! . . . (még jobban terdeli) . . . És még hozzá gikszt csinált s második taktus tizenhatodos futamában! . . . (borzasztóan terdeli) . . .

Ifju művész! (elhaló hangon) Ezt sikerült elbájolnom! . . .

. . . Jaj! . . . Jaj a hasam! . . . Jaj a hasam! . . .

Tehén asszony: Fidonce! . . . Hah, hah, hah! . . . (elájul.)

—II.

Gondolatok.

Petőfi Zoltán hátrahagyott kézírataiból.

(Kéry Gyula a Petőfi-társaság részére nagyszabású Petőfi-kézirat- és ereklyetárat gyűjt. Ebből közöljük Petőfi Zoltán e pár sorát)

1. A dicsőség pénz, a zsiros étel bor nélkül csömört okoz.

2. A tudakosság a tudomány szörnyszülőtte.

3. A szerencse, mint a dohányzás megszédíti azt, ki nem szokott hozzá.

4. A boldogság mindenkor szerencse, de nem mindig viszont.

5. Az ember boldogság utáni futása hasonlít a mesebeli gyermekhez, ki a szívárványt akarta meg fogni, mint ennek, úgy annak is egy gödörben a vége.

6. Egy évi fogfájás árán még a menyország sem kellene.

(Meran, Nov. 18-án 1869.)

KÖZIGAZGATÁS.

A városatyák választása.

A szabadelvűpárt intéző-bizottsága az utcai választmányok meghallgatásával megállapította a törvényhatósági bizottsági tagok jelölését a Piac-utcára s a Hatvan utcára nézve.

A szabadelvűpárt hivatalos jelölése a következő:

Piac utca: Bechert Manó, Bozán Elemér, Csath Zsigmond, Kern hoffer József, Dr. Kérészi Zoltán, Krausz Vilmos, Materny Lajos, Dr. Popper Mór.

Hatvan utca: Dr. Boldizsár Kálmán, Kiss Aron, Mihaiovits István, Pásztor János, Reich Herman, Schneer Sámuel, Dr. Somogyi Zoltán, Tóth Béla.

× **A guti magfák eladása.** A guti 2400 darab szállának eladását egyizben már megtagadta a közgyűlés, — később azonban megváltoztatta előtti határozatát, s kimondta, hogy a guti magfákat eladásra bocsájtja, a tanácsot bízta meg az eladás-sal, és a tanácsot tegnap tartott ülésében állapította meg az adás-vételi feltételekkel. A fákat árlejtés útján adják el, s a zárt ajánlatok január hó 20-ig adandók be. A részletes feltételek megtekinthetők a városházán.

× **A városatya választás.** Debrecen város közönségének ugyancsak kijutott a vége felé siető évben az alkotmányos mozgalmak és az azzal járó izgalmakból. Papválasztás, tisztújítások ugyancsak foglalkoztatták a kedélyeket s választással bucsuzunk el az ó-évtől az utolsó napokon is. Még el sem simultak teljesen a legutóbbi városi tisztújítás hullámai s már újabb mozgalmak előtt állunk. A városatya választások ugyanis e hónap 29-én fognak megejtetni s a választásra a korteskedések már is megindultak.

EGYLET.

A Petőfi dalkör működő tagjai holnap, pénteken délután 2 órakor tartják a dalestély előtti utolsó próbájukat, melyre ezután is felhívja a tagok figyelmét: az elnökség.

IRODALOM.

(*) **Szávay Gyula a Petőfi társaság** előtt A Petőfi társaság e hó 27-én tagválasztó ülést tart. Ez alkalommal 3 megüresedett helyre választ tagot a társaság. Az ajánlások 26-ikáig történnek. Az első ajánlást a Társaság 15 előkelő szépiró tagja tegnap nyújtotta be és pedig Szávay Gyula érdekében. — Az ajánló levél így szól:

Tisztelt Társaság!

Az egyik megüresedett helyre ajánljuk Szávay Gyulát.

Született 1861-ben. Írt hat kötet verset, egy amerikai utleirást és egy kötet történelmi munkát (Győr város monografiája) és közgazdasági dolgozatokat.

Első verse, melylyel országos feltűnést keltett: *Ul Aranyné gyászban*. Az utolsó: *Hogy megcsókoltam Jucikát*. E két költemény közé esik az Ezer tavasz, amelyet Jászai Mari az országnak csaknem minden városában elszavalt; ódái, melyeket maga szavalt el Berzsenyi, Kisfaludy, Kossuth szobra felavatásakor — dalai, melyek Dankó Pista, Angyal Armand és más zeneszerzők dallamaival váltak országosokká; — más hazafias versei, amelyeket országaszerte szavalnak az iskolákban; — egyfelvonásos ünnepi színművei (az *Eleven Ujság*). A munka. A hírlapíró, amelylyel a Magyar Színház megkezdte a működését.

Ha áttekintjük husz éves irodalmi pályafutását, azt fogjuk látni, hogy az elismerés és méltányolás mesze mögötte ballag érdemeinek, hogy az ő lirája országaszerte zeng a fővárosban kívül s erős hatással, Petőfi szellemében; az ország leg tudomásul vette kiválóságát, csak a budapesti irodalmi körök hunyják be a szemöket, mert nem közülök indult ki. Ha a Petőfi-társaság kitágította volna a hatási munkásságát azzal, hogy figyelemmel kíséri a magyar nemzeti irodalom fejlődését és elismerő levelekkel, dícsérettel buzdítja az országban fel-felbukkanó tehetségeket, e husz év alatt senki annyi dícséretet nem kapott volna a társaságtól, mint Szávay Gyula.

Ó egymaga többit tett a budapesti falakon kívül élő Magyarország irodalmi életének élénkítésére, mint sok irodalmi társaság együttvéve. Ma Győrben, holnap Debrecenben, Szegeden, Sopronban, Pápán látjuk őt szavalni, agítani, a nemzeti költészet fáklyáját tartva kezében, szoborleplezés, színház-megnyitás, nagyszabású felolvasások a vidéki városokban alig eshetnek meg ma is nélküle. Lelkes és tevékeny ember, kiváló író és az életben is igazi poéta.

A Petőfi-társaság nem irodalmi veteránegylet, hanem élő élet, országos irodalmi hatásokra hivatott. Ha így fogjuk fel e társaságot, nyereségnek kell tekintenünk Szávay Gyulát. Ó amugy is Debrecenben lakván, mintegy előőrse lesz a Petőfi-társaságnak, egy-maga központ és ható erő, valahányszor országos céljaink lesznek.

Abban a reményben, hogy a Petőfi-társaság nemcsak üresedést kíván betölteni, hanem ezzel a három választással erősödni is óhajt, ajánljuk az egyik helyre Szávay Gyulát, mint a kit saját érdemei ajánlanak legjobban.

Budapest, 1902. december havában Herceg Ferenc, Pósa Lajos, Szabóné Nogáll Janka, Sebők Zsigmond, Koroda Pál, Pekár Gyula, Ábrányi Emil, b. Dóci Lajos, Somló Sándor, Kiss József, Gárdonyi Géza, Ferenci Zoltán, Rákosi Viktor, Prém József, Váradi Antal.

Mint minden alkalommal úgy most is heves korteskedések folynak. A legnépszerűbb jelöltek Szávayn kívül gr. Teleky Blanka (Szikra) Zempléni Árpád Kabos Ede, Lampért Géza. A választás (titkos szavazással!) természetesen mindig kétséges kimenetelű, bármilyen legyen is azonban ez Szávayra nézve, maga ez az ajánlás az aláírt tizenöt jeles íróval befejezetté teszi Szávay kitüntetését.

(*) **Eötvös Károly a tiszta-eszlári per-ről.** Az eszlári vérvádról szóló két kötetes óriási feltűnést keltő munkájával most készült el Eötvös Károly. E nagy feltűnést keltő művet, melynek bolti ára 12 korona, januárban teljesen ingyen kapja meg mindenki, aki most előfizet az Egyetértés-re (IV., Vármegye-utca 11., Előfizetési ár: évnegyedre 10 korona egy óra 3 korona 60 fillér.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Dec. 25. esütörtökön: délután *A svihákok* daljáték; este: *A bor*, falusi történet.

Dec. 26. pénteken: délután *Csongor és Tünde* regésszínmű; este: *A gésák*, daljáték.

Dec. 27. szombaton: *Trilby*, színmű.

Dec. 28. vasárnap: délután *A rezervisták*, énekes bohózat; este *A gyimesi vadvidék*, népszínmű.

— **Ünnepi előadások.** Ósi szokás Debrecenben, hogy Karácsonv két ünnepén mind a négy előadásos roskadásig megtelik a színház. A művezetőség gondoskodott róla, hogy az előadás négy előadás műsora minden igényt kielégítsen. A szép zenéjű Svihákok, Gárdonyi bájos falusi története a bor, Vörösmarty csodaszép réges játéka a *Csongor és a Tünde* és a Gésák táncos daljáték közt válogathat a közönség.

— **(Trilby)** A szombati előadás iránt fölötté élénk az érdeklődés. Van is rá ok. Hahnel Aranka Trilbyje művészi esemény lesz.

— **(Műsortervezet a jövő évre.)** Megkaptuk a január hónapra megállapított műsortervezetet. Változatos és értékes. Egy pár általános érdeklődésre méltó új darab és régi remek szerepel a tervezetben. De jellemző, hogy az egész hónap alatt egyetlenegy népszínművet sem fognak játszani.

— **(Mikor kezdődjék az előadás?)** Érdekes levelet kaptunk egy színházba járótól, aki azt szeretné, hogy az előadások fél nyolc helyett este 7 órakor kezdődjenek, mert akkor a közel vidékiek sűrűbben jöhethének be, minthogy előadás után még elérnék az éjjeli vonatokat.

TAVIRATOK.

A szerelmes hercegasszony.

Gent, dec. 24. (*Saját tudósítónk távirata.*) József Ferdinánd királyi herceg ma nővérének, a francia nyelvmessterrel megszökött szász trónörökösének látogatására Genfbe érkezett. Rá akarta birni a király megbízásából, hogy térjen vissza férjéhez. Fáradozás azonban eredménytelen volt s Genfből még a mai nap folyamán elutazott.

Öngyikos gróf.

Abbazia, dec. 24. (*Saját tudósítónk távirata.*) Bethlen István gróf ma itt egy szállodában agyonlőtte magát,

A kiegyezést megkötötték.

Budapest, dec. 27. (Saját tudósítónk távirata.) Politikai körök megállapodása szerint Hódossy Imre ujévi üdvözlésében kiegyezés dolgaiban provokálni fogja Széll Kálmán nyilatkozatát, aki bejelenti, hogy a kiegyezés megtörtént. Nem tartják kizártnak, hogy Széll a kiegyezési javaslatot az év utolsó napján előterjeszti.

Kossuth Ferenc lemondása.

Budapest, december 24. (Saját tudósítónk távirata.) Kossuth Ferencről elterjedt az a hír, hogy lemond a függetlenségi párt elnökségéről. Mint legmegbízhatóbb forrásból értesülünk, ez a hír teljesen alaptalan.

Csalás az aranymezőkkel.

Páris, dec. 24. Delamerre utazót megfogták. Negyven millió állítólagos tőkével Klondike társaságot alapított s óriási csalásokat követett el. Még több elfogatás várható.

Szerencsétlenség egy vasgyárban.

Vajda-hunyad, dec. 24. (Saját tudósítónk távirata.) Az állami vasgyárban új olvasztó műből kiömlő gáz hét embert felismerhetetlenségig összeégetett.

Gabonatözsde.

Budapest, december 24. (Saját tudósítónk távirata.) Kedvező irányzat mellett 16.000 métermázsza került forgalomba 2 és fél fillérrel drágább áron. Egyéb gabonanemek kedvezők. Idő: hideg.

Buza áprilisra	7.81—82.
Gabona áprilisra	6.76—77.
októberre	6.24—25.
Zab	5.79—81.
Tengeri májusra	11.80—90.

MULATSÁG.

Dec. 27. A Petőfi-dalkör estélye a Bikában R. Réthy Laura közreműködésével.

A Debreceni Munkás Dalegylet jövő évi január 2-án tartja dalestélyét a Bika szálloda disztermében. A jóízű, magyaros mulatság iránt nagy az érdeklődés s előreláthatólag olyan sikerült mulatságban lesz része az estén a debreceni közönségnek, mint a törekvő dalegylet minden mulatságain általában. — A gazdag műsor előadása után tánc lesz. Belépő lépő jegy személyenként 1 koroua 40 fillér.

Városi színház.

Ma csütörtökön, december 25-én:

Délután leszállított helyárrakkal

A svihákok.

Daljáték három felvonásban.

A Richter-féle Liniment. Caps. comp.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált házi szer, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynek, csúznál és meghülésnek.

Intés. Silányabb utáztatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók. Rudolstadt.

Leszállított árak!

Nagyarányu karácsonyi **NŐI RUHAKELME VÁSÁRT** rendeztünk be és női divatszöveteket, jó mosóvelezeket, francia batistokat, Atlas Satin és Delaineket, harasztkendőket stb.

tetemesen leszállított áron

árusítunk el.

Egy ruha 116% széles női divat szövet 1 frt. 80 és 2 frt.

Egy ruha 75% széles mosó velez 2 frt. 24 kr.

SZABÓ LAJOS FIAI ... Debreczen ...

Kacz Lajos.

Bornagykereskedő és Szőlőbirtokos árjegyzéke:

Saját termésű uj bor 56 fillér,
Saját termésű ó vegyes asztali . . . 60 fillér,
Saját termésű ó Kövidinka 72 fillér,
Saját termésű ó Risling 76 fillér,
Saját termésű ó Ezerjó 80 fillér,
1886. Székelyhídi asztali 1 kor.

Továbbá ajánlom még az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel kitüntetett érmelléki, erdélyi és badacsonyvidéki nagymennyiségű remek boraimat. Gyors és pontos kiszolgálást biztosít

KACZ LAJOS borüzlete.

Dr. Lengyel F.-féle Nyirfa balzsam

Már maga az a nedv, mely a nyirfatörzséből, ha abba furást eszközölünk, kifolyik emberemlékezet óta mint a legkitünőbb szépitő szer ismeretes ha azonban ezt a nedvet a feltaláló előírás a szerint kémiai uten balzsamá készítjük akkor

lesz csak kitünő hatása — Ha az arcot vagy más bőrhelyet ezzel este bekenjük a bőrön már másnap regget mañdem észrevehetően pikkelyek válnak le, miáltal a bőr vakító fehér és finom lesz.

Ez a balzsam lesimitja az arcon képződő ráncokat és himlőhelyeket és annak fiatalos arcszint ad; a bőrnek fehérséget, finomságot és üdeséget kölcsönöz, a legrövidebb idő alatt eltávolítja a szepőkötet, bőrfoltokat anyajegyeket, az orr vörösségét, bőr-atkákat és minden féle bőrtisztátalanságot Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.

Dr. Lengyel-féle Benzoe-szappan

a legenyhébb és leghasznosabb szappan a bőr részére, különlegesen preparálva darabonként 60 kr. — Kapható minden nagyobb gyógyszerárban. Főraktár Budapesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerárban, Király-utca 22 szám.

Neustein Fülöp
Cukrozott
hashajtó labdacsaik

melyek már évek óta jóknak bizonyultak és hírneves orvosoktól, mint könnyű hashajtó feloldó szer ajánlatnak, az emésztést nem zavarják és teljesen ártalmatlanok. Cukrozott minőségük következtében még gyermekek által is szivesen bevétnek.

Egy 15 pillulát tartalmazó doboz 30, egy tekercs. mely 8 dobozt, tehát 120 pilluát tartalmaz, csak 2 kor. 2 kor. 45 fill. előleges beküldésénél egy tekercs bérmentve szállítatik.

kérjünk NEUSTEIN F. hashajtó labdacsaik. Csak akkor valódi, ha minden doboz hátulján a mi törvényileg bejegyzett „Szent Lipót” védjegyünkkelvan ellátva vörös fekete nyomással. A mi törvényileg védett dobozaink utasításaink és csomagolásainkon Philip's Neustein Apotheker aláírásnak kell lenni.

NEUSTEIN FÜLÖP

„Szt.-Lipót”-hoz címzett gyógyszerára **WIEN, I., Plankengasse. 6.**
Raktárak Debreczenben: Balázs Ödön, Fülkey Pál, Mihailovits J. Muraközy László. Dr. Rotschnek V. Emil, Tóth Béla gyógyszerárban.

Fermolendit

A világon legjobb lábbeli fényesítő és fénycrem világos lábbeliknek melykivaló szép fényt és tartósságot ad a bőrnek. Elhasznált peesétes sárga vagy barna bőrnek Lyosin egészen új fényt ad

Alapított 1832. Gyári raktár Bécs, I. Schnlerstrasse 21. Mindenütt kapható

Női ruha varrónő
 aki most érkezett Budapestről el-
 válással angol és francia divat
 szerint ruha varrást.

Czim Nógrádi Sándorné,
 Burgundia-utca 20. sz.

4°-OS 1890 ben történt
 alapítása óta 200
 millió 680 ezer
 korona kölcsön-
 öket konvertált.

készpénz kölcsön
 készpész **FÖLDBIRTOKOKRA** kölcsön

Beküldendő csupán telekkönyvi kivonat és
 kataszteri birtokiv-másolat.

Ingalan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
 tulajd. GURRÉ Ferencz,

BUDAPEST, VI., Váci-körút 39. sz. a.

Az ország egyetlen intézete, mely hitelségok, tes-
 tületek és földbirtokosok által ajánlva van.

**Valódi taj-
 ték pipák
 és szip-
 kák. Uj-
 donságok
 szivar és
 pénztár-
 ajándék
 tárgyak. Gyermek játékok
 legjutányosabb árban besze-
 rezhetők.**

Szent-Királyi Tivadar

műipar áru üzletében.

legjobb a **SEBTAPASZ.**
 dr. Forti-féle

Még eddig semmiféle tapasz nem érte
 el ennek a jó hatását!

Forti László eredeti gyártmánya.
 Rendkívüli gyógy- és fájdalomcsillapító hatása
 mindennemű sebeknél, égéseknél, daganatoknál stb.
 Azonnal csillapítja a fájdalmat, oszlatja a da-
 ganatot és rögtön gyógyítja a sebet, a nélkül,
 hogy vágni kellene. A női emlőgyulladásnál biz-
 tos eredménnyel alkalmaztatik. Ára 2 kor.,
 kisebb 1 kor. és a legki-
 sebb 70 fill. Kapható a gyár-
 ban, Forti László Budapest,
 II. ker., Iskola-utca 24. sz.
 és a főraktárban Budape-
 sten, Tóth József gyógytárá-
 ban, Király-u. 12., valamint
 Budapesten minden és a vidé-
 ken a nevezetesebb gyógy-
 tárakban.

Az eredeti dr.
 Forti-féle sebtapasz
 külső csomagolásán, mely
 F. L. betűvel van lepecsételve, az itt is látható
 védjegyet, sajátkezű aláírását a Budapesti ke-
 reskedelmi és iparkamara 6080/1899. sz. vég-
 zésével megerősítette.

A számtalan értéktelen és ártalmas utánzatok
 arra indítottak, miszerint az utazó ellen a
 törvényes lépéseket megtegyem. A ki egy
 olyan tapaszt beküld, a mely fönti aláírással
 és védjeggyel ellátva nincs, jutalemban ré-
 szesül, mert a tapaszhamisítótak folytonosan
 törvényileg üldözöm.

Forti László

Cognac
CZUBA-DUROZIER & Cie.

FRANCZIA COGNACGYÁR, PROMONTOR.

Mindenütt kapható.

Oh jaj!

Megfojt ez az
 átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és
 elnyálkásodás ellen gyors
 és biztos hatásuk

Egger mellpasztillái

az étvágyat nem rontják
 és kitűnő ízűek.

Doboza 1 korona és 2
 korona.

Próbadozoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NÁDOR“

GYÓGYSZERTÁR
 BUDAPEST, VI., Váci-körút 17.

Ejen!

Egger mellpasztilla
 csakkam meggyógyított!

Kapható Debreczenben: Balazs Ödön, Füleky Pál, L. Kovács Nán-
 dor, Mihalovits Jenő, Muraközy László, Dr. Rothschnek V. Emil,
 Szilcs Ferencz, Tóth Béla gyógyszerházában.

KIVALÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm.
 Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát
 tartalmazó istelen, könnyen oldódó
 Albumose készítmény a legkiválóbb
 erősítő szer

gyenge és a táplálkozásban elmar-
 doitaknak, ideg-, mell- és gyomor-
 betegeknek, beteggyermeknek, angol-
 kórban szenvedő gyermeknek, bá-
 lóknek, nemkülönben

vas-Somatose

alakjában a
sápkórosoknak

Isz ajánlva az orvosok által.
 Vas Somatose nem egyéb 2% szer-
 ves összetételű vasat, a melyen alak-
 ban a vas az emberi testben van
 jelen, tartalmazó Somatose.
 Somatose rendkívül gyorsan
 az étvágyat
 Raktáron van az összes gyógyszer-
 társakban és gyógyszerkereskedé-
 sekben.

Kiadó lakások.

1.) A Hunyady-utczában kiadó egy kényelmes uri lakás, áll: 2 utczai szoba, egy előszoba, 3 udvari szoba, egy kézi kamara, egy üveges folyosó, pincze konyha, kamara, pincze és mosó konyhából. Kiadó 1903 évi május 1-től. Évi bér 1200 korona.

2.) A Deák Ferencz-utczában kiadó egy utczai szoba, konyha, pincze kiadó 1903. január 1-től. Havi bér 20 korona.

Bővebb felvilágosítást ad a Kiadóhivatal.

II Értésítés I I

Adler Simon

rőfös és rövidáru üzletéből

Debreczenben, Kossuth-u.

Van szerencsém a n. é. vevőközön-
séggel tudatni, hogy a közelgő **karác-
sonyi** és **ujév** alkalmából
üzletemben az áruaktárom tulhalmazott-
sága miatt az összes

női és férfi ruhaszöveket

teljesen

gyári áron

fogom árusítani.

Ezen kedvező alkalom kihasználását
ajánlom tisztelettel

Adler Simon.

Figyelem!

A közeledő ünnepekre van szeren-
csénk a n. é. közönség b. figyelmébe
ajánlani
saját gyártmányu, kitünő minőségű

lisztjeinket

meltyeket nagyban és kicsinyben bocsá-
tunk rendelkezésre.

Ezen liszttek olyan híresek, hogy
messze vidékre vásárolják.
Együttal ajánljuk hirneves

Orosházi házi kenyerünket,

meltyet kívánságra házhoz is szállítunk.

Tisztelettel

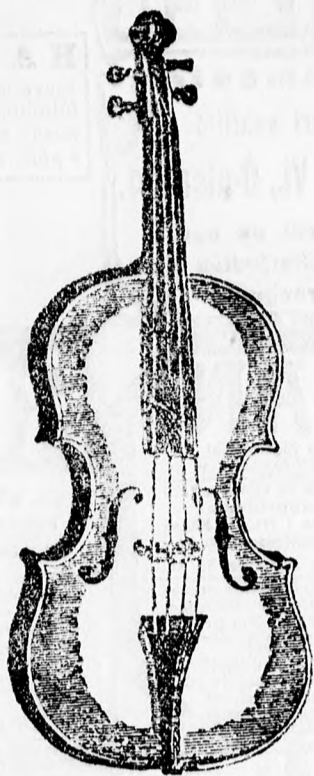
Orosházi házikenyér sütőde

Gémes Ferencz és Társa.

Főüzlet és liszt raktár: Simonffy-utca 2 sz.

ELSŐ KÉZBŐL LEGJOBBAN VÁSÁROL.

Magyarország legnagyobbhangszergyáráréz. fa, fuvó- és vonós hangszerekben

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, a cs. és kir.
közös és a m. kir. honved hadsereg szállítója.

Budapest, II. Lánchíd-u. 3. szám

Legnagyobb választék az összes hangszerekben

hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvolák, klarinetok, trombi-
ták, cimbalmok.

Általam konstruált TÁROGATÓK 30 forinttól feljebb

Iskola és zongorakiséret ingyen.

HARMONIKÁK legjobb, elpusztíthatlan hangokkal. Különlegesség: aczélhangu hangverseny-harmonikák. Sajátminták

TELJES ZENEKAR FELSZERELÉSEK

== a legjutányosabb árban, előnyös feltételek mellett. ==

KEPES ÁRJEGYZEK

és pedig külön-külön a) hangszerekről, b) harmoniumok-
ról, c) harmonikákról

== INGYEN ÉS BÉRMENTVE. ==

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése a kereskedelmi védjegy törvényvédelme alatt áll.

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA

Thierry A. gyógyszerész balzsama és centifolia kenőcse.

Ez a gyógyerejében felülmulthatatlan két szer soha sem romlik meg, hanem ellenkezőleg mentől öregebbek, annál értékesebbé és hatékonyabbakká válnak, sem fagy, sem meleg meg nem árt nekik, minél fogva minden évszakban használhatók. Csaknem mindig meghozzák a segílyt és sikert, legalább az orvos megérkezétségig: természetesen soha sem szabad hamisítványokhoz vagy más hatástalan, ugynevezett pótszerekhez nyulni, melyekért csak hiába dobjuk ki a pénzt, hanem forduljunk mindenkor csak ezen két rég kipróbált, kitünő, olesó, megbízható, amellet teljesen ártalmatlan, világhírű szerhez, melyet minden eshetőségre készen, minden családban készletben kell tartani. Ahol nem lehet valódi minőségben, a valódiság minden ismérvével megkapni, ott rendeljék meg közvetlenül ily cím alatt:

An Apotheker A. Thierry LIMITED Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Központi raktár Budapesten, Török József gyógyszerésznél, Zágrábban Mittelbach S. gyógyszerésznél és Bécsben Brady C. gyógyszerésznél.

PURGO
 A leggyengébb kúrák is
 hasznos
 25 csukorka ára 1 korona.
 még esecsemőknek is adható.
 M. kir. szabadság és védjegyzett

Órák, ékszerok
RÉSZLETFIZETÉSRE
 is, olcsó számbot irakon
SERÉNYI
 órák és ékszerok
 Budapest, Erzsébet-körút 28. l. sz.
 Pótközlöt: II. Fő-szoba 21. sz.
 Képes árjegyzék ingyen.

Köszvény és csúz ellen legsikeresebb
 a KRIEGNER-féle
REPARÁTOR
 1 üveg 2 korona.
 Főraktár: KORONA GYÓGYSZERTÁR, Budapest, Calvin-tér.

110,000 sorsjegy, Nyeremények összege
 55,000 nyeremény. 14.459,000 korona.
KIRÁLYFI ÉS TÁRSA BANKHÁZA
 a magy. kir. szab. osztályosajáték főfelárulító helye
 BUDAPEST, Andrássy-ut 60.
 Elismert megbízhatóság! Előzékenység! Kiváló szerencse!

Ha őszül a haja,
 használja a
„Stella“
 vizet, mely nem fest, hanem a
 haj eredeti színét adja vissza.
 Üvege 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA
 gyógyszerárterében, 8 cs. és kir.
 tenege József főh. udvari szállítója
 BUDAPEST,
 V. SZABADSÁG-TÉR.

HEMOPATIAI GYÓGYINTÉZET.
 A vérgyógyítás biztos gyógymód: asthma, sziv-,
 gyomor-, idég- és borbaj, szélhűdés, elmozavar ellen.
 E gyógymód megalkotója:
Dr. KOVÁCS J. fővárosi orvos
 BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRÚT 18. I. EM.

Megjelent az új X-es számú
YOST MODELLE
 ESZMÉNYI TÖKÉLETESÉGBEN
 KÉRJEN PROSPECTUST A
YOST IRÓGÉP RÉSZVÉNYTÁRSASÁGTÓL
 Budapest, NEW-YORK palota.

Remek és olcsó fényképek készülnek
RIVOLI
 fényképezési és festőzeti műteremben
 BUDAPESTEN, VII. KER., KERÉPESI-ÚT 30. SZÁM.
 !!! Régi kis képek után is sikerült nagytűk !!!

Hirdetéseket, reklámokat szakszere-
 rtien, pontosan és legolcsóbban közöltet
 az összes bel- és külföldi lapokban,
 valamint naptárakban az
ÁLTALÁNOS TUDÓSÍTÓ hirdetői
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 54.
 Tulajdonos: Leopold Gyula szerkesztő.

Hôtel PÁRIS szálloda
 Szállodás: SIMON PÁL.
 BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRÚT 25. szám.
 100 szoba 1 frttól fejtebb kiszolgálással együtt.
 Fürdők, elegáns kávéház, étterem és sörcsar-
 nok a házban. Villamos vasuti megállóhely
 az összes pályaudvarok és hajók felé.

PLATSCHKEK VILMOS
 elismert legszolidabb
FÉRFI és GYERMEK-ruha áruháza
 Budapest, IV., Központi Városház.
 Étvágytalanság, hányinger, fejfá-
 já, gyomorbaajok ellen csodáshatású a
RADITZ-féle
GYOMOR-ELIXIR.
 Ára 1 korona. Pósta 6 üveg bérmentve.
RADITZ J. „Fehér kereszt” gyógytára,
 BUDAPEST, FŐVÁM-TÉR 6. SZÁM.

Dr. SCHLESINGER MIKSA
VIZGYÓGYINTÉZETE Pozsony
ÉS SZANATORIUMA. (Hegység).
 Kitűnő hegyi fekvésben, pormentes és szélétől védett, 200 kilo-
 méternél több jól ápolat, regényes hegyi utak. Szigoruan indivi-
 dualizáló szakorvosi kezelés. Legmodernebb kényelem, az összes
 betegszobák hygienikusan a legtökéletesebben vannak beren-
 dezve. Kitűnő ellátás, mérsékelt árak. Az intézet egész éven át
 nyitva van. — Prospektus és felvilágosítással szolgál.
 a dr. SCHLESINGER-féle vizgyógyintézet, Pozsony (Pályaudvar)

Uj! Csuda Hangszer Uj!
A Trombino

 Fújható minden tanulmány nélkül és
 hangjegytudás nélkül.
 Jótállás mellett, mindenki azonnal
 a legjobb táncdarabokat, dalokat, indulókat
 játszhatja. Például: a sákingeni trombitás
 híres dalát, az Ó ne duzzogj kezdetű dal a
 Bányamesterből, a Svihákok operette keringő
 jét és 200-nál több más váloga tott és kedvelt
 divatos zenedarabot. Mindezt az ujjonnan fe-
 talált
Trombino
 nevű nickel- és ombitán. Rögton használhat
 önműködő hangjegy-lapokkal. Pompás remek
 erős hangú zene. A legkellemesebb házi szóra
 kozás eszköze. Kirándulásokon vidám kísérője
 a kocsin, vasuton, kerékpáron kirándulóknak,
 Éneket kísér és tánczhoz kitűnő.
 A Trombino ára érthető használati utasítással
 I. fajta, legf. nickel, 9 hanggal. 7 kor.
 II. fajta, legf. nickel, 18 hanggal. 12 kor.
 Hangjegylapok az I. fajtához . . . 60 fill.
 a II. 1 kor.
 Szétküldés utánvétellel, egyedüli és kizáróla-
 gos raktár:
Kertész Henrik
Bécs,
 I. Fleischmarkt Nr. 9—927.

DIVAT SZALON
divat és szépirodalmi közlöny.
 Szerkeszti.
Fhanghné-Gyujtó Izabella és Szabó-Nogál Janka.
 Az 1896-iki berlini nemzetközi kiállitáson az arany éremmel kitüntetve.
DIVAT SZALON megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Diszes, elegáns kiállitása a
 s különös művészies kivitelű szines divatezimlapja által disze
DIVAT SZALON minden szalon-asztalnak
DIVAT SZALON ingyen melléketével, az UJ GYERMEK-DIVATTAL együtt
 44—48 oldalra terjed
DIVAT SZALON azonkívül, hogy divatképei az uralkodó divat tükre, folyton közöl
 képeket Párisból, Londonból, Berlinből is. S ez által az idegen
DIVAT SZALON divatlapokat feleslegessé teszi.
DIVAT SZALON rendszeren közöl egyszerűbb toilletteket is és módot, utasítást nyujt
 a hölgyeknek arra, hogy ruháikat takarékosan s mégis csinosan
DIVAT SZALON otthon készithessék s ennek megkönnyítésére minden számboz
 szabás-iv van mellékelve.
DIVAT SZALON minden előfizetőnek mérték után ingyen készített szabásokat, ez
 oly kedvezmény, melyet egy divat lap sem nyujt.
DIVAT SZALON kézi munkái változatosak, a rendes használatra szánt himzésektől
 kezdve a legtrikább, legdivatosabb uj kázmunkáig mindent bemu-
 tat s érthetően tanít.
DIVAT SZALON szépirodalmi része oly dus, érdekes és változatos, hogy minden
 más szépirodalmi lapot pótol. Munkatársai közt ott van irdalmunk
 minden jelese és gondot fordít arra, hogy a nők lapjába tehetséges,
DIVAT SZALON kedvelt írónők is gyakran irjanak. A lap szelleme mindig tiszt
 tességes. Keresi a szépet, a nemesitőt s kizár minden frivol köz-
 leményt. Lapunkat fiatal leányok is bátran olvashatják.
DIVAT SZALON számról-számrá mutatja be kiválóbb hölgyek arcképeit; a
 művészet, irodalom s a jótékonyág nevezetesebb nőalakjait
DIVAT SZALON állandó rovatot tart kérdések és feleletek közlésére. E rovat
 minden előfizetőnek teljesen díjtalanul áll rendelkezésére
DIVAT SZALON összes előfizetői, ingyen kapja 1903. évre szóló igen csinos jegy-
 zék naptárát.
DIVAT SZALON előfizetési ára: egész évre 12 korona, félévre 6 korona negyed-
 évre 3 korona.
DIVAT SZALON kiadóhivatala kívánatra bárkinek küld mutatványszá-
 mokat ingyen és bérmentve.
DIVAT SZALON kiadóhivatala Budapest, IV., Eskü-ut 5-ik szám (Klotild
DIVAT SZALON palota.)

PURGO
 M. kir. szabadság és védjegyzett
 Angel, Franciaország magyar és
 német egyetemesi tanácsok által
 rendelve és ajánlva, mint a
 leggyengébb kúrák

Ingyen

küldjük meg
részletfizetéses könyvárjegyzékünket

levelezőlapon történendő kérésre.
Czim :

KAZINCZY

KÖNYVKERESKEDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
DEBRECZENBEN.

Értesítés!!

**Pásztor Gyula
és Társa**

vas, szerszám és rézárú
kereskedése.

Debreczen, Csapó u. Bankház.

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy üzletünkben a mai naptól az összes

koresolyák

valamint

konyhaedények

tulhalmozott raktár
miatt

gyári áron

alul fogjuk kiárusítani.

Ezen kedvezőalkalmat ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe

tisztelettel

Pásztor Gyula és Tsa.

Üzlet átvétel.

Van szerencsém ezennel becses tudomására hozni, hogy az eddig

CZEGLÉDY és POLGÁR

üzég alatt létező fűszer csemege és borkereskedést, üzlettársam és sógorom Polgar Imre urral történt barátságos megállapodás után, mai napon saját számlámra átvettem és azt

ifj. CZEGLÉDY JÓZSEF

törvényszékiileg bejegyzett üzégem alatt tovább folytatom. Az eddigi jóakaratot megköszönve a vevő közönség szives pártfogását kérve maradok

ifj. CZEGLÉDY JÓZSEF

fűszer és csemege kereskedő.

Debreczen Bikaszállodával szemben.

Egyenruházati-intézet

„A magyar testörhöz.”

PETRUS KÁROLY

pogári és katonai szabó

BÉCS**XV., Hütteldorferstrasse 183.**

a cs. és kir. lovassági, gyalogos és tüzér laktanyákkal szemben

Árjegyzékek ingyen
és bérmentve.

JUTÁNYOS ARAK, KITŰNŐ KISZOLGÁLÁS.

Egyenruhák cs. és kir. katonaság,
állami tisztviselők,
Veterán-egyletek,
sport, vadász és kerékpár kosztümök,
liberiák, stb.

Különféle fajalmákat, csemege szőlőt,

Gróf Andrassy-féle teavajat,

karácsoyfa díszozukorkákat,

saját termésű

— homoki fajborokat, —

rumot, teát, cognacot, magyar és francia pezsgőket, sajtokat, valamint mindennemű fűszer és csemege árukat a legjobb minőségben, előnyös áron ajánl

Csanak József kereskedése Debreczenben.

Debreczen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.

KARÁCSONY.

Kigyúlnak a gyertyák, csilingel a csengő.
Oly szép ez az este, oly enyhe, szelid!
Megtisztul a lélek, vig lesz a merengő,
Midőn a karácsony halkán közelít.
A gyermekek álma, a koldusok üdve
Ez a szent alkony, mely szeretni tanít;
Mindenkoron áldva, sebet soh' sem ütve,
A mennyet a földre lehozza a hit.

Kis Jézus, örömnék vagy égi követje.
Zöld rád, a fenyőág egész csodakert;
A nap mosolyogva, álmatagon megy le,
Csupa friss rózsát szed a bus, a levert.
A merre a kétség s a gond letarolta
A szíyben az egykor dus hit mezejét,
Tüzét ma a csillag addig ki nem oltja,
Mig újra nem érzi a szív régi hevét.

Az élet, a küzdés elejti ma törét,
A puszta kebelre nyár lángja szakad;
Ki kőnél kopárabb, sivatagnál dörébb,
Kezet összekulcsol, semmit se tagad.
Hatalmasan ömlik a szeretet árja;
Ah, élni mily áldás! ah, élni mi jó!
Elalszik a bűn is, csak szép mese járja;
Most éli világát az aranydió.

A kirabolt föld is este be gazdag!
A fagyban, a hóban virága terem.
Az álmat a nyers ész im' vallja igaznak,
És a ködös elmén ur a szerelem.
Hol vannak a bölcsék, a lét kutatói,
A kikben az érzés oly tompa, rideg?
Fanyar közönyét nem bírja egy sem óvni,
Éles szemeit ma lágy köny lepi meg.

Megzendül az ének, szép, angyali dallam;
Mint harmat a bokron, ugy reszket a kéj.
Eloszik a mámor nem földi sóhajban,
Mint jó anya karja, elringat az éj.
Kinek jut eszébe a köznapi próza,
A harc a kenyérért, a szörnyü sebek?
Gyermek gügyögése bülbülszavu rózsa,
Mely mennyei illat ködébe' lebeg.

Nem győzhet a sátán, nem zughat a semmi,
Rombolni a bajnak ma nincs ereje;
A gög, az irigység nem tud követelni,
Meghajlik a felfújt, nagyképi here.
A vad gyűlöletből szikrákat özönlő
Forró hevülésnek lávája leszen,
Az egész világon lángolva előmlő
Abránd, a mi véget nem ér sohasem.

Kigyúlnak a gyertyák, csilingel a csengő.
Oly szép ez az este, oly enyhe, szelid!
Megtisztul a lélek, vig lesz a merengő,
Midőn a karácsony halkán közelít.
A gyermekek álma, a koldusok üdve
Ez a szent alkony, mely szeretni tanít;
Mindenkoron áldva, sebet sohsem ütve,
A mennyet a földre lehozza a hit.

S a földi salaknak oly gyilkosa nincsen,
Ki gyermeket oktat s azt mondja neki:
Ne csüggj a mihaszna karácsonyi kinszen!
És jobb, ha anyád a fát tüzre veti.
Nem égi ajándék; le napszámos vágta,
Szikla közt tengődött siker gyökere,
S lopta verejtékünk' olcsó munka átka,
Hogy léha szokásból meglepjünk vele.

Nem! ekkora vétek nem fér el a földön,
A sárba' virulhat fehér lilium;
Költészeted, egy est, fog élni örökkön,
Perzselve lehull bár a rózsaszírom.
Karácsonyi játék tündérragyogása,
Apró kezek fognak tapsolni feléd!
S hogy a valót ekkor legalább ne lássa,
Az ördögi elme behunyja szemét.

Oly édes aludni rózsalevél párnán,
Legnagyobb boldogság az illuzió!
Jézus szeme viraszt a szegényen, árván,
Mennysországból hull le az aranydió.
Selyem takarója a pöre nyomornak
Az ezüst angyalhaj, a pihe-palást;
A rohanó kornak, mig vágyai fornak,
Legyőzni sem ér rá az égi varázst.

E boldog örömben szent az egyenlőség,
Hijat a sok nem lát, áldás a kevés;
Nem jajgat a szükség, ünnepel a bőség,
Karácsonyi révben elsimul a vész.
Most ember az ember; meglegedésnek
Fonják a világot karjai át;
Égi dalra zendül minden kicsi fészek,
Istent kiki csendes fohászszaal imád.

Kigyúlnak a gyertyák, csilingel a csengő;
Oly szép ez az este, oly enyhe, szelid!
Megtisztul a lélek, vig lesz a merengő,
Midőn a karácsony halkán közelít.
A gyermekek álma, a koldusok üdve
Ez a szent alkony, mely szeretni tanít;
Mindenkoron áldva, sebet sohsem ütve,
A mennyet a földre lehozza a hit.

RUDNYÁNSZKY GYULA.

Munka és pihenés.

A Szabadság számára írta: *Csiky Lajos.*

A munkánál hatalmasabb, diadalmasabb eszme Isten teremtett világában, a lelki élet gondolatai között nem található. Munka teszi széppé, nagygyá és erőssé a körülöttünk levő természeti világot is. A kiterített égboltozatou kívül, melyen meg Isten kezeinek munkája látszik, minden körül, a miben az emberi szem gyönyörködhetik, ott van az emberi kéz, fő, vagy szív munkája.

A munka tette a földet lakhatóvá s még ha a biblia mindjárt első lapjain azt beszéli is, hogy az első emberpár eleste után átkul mondotta ki Isten a munkát s úgy vesztette azt a haragját kiérdemelt emberiségre: a jó Isten még az átokból is áldást tud fakasztani, mert ime, ha nem dolgozhatik az ember, csüggeteg lelkében végképen elalél — s ha nem dolgoznék a földön lakó emberiség, dudva és paréj, feneketlen szenny és piszok, rend és lélek nélkül való zavar őlt volna meg már régóta minden életet a földön. Ujra chaos lenne már régóta minden, de nem a fejlődni tudó, hanem a veszni indult, vagy el is veszett chaotikus zúr.

És a pihenésnél van-e valami edesebb, megnyugtatóbb eszme vagy fogalom?! — Hiszen a világ teremtése munkájának bevégzése után Isten is megpihent. A szellemi munkásnak félretenni a lélek eszközeit, az erőmésztő tünődést és gondolkozást; a földművelőnek, iparosnak, kereskedőnek elvonulni egy kevés időre kenyéradó foglalkozásától; a gyári munkásnak kiszabadulni a fojtó légkörből, a fülsiketítő zajból; nyugtató magába szállásban visszaadni a lelket önmagának: ez a pihenés, erre van az embernek végtelen szüksége.

Nem vagyunk lelketlen anyag, tehát munkálkodnunk kell; de nem vagyunk gépek sem, tehát pihenésre is szükségünk van. Az élet a maga nagy igényeivel nehéz munkákra hív, meg kell feszítenünk erőinket, ha élni akarunk, — de a természet szava parancsoló vétót emel s pihenőt rendel számunkra, hogy idő előtt ki ne dőlünk a sorból.

A mi a próza után a költészet, a mi egy gyár siketítő zaja, rossz levegője után egy gyermekszoba idyllje: igen sokszor az a munka után a pihenés.

Igen bölcsen rendelte azt el az isteni gondviselés, hogy az élet prózája után adta nekünk az ünnep költészetét, a köznapok és hetek munkaideje után az ünnepek pihenő óráit.

A léleknek is megvan a maga igénye.

Ennek szól az ünnep.

Ezért is örülünk mi mindannyian ennek a most beállott boldog karácsony ünnepnek.

Kiállva a küzdők harc sorából, legyünk most lélekben gyermekek a gyermekekkel a kicsinyek e szép, e nagy ünnepén.

A MOHA-RÓZSA.

(Krisztus monda.)

A Szabadság számára írta:
Könyves Tóth Kálmán.

A nap korongja már az ég aljág ért.
Názárethi Jézus erőfogytán ledül.
Mi értünk vezekel a pusztán egyedül.
Mig a nagybőjt lejár, mig a gonosz
[kisért!]

Búterhes homlokát keresztezik redők.
Szívére bánata, — e földre száll az éj.
Kibontva szárnyait, sivitva zug a szél.
Bizalma Atyjában, ki eddig védte Őt.

Erdő bozótja közt, tüskére, köre lép.
Mevérezzi lábát, minkét áldott kezét.
Melynek gyógyerejét ezereken érzik.
Nincs hely, hova lehajtaná szegény
[fejét.]

Kicsiny tisztáshoz ér s puha bársony-
[mohán]

Akad meg a szeme s a bánattól levert
A barna gypágyon nyugovóra hevert.
Csak egy csillag ragyog... dicsfény
[a homlokán!]

Moh-ágya iszsza be szent vére gyön-
[gyeit,

Ránullanak lágyan a harmatos füre,
S kigyulván a hajnal biboros derűje,
Tovább megy... s im helyén a moh
[rózsája nyit!]

Csodás remek növény! kívül mohás
[pehely,

Belől halványpiros, vérszínű a ke-
[hely,

Te vagy a jótétről regét zengő virág!

„Ki egy szükölködöt házába befogad;
Jót tesz magával is segítve másokat.“
Amoha így tanit... s tanult e a
[világ?]

Vigkedvü Mihály debreceni főbíró.

A Szabadság számára írta: *Zoltai Lajos.*
1608—1661.

Ama másfélszáz esztendő, mialatt e mezőben épült kerítetlen város a török nehéz igáját nyögte, feles számmal termelte a városukért élni-halni kész kiváló polgárokat, a kik különbek valának kortársaiknál, derekabbak maradékaiknál. — Az isteni gondviselés láthatatlan keze munkáját tapasztaljuk e férfiak megjelensében és szereplésében. Nem hagyta Isten, hogy nélkülök szükölködjék Debrecen valahányszor megnehezedett felette az idők járása, mikor a fellegekig tornyosuló valának a veszedelmek és egész ember kellett a gátra. Éles elme, bölcs

körültekintés, férfias bátorság, önfeláldozó készség emberi méltóságot lealacsonyító bántalmazásoknak s akár a halálnak el-tűrésére is, ez kellett a debreceni főbírói székhelybe. Egyszerre két-három urat szolgáltni, mindeniknek kedvét keresni, mind-egyiknek ragadozó vágyát féken tartani, ez volt a város megtartásának és megmaradásának titka. Több a terhes feladatnál. Mert akárhányszor, a ki a főbíroságot elfogadta, egyuttal a fejét is kockára tette. Mégis aligha volt rá eset, hogy valaki, ha benne összpontosult a bizalom, ezt visszautasította volna.

Duskás Ferenc, Nagy Gál István, Mészáros Benedek, Tolnai Imre deák, Mike Pál, Juhos Ferencz, Baesó János, Fekete István, Kerekes Mihály, I. Dobozi István, Biczó István, Vigkedvü Mihály, Balyk András, Munkácsi István, Komáromi István, Bartha Boldisár és I. Baranyi Mihály legjelesebb főbírók a vészterhes török hódoltság korából. Mégis talán közülök egyiknek is a neve, emlékezete nem vésődött be oly tartósan és mélyen a köztudatba, mint Vigkedvü Mihályé. Igaz, nem is jutott egyiknek is osztályrésztül oly megrendítő tragikus sors. Mert Vigkedvü Mihály, miként két más kortársa, Csanálosi István senator és Ignát András másodbíró, halálával pecsételte meg tisztéhez való hűségét. Ő a bírói kötelesség teljesítésének mártyrja, ártatlan áldozata.

E lapot tehát az ő nemes emlékének ajánlom.

A Vigkedvüek családja, vagy ama köznemesek közül való, a kik elég korán, már a XVI. század derekán a bátorságosabb városi étellel eszerelték fel a falusi lakóhelyüket s a vidéki kuriákból a török által kizaklatva Debrecenben telepedének meg. Vagy pedig a debreceni nemesek hasonlóképen szép számu ama másik csoportjához tartozának a Vigkedvüek, a kik polgári oklevelük mellé — eimeres armális megszerzésében is sikeresen fáradozának részint a Habsburgok, részint az erdélyi nemzeti fejedelmek kancelláriáin. *Várad* előnevük *Váradról* való származásra enged következtetni. *Városunk* jegyzőkönyvei legelőször 1575-ben említik *Várad* *Vigkedvü Márton*-t, már mint tekintélyes és vagyonos polgárt. Egyébként keveset tudunk róla. Csak azt látjuk, hogy 1586—1597 között a felső járásról évről-évre tagja a nagy tanácsnak (senatusnak). Tehát amaz igen súlyos és veszedelmes idők alatt többé-kevésbé része volt Debrecen város kormányzásában.

Valószínűleg fia az a *Vigkedvü Mihály*, a kinek 1623-ban már özvegye *Pipoly Anna* említettik bizonyos polgári perrel kapcsolatban. I. Mihály korán elhalt, árvaságban hagyván hasonló nevű kiskorú fiát, II. Mihályt. — Debrecen történelmének e nagy alakját. Mihály urfi polgári foglalkozására nézve, miként akkor a debreceni társadalom legelőkelőbbjei csaknem kivétel nélkül, a kereskedők rendjéhez tartozott. Első felesége, *Biczó Anna* révén, sógora *Biczó Istvánnak* és I. Dobozi Istvánnak, a kik mindketten ugyancsak többször viselének főbíroságot s mindhárman városunk „erős oszlopai“ valának. Második felesége *Thuri Nagy Kata*.

Már 30 éves korában (1638. nov. 11.) senatorrá választották. E kitüntető tisztségre bizonyosan nemcsak előkelő összeköttetései, de még inkább saját egyéni kiváló képességei segítették az ifju *Vigkedvü Mihályt*. Hogy mily jó reménységgel voltak eltelve polgártársai közpályán való működése felől, erre nézve városi jegyzőkönyvünk tanuskodik, amelyek pedig nem szoktak sem hizelegni emberi

gyarlóságok előtt, sem nem áradoznak dicsérő szavakkal még igaz érdemek felett is.

Fel van ugyanis jegyezve, hogy 1647. nov. 4-én Gáspár György főbíró a tanácsal együtt a Csukat-féle emeletes kőházat, a mely Piac-utczában, a keleti részen feküdt, 3000 m. frton eladta nemes Vigkedvü Mihálynak.*

A ház eladását a tanács az örökbevallásban ezzel indokolta meg: mert Vigkedvü Mihály ur elődei nem keveset áradoztak a város dolgaiban, igen erősen azon törekedvén, hogy minél jobban használhassanak a város jogainak és a közérdeknek. Epen így reményli a tanács, hogy megnevezett vevő ur is elődei nyomdokait fogja követni. (Jkv. 1647:237 l.)

Ez egykoru feljegyzésből tehát kitűnik, hogy Vigkedvü Mihály ősei szintén bizonyos, bár előttünk ismeretlen kintűnő szolgálattal elismerésre és hálára méltó érdemeket szereztek Debrecen város javára. Vigkedvü Mihály pedig maga is úgy viselte magát, hogy máris mintegy zálogot adott ez által jövőendő példaszerű tetteiről.

Am akkor is volt ellenzék, a mely hihetőleg a közvagyon elpredálásait látta a Csukat-féle ház elidegenítésében. Negyed napra a ház inscribálása után heves vita támadt e miatt a senatusban. A senatorok, sőt az eskütt bírák közül is némelyek contradictioval fenyegetőztek. De végre is békésen elsimult a vihar. Vigkedvü Mihály s utánna özvegye, fiai III. Mihály és Pál, leányai: Baranyi Mihályné, Mező Mihályné háborítlanul bírták e nevezetes házat a XVII. század végeig, a mikor a Dobozi család kezére került.

Ismeretes dolgokat közölnék, a miket Szalárdi János és Bartha Boldisár krónikái után én előttem már Szücs István megírt, ha ismételném. miképen buzgólkodott Vigkedvü Mihály második főbírótsága idején (1657) a szerenesetlen hadjáratra induló II. Rákóczi György szertelen kívánságai teljesítésében, miképen vigasztalta, bátorította a bosszuálló lengyelek közeledésétől megrémült, házi tűzhelyét elhagyni készülő debreceni népet; harmadik főbírótságában (1659) rettenetes megpróbáltatások között, két ellen-fejedelem, sőt a mindig prédára leső töröktől szorongattatva, mennyi bu és gond miatt főtt szegénynek a feje.

Csak azt idézem fel újra, mimódon halt meg vértanu halállal ez a derék polgár, mikor negyed izben viselt vala főbírótságot.

1661. angusztus végén, a szaboles-megyei Harangodra gyülekező német tábornak kénytelen volt Debrecen is hűséggel és éléssel kedveskedni. Oltalom nyeresége végett meg kellett ott jelenni Vigkedvü Mihály főbírónak is. Mint behódolt város, meg a váradi basa külön parancsa folytán is, köteles volt Debrecen a harangodi tábor felől hírmondót küldeni Váradra. De a hírmondó, a főbíró utasítása ellenére, hogy mindent az igazsághoz képest jelentsen be, a németek számát a valónál sokkal többnek mondotta, — vagyis „nyelvét határán kívül eresztette a török előtt.”

Ez által pedig bős haragra gerjesztette Szinán basát, a ki aug. 31-én men-

* A Csukat-féle ház a mai Szikszay-ház, a hol a főtőzsde is van. E házat, melynek fele része egy ideig nánási Csukat Lénárt szoboszlói hadházi sámsoni földes urnál volt zálogban, — a város 1634-ben vásárolta meg leégett, romladozó állapotában Törösi Mihály nagykereskedő leányától, Juditól, ns. Vida Miklósnétul 1200 m. frton 1637-re már restauráltatta a város és új boltokat építtetett ott, a melyek közül 1—2 még ma is abban a régi formájában meg.

ten hivatja Vigkedvüt, azt irván levelében: „ugy menjen, hogy a homlokán levő veritéket is le ne törülje.“ El is ment, de élve vissza nem jöhetett, mert „öt az okos és tanácsal teljes igaz hazafit, e város egyik erős és hasznos oszlopemberét“ ki sem hallgatva, életének 53-dik évében, szept. 1. napján Váradon az olaszai hidfőnél a feldühödött basa irgalom nélkül megfojtatta. A senatusnak 14 évvel azelőtt mondott jóslata beteljesült. Vigkedvü Mihály így követte ősei nyomdokait!...

A városáért ilyen iszonyu halált szenvedett főbíró tetemeit harmadnap mulva, itthon temették el minden jóknak sűrű könyhullási mellett.

A ravasz török még a kegyetlen gyilkosság napján a debreceni tanácshoz küldött levelében azt adta gonoszsága okául, hogy néki a főbíró nem igaz hirt küldött. Ha már most ő ezt Ali szerdárbasának Budára megírta volna, a szerdár százezernyi hadával elpusztítja a német tartományt és Debrecent, a szegénységet is megnyomorítja. Beh sok veszedelem következett volna ebből!

Vigkedvü Mihály nevét egy idő óta városunk egyik mellékutczája viseli, bár ez soha semmiféle vonatkozásban nem volt az ő életével, sőt akkor még nem is létezett. Hasonlóképen egy-két más szép emlékü főbírónról is nevezett el kisebb utcákat a kegyelet. Am ők ennél többet érdemelnek! „En hiszem is, hogy lesz idő még s nőni fog olyan nemzedék, a mely nem elégszik megennyivel. De méltó közös diszes emléket állít azoknak, akik fényel és dicsőséggel töltötték meg Debrecen több százados multját, a kik ragyogó példányképei a mindhalálig hű kötelességtudásnak, a kik bölcseséggel, okos tanácsal, önfeláldozó szeretettel kormányozták és megtartották roppant viharok idején a mi városunk hajóját.

Talán megérjük, hogy 1915-ben, mikor 200 éve lesz, hogy a pozsonyi országgyűlés a szabad királyi városok sorába ígattá Debrecent, a hálás utókor emlék-ozloppal tiszteli meg a nagy bírákat és vértanu-halált szenvedett polgárokat.

Dicsőítésére a polgárerényeknek és termékenyítésére az ősök tiszta nemes emlékének!

BÁL AZ ERDŐN.

A Szabadság számára írta: Szávay Gyula.

Szólnak egymáshoz az erdőn a fák:
— Óh tél apó, mennyire szeretünk!
Ha jössz, kitisztul ez a rengeteg,
Az embereket haza kergeted
És végre, végre magunk lehetünk!

Az ember, ah, e kóbor léha lény,
Kinek se földje, se gyökere nincsen,
Csak sátrunk bujja egész nyáron át,
Hallgatja a mi madarunk dalát
És mindenünket bitorolja ingyen.

Óh tél apó, mennyire szeretünk,
Hogy végre, végre magunk lehetünk!

Amint ott állnak, házi pongyolában,
Közhelyesséssel bólogznak a fák.
S szól egy fenyőcske: „Bálat adjunk,
[bálat!]

„Éljen a szónok!” visszhangzik a bírálat
S a szellők érte összecsockolák.

Hamar a holddal szerződést csinálnak, —
Jó tél apó majd rendel muzsikát, —
Kóbor szellők söprik a hómezőt, —
Szél urfiak lesznek a rendezők —
S ki mihez ért, nyomban utánna lát.

Fut a haraszt, nagy gyorsan karikázva,
Tán meghívót hord, mert itt-ott megáll; —
Tél atyus hegedü-gyártásba fárad,
Tördeli hozzá keresztbe a fákat
És hosszú jégesapokon orgonál.

Fakó-subás verebek csevetelnek,
Az ágon fenn a helyek rendje végett;
Fecseg a szarka, róka-koma les,
Két lábon bámul a tapsifüles,
Ők képezik a karzatközönséget.

Fut a haraszt, ki mit tud abba' fárad,
S zizeg az erdő: bálat adunk, bálat!

Mikor a hold kigyujtotta világát,
Egy ámulatban tündökölt a lég:
Gyémánt-füzéres csillárok felett
Sok csillagu kék kárpit lebegett
S méla zenével minden eltelék.

Fehér belépő, frissen esett hóból,
Fedé a hölgyek vállát könnyedén,
Sugár derékkal állottak a lányok,
S megtermett tölgyek, — gondos garde-
[dámok
Ültek mögöttük a mamák helyén.

Ott láttuk a szelid juhart s a jávort,
Elválthatatlan két rokonai társ,
Mélyen kivágott hamuszín-selyemben
Lágy, sima bőrét mutatván fedetlen
Ott pompázott szép asszonyként a hárs.

Lecsüngő hajjal ott a szomorú-füz,
A gyenge szívü, ki mindegyre sir, —
Ott hermelin-szegett zöldben a fenyvek,
A bükk, a eser az tarkában jelent meg,
S fekete-pettyes fehérben a nyír.

Állig gombolt angol kisasszonyokként
Fent hosszú nyárfák büszke sora állt,
Meg se látták a polgári akácot,
Ki zöld mohás derékban fázni látszott
S integetett, hogy kezdjék már a bált.

Gyémánt és gyöngy volt az uralgó ékszer,
Ezt tél apó osztotta pazarul,
Zuzmara-csipke a sok ruha fodra,
Egy-egy jégbimbó ült rajt dudorodva
S alvó rügyek mosolygtak ezalul.

Egy ámulatban tündökölt a lég
S méla zenével minden eltelék.

De az öreg szél fiait feloldja
S rohan a táncba a szilaj sereg,
Körülkarolják a gyenge fenyőket,
Meghajtogatják jobbra-balra őket,
Még a mamát is egy-egy vig gyerek.

A siró füznek szélbeszórt hajáról
Csattog, pereg a fagyott gyöngyfüzér,
A szende nyír meghajlik bájosan,
Haját legyinti kisleányosan
Ha táncosa a derekához ér.

Repül a táncos szél fától a fáig,
Hej, egyszer élünk, oly szép a világ!
S akármilyen, most vessük el a gondját:
Szép karjukat, lám, a nyakukba fonják,
Ugy öleltetik derekuk a fák....

S nagyot kurjantva kapja el a hársat,
Cifrázza, rázza, majd kitépi már,
Ősz! az akácot pergeti ledérül
Szanaszét szórja bozontos fejrül
Mit rajt felejtett zöld galyat a nyár.

Repül a táncos, haj, szép a világ,
S öleltek, lám, derekuk a fák.

A tér közepén csókák ácsorognak,
Frakkjuk szárnyát meg-meglebegtetik.
Ugy látszik ők itt ama bálbetyárok,
Kik unatkoznak — mind fitymálva károg
De itt maradnak azért reggelig

És olvadozva szólnak a mamák:
„Be illendő egy bál ez a mi bálunk,
A mi lányunkkal aki táncra kel,
Futó gavallér, nem ragadja el,
Lányszóktetés sem volt még soha nálunk“

Már fogy a holdfény, jön a szürke reg-
[gel,

Utolsó tánc! süvit a rendező,
Hajrá! a fák gyenge dereka roppan,
Hull a ruhájuk foszló darabokban,
S tört emlékekkel telik a mező.

Bus szélfiuk meg nekiszilajodnak,
Be a városba! törnek-zuznak ott;
Éji zenét fütölnek az uraknak,
Megzörgetnek s kacagva teleraknak
Jégvirágokkal minden ablakot! . . .

Csend van. Pihen a fehér végtelenség.
Tört ágak közt szelid sóhaj suhan.
Az égből hull a puha patyolat
S alszik az erdő friss lepel alatt
Mint egy kifosztott tündér, boldogan.

Vendégszereplésem a konyhán.

A Szabadság számára írta:

Rudnyánszkyné Réthy Laura.

Végre elértem legfőbb vágyamat:
falun vagyok, egy ici-pici kis házban.
Gyümölcsös, akácok, szomorufüzes kert
közepén, ahol dalos madarak fészkelnek
a lombok alatt.

A kicsi ház két fehér szobája sze-
relmes párnak való.

S a konyhája egészen külön áll.
Nagy hársak rejtik el a kíváncsiak elől.
Ez aztán az öröm. Most főzhetek végre
én is és gazdasszony lehetek egyszer is-
ten igazában!

Én és főzni! Ugy-e nevetséges?
Akit soha még csak közel sem engedtek
a konyhához, mert hiszen ott gőz és
füst van. Az pedig árt a hangszálaknak.

No de most nem játszom a Jonat-
hán Mollyját és épen kapóra elkerget-
tem a szakácsnémat. Az uracsám kiho-
zott ebbe a rejtett faluba és megígérte,
hogy akár egész nap a konyhán lehetek.
Sőt kötelezte magát, hogy akármilyen
kozmás is lesz az étel és akárhogy el-
sózom is a levest, ő azt remeknek fogja
itélni.

Ennél fogva félre gond és bánat!
Elesaptam ugyan a szakácsnémat, a szo-
balányom pedig egész nap a haját süti
s az arcát pirosítja; de hiszen itt va-
gyok én. Miért ne vendégszereplnék a
konyhán?

Az uram hajnalban bement a vá-
rosba; én bizony hátra kötöm fejemen a
piros kendőt, feltűröm a csipkés ujjast
és szakácsné, sőt szakácskönyv nélkül
eljátszom legújabb szerepemet, melyért
a jutalom taps és virág helyett pompás
ebéd lesz.

Huncut rigók, ki ne fütöljétek!
Ti meg, haszontalan verebek, el ne esi-
ripeljétek! . . . Gerlice pár ott a gala-
gonya bokor alján, te bughatsz, turbé-
kolhatsz kedved szerint!

Persze, önök szeretnék tudni, ho-
gyan végződött ez a vendégszereplésem?

Elmondom igazán.

Reggel először is az volt a dolgom,
hogy a kulcsokat a kötényem koreába
dugtam és büszkén esörgettem. A szoba-
lányt jókor a faluba küldtem, hogy ve-
gyen egy jó kövér libát. Majd megmu-
tatam én, hogy ropogós lesz, mint az
ujévi malac.

Mig a szobalány odajárt, kifutottam
a konyhára, hogy megfőzzem a reggelit.
A kávé valahogy csak sikerült; mert
azt mindig hallottam, hogy forró vizet
kell a megdarált kávéra önteni. Hát én
is úgy eselekedtem. A kávé talán egy
kissé kevés volt, a forró víz meg nagyon
sok. De legalább uzsonnára is marad.

Hanem a tejjel meggyült a bajom.
Nem hittem volna, hogy ez a lilium
képű ártatlan tej olyan gonosz jószág.
Alig hogy oda tettem a lyukra és kisza-
ladtam kipirult arcal a gerlicékhez, hogy
eldiesekedjem nekik trillák nélkül elért
sikeremmel, egyszerre nagy sistergést
hallok és énekesnői pizsémeket kellemetlen
szag üti meg. Szaladok a konyhába,
uramfia! hát a tej is szalad ám ki a
lábamból. Mit csináljak? erre nem tani-
tott Gensbacher, a bécsi énekmesterem.

Szerencsére megjött az uram s én
ijedtemben a tűzhely szélére huztam a
lábast, mire a pöfögő tej alázatosan meg-
hunyászkodott.

Az arcom égett. De az uram nem
tett megjegyzést, bizonyosan nem vette
észre a nagy futást. Mindössze a reg-
gelineél találta a tejet tulságosan ke-
vésnek.

No de majd az ebéd!

Nagysokára előkerült szobalányom
a libával.

Az uramat elküldtem a tó partjára
horgászni, a szobalányom pedig megpa-
rancsoltam, hogy délig senki se merjen
háborgatni.

Ketten megkoppasztottuk a libát,
aztán azt mondtam a hölgyemnek, hogy
délután városi urak jönnek ki, mire ő
kiszökött tükrével és szépítő szereivel az
erdőre.

Az uram mosolyogva vette kezébe
a horgot; a mosolygása mintha olyasmit
fejezett volna ki, hogy de kár ezért a
szép libáért! . . . én azonban merészen
hozzá fogtam a munkához.

A tűz hatalmasan égett. Kinyitot-
tam az ablakot; kábult a fejem a forró-
ságtól meg az izgalomtól.

Gyönyörű napfényes idő volt. Vala-
hol a verőfényes magasban megszólalt a

pacsirta. Az én édes madaram nekem
kedveskedik, azért csicsereg oly szépen!
Nem birtam ellenálni; én is rágyujtot-
tam egy nótára. Ez volt ám a gyönyörű
Főzve énekelni! Alleluja és kövér liba!
A torokban trilla, a kézben kétágu villa:
ilyen élvezetben a királynék se része-
sülnek!

Teljes hanggal énekeltem. A mada-
rak elhallgattak, lomb se rezzent, mialatt
én beletettem a libát egy nagy fazék
forró vízbe.

Csak a fejét meg a lábát vágtam le;
mert egészben kell a libát sütni, — hal-
lottam elégszer a szakácsnémtól.

A kövér liba tehát elmerült a for-
tyogó vízben. Egyszer csak a víz színe
csupa buborék és zsiros hab lett. Szede-
tem, szedegettem a sok habot. De azért
a víz mégsem akart elfőlni a libáról. Pe-
dig a víznek el kellene apadni és a liba
aztán ropogósra sül a tűzön a maga
zsirjában.

Végre is meguntam a várakozást.
Furesa mesterség ez a főzés! A tejem
kifutott, a vizem meg nem akar elapadni.
Ej, hát kiöntöm!

Ki is öntöttem, a tüzet pedig jól
megraktam.

Ördögadta libája, ekkor odaégett a
lábashoz.

Megint vizet öntöttem rá. De se-
hoggy se ment fejembe a dolog. A liba
nem pirosodott, hanem feketedett. A víz
meg olyan gyanus hamuszínű lett és zsi-
ros koromdarabok usztak benne . . .

A falu tornyában déli tizenkettőt
harangoztak. Ettől úgy megijedtem, mintha
az én lélegharagom kondult volna meg.
Rémülten szaladtam ki a konyhából,
egyenest az uram karjaiba, aki épen ak-
kor jött meg egy ficánkoló kövér poty-
kával.

Arcomat az uram keblére rejtettem
és el kezdtem sírni, zokogni keser-
vesen . . .

Ime, ez volt az én első vendégsze-
replésem a konyhán.

Aznap természetesen nem ebédel-
tünk . . . de azért az uram nem panaszo-
kodott.

Hanem az megis borzasztó, hogy
én, aki el tudom énekelni egyik nap
Leonóra, másik nap Azucéna szerepét,
ne tudjak ropogósra sütni egy libát.

KARÁCSONY.

A Szabadság számára írta: *Sas Ede.*

Karácsony éjjelén hirdeti az angyal,
Pusztákat becsengő, zengő örömhanggal:
— S királyokat hívó csillag gyul az
[égen —
„Született egy gyermek a jászol tövében,
Jertek, nézzétek meg az anyja ölében!

Gyűlnek, gyülekeznek malasztos sereg-
[gel

Mutatja az anya remegő kezekkel,
S a hogy körülveszi mennynek glóriája,
Pásztorok, királyok térdelő-imája,
Jaj-keserű könyve záporként hull rája.

*Óva neki, halkkal, szolt vala az angyal:
„Ne néz rá gyönyörrel — néz reá só-
[hajjal.
Szerető szivedet, mert hamar elhagyja,
Szólítja a végzet dicsőre és nagyra;
Nem lehetsz sokáig boldog édes anyja...*

*Szüksége van Reá mind e földi népnek,
Rút romlásba akik mélyen sülyedének,
S ő a megtérőknek fényes eget hirdet
Amely örömmel, örökké telisded,
Az öledben alvó, a parányi kisdéd.*

*Maga az üdvösség, a szava hatalma —
Meg is lesz a földön rettentő jutalma:
Istensebző korbács zuhog a vállára,
Fulánkös hahota viszi Golgotára:
Keresztre feszítik — a szemed láttára!*

*Fölsikolt a szive az édes anyának;
„Nem adom, nem adom az egész világ-
[nak!*

*Merüljön bár bűnbe, merüljön romlásba,
Isten átka alatt a sírját hadd ássa, —
Nem adom, hogy ő a kereszten meg-
[váltsa!*

*Ne áradjon szerte a világra lelke,
Istenné őt senki, soha ne emelje:
Maradjon a porban örök ismeretlen
Hozsanna nélkül bár, de megfeszítetlen;
Oh az a dicsőség gyilkosan kegyetlen!*

*S a zokogó anya, esdve, térdre szédül,
Oh de vigasztalás nem hallik az égből.
Annak a csillagnak sugára nem sápadt —
Üdvözítőt hirdet a gonosz világnak,
Vérző hét fájdalmat az édes anyának...*

*Karácsony éjének üdvös ragyogása ...
Betölti egy anya mártyr zokogása.
Most is, a Karácsony fényharmatos
[lombja
Az anya szeméit szülöttére vonja,
S reszket a szívében a jövőnek gondja.*

*Ma itt csicseregnek, repesve, körül,
Kristály kacajukban a vén is üdülve,
De majdan az élet elszakítja messze,
Roskadó vállukat hogy zuzza, sebezze,
Feszítse, szegezze a kínos keresztre...*

*Vértanu szeretet, te áldott, te áldó,
Reményed is aggó, örömid is fájó!
Te még most is szenvedsz, fényében a
[mának,
Ragyogó üdvében a karácsonyfának!
— Csókoljunk ma kezét az édes anyák-
[nak...*

Edison-adomák.

A Szabadság számára írta: **Komlóssy Miklós.**

Jóllehet, hogy a nagy feltalálóról csak néhány adomát szándékozom feljegyezni, annyit még is szükség megemlíteni, hogy **Edison Alva Tamás** Ohio állam Milán nevű községében 1847. február 10-én született. — Korán elhalt apja farmer volt anyja pedig tanítónő. — Ha mindazon dolgokat a melyek vele történtek, vagy gyönyörű laboratóriumát a Menló parkban le akarná az ember írni, kötetekre lenne szüksége.

Miután pedig kötetek irására nem vállalkozom, néhány adomát elmondok a „Vizard” (bűvész, a mint Amerikában nevezik) életéből.

Edison személyes bátorságának köszönheti, hogy megtanulhatott telegrafálni.

Michigan állam Mount Clemens nevű vasutállomása főnökének a gyermekét egy berobogó vonat majdnem elütötte. — Edison a ki ott újság áruló fiú volt, gyorsan fel kapta és megmentette. Az álló-

más főnök hálából magához vette és megtanította telegrafálni. — A fiú gyors előmenetelt tett, hat hónap múlva már a Huron kikötő távirójában alkalmazhatták.

Edison keveset eszik és keveset alszik, de annál többet szivarozik. — Azt mondja, hogy csak azért eszik, mert nagyon jól esik a szivar az étel után. — Egyszer hajnali öt óráig dolgozván meghagyta hogy kilenc órákor költsék fel reggelizni. Felköltötték, le is ült a reggelihez, de csakhamar elaludt. Egy barátja az alatt tréfából megette a reggelit és az üres tányérokat az alvó elé tette. — Mikor Edison felébredt, végig nézett a tányérokon s mohón nyult a zsebébe szivar után.

Csak mikor figyelmeztették a történetekre, akkor kért új reggelit és csak azután szivta el szivarját.

Templomépítő bizottság járult Edisonhoz megkérdezendő, hogy tegyenek-e villámhárítót a toronyra.

— Mindenesetre — felelé Edison — mert bizony a Gondviselés néha ellefejtkezik magáról.

Óriási gőzhengerek örlik porrá a szikla köveket, azután delejes erő huzza ki az érc részeket a porból. — Ez Edison egyik legújabb találmánya.

Egy barátja, a ki meglátogatva Edisonsat a sok látni való után zongorához ült és játék közben oda szólt Edisonhoz, hogy mi történnék a zongorával, ha a gőzhengerek közé kerülne?

— Bizonyára elveszitené a hangját — felelte Edison.

Panaszkodott Edison egy barátja előtt, hogy finom havanna szivarjai nagyon fogynak.

— Tudod mit! Ismerek egy szivarárust, a ki káposzta meg más levelekből gyárt szivart, azt tedd ki az asztalodra, majd elszoknak a havannától.

— Jól van, csináltass két ládával. Hónapok múlva duzzogva mondja barátjának, hogy miért nem küldte el a tréfás szivarokat?

— Hisz' elküldtem! Behívják az inast kérdezik a szivarok felől — Megjötték, — felelé a szolgálja be is pakoltam az Edison ur táskájába, mikor Kaliforniába utazott.

— Akkor én szivtam el őket — kiáltott fel Edison — és úgy is volt.

Nősülése előtt több barátjával és menyasszonyával Miller Mina kisasszonyal kirándultak Mount-Washingtonba. Az ottani lap szerkesztője felkérte, hogy írjon valami érdekeset a lapja részére. — Edison fogta az írót és a társaság már előre valami tudományos cikket várt, vagy valami találmány leírását. Edison pedig a következőket írta:
Személyi hir: Miller Mina kisasszony Akronból, Ohio állam egyik legszebb és legszellemesebb hölgye ma mint látogató Mount-Washingtonban időzött.

Az ismerősei azt mondják, hogy Edison azért nem tud kedvetlen lenni, vagy bosszankodni, mert egy cseppet sem ideges.

Három nagy kísérlete is dugába dőlt már, a melyek még hozzá sok pénzbe kerültek, de nem hagyta el jó kedve.

Társa oda szólt hozzá:

— Ugyan ne legyen olyan egykedvű, legalább bosszankodjék egy kicsit.

— Minek — felelé — Bosszankodik ön kettőnk helyett is.

Edison mindig meg tagadta, hogy bele beszéljen a fonográfba és hogy a viaszhengerre lenyomódnék a beszéde.

— Nem akarom — úgy mond — hogy valamely fonográfban ez az írás álljon:

— Drop a nickel in the slot and hear Edison talk — (Dobj egy hatost a nyílásba és hallgasd Edisonsat beszélni.)

Mikor a fonográfot tökéletesítette, akkor gyakran bele kellett beszélnie, de a viaszt azután mindig le vakartatta. — Alig is van két olyan henger, melyen a beszéde meg van örökítve azok is barátjainál vannak, kikről tudja, hogy nem adnak tul rajta, vagy nem sokszorosítatják.

Nagy sikerei Edisonsat nem tették büszkévé. — Régi barátjaival jó lábon áll. — Alkalmazottjaival jól bánik jól fizeti és mindig biztatja őket. — Egyszer egy alkalmazottjának azt mondta:

— Barátom, maga jó munkás csak az a baja, hogy nagyon népszerű; — ha hírnévre akar szert tenni, gondoskodjék ellenségekről.

Európában jártában tele rakták az uralkodók érdemjelekkel. — Megkapta a becsületrend keresztjét, az olasz király pedig olyan rendjellel tüntette ki, melylyel grófi cím jár. — Hazatérte után barátai pajzánkodtak vele és gróf urnak titulálták. — Ugy meg haragudott emiatt hogy két hétig felé se nézett barátainak.

Hasonnevű fiára a ki szintén feltaláló, megharagudott, mert színésznőt vett el. Csak is akkor bocsátott meg neki, mikor egy régi jó barátja szintén színésznőt vezetett az oltárhoz.

1877-ben Edison és egy néhány barátja összerakották a vagyonukat, hogy vállalataikat megnagyobbíthassák.

De szerencsésük nem volt és a társaság vagyona nagyon alásülyedt. Hogy a bukástól meneküljenek, elhatározták, hogy Edison egyik bámulója és követője Johnson H. Edward felolvasásokat tartson Edison találmányairól. — Johnson elutazása előtt Edison a laboratóriumában működött. — Épen a telefon rezgő lemeze felett dolgozott és Johnsonhoz fordulva így szólt:

Ha egy tüt alkalmaznék ehez a diafragmához, összeszűrknálna az ujjamat és megjelené a diafragma összes mozgásait, ha olyan, anyag lenne kéznél, a mely ezen reszketésszerű mozgásokat fel fogná.

Sőt, ha egy másik diafragmához csatolnók a tüt, egy ismétlő telefon állana elő.

Johnson elutazott és felolvasásaiban megemlíti Edison telefonos magyarázatát is. — Midőn Buffalóban tartott felolvasást, még mélyebben hatolt bele az Edison-féle kettős telefonba.

Másnap a „Buffalo-Courier” című lap, kövér betűkkel hozta a következő cikket:

EDISON LEGÚJABB CSODÁJA.

Beszélő gép

Johnson H. Edward tanár ur felolvasása.

Mihelyest Johnson ezt elolvasta, ott hagyta a még tartani szándékozott felolvasásokat és utazott Menlo-Parkba, Edison telepére.

— Miért jött vissza? — Kérdezte Edison.

Johnson megmutatta a lapot és elbeszélte, hogy nagy vagyont fognak szerezni a beszélő géppel, bár egyikőjük sem tudta, hogy bevált.

Es bevált.

KARÁCSONY.

A Szabadság számára írta: *Vértessy Ida.*

*Fehér mezében ma itt vagy újra,
Csüggeteg szívek gyógyítója te!
Fényes takarót borít az utra,
A télnek fehér láthatatlan ujja,
Melyen szeliden közzénk szállsz ma le.*

*És mig neked künn zeng hála ének
En elmerengve szótlán álmodom.
Szívem se dobban, tán nem is élek
Lázás agyamban forr csak az élet
Amint lehajtom fáradt homlokom.*

*Egy halvány árnyék van csak itt vélem
Panaszos arcza fájo bus rege
Ajaka szótlán s néma vendégem
Ki vagy te? soha én meg nem kerdem
Almatlan éjem bus kísértete.*

*Naponta eljősz, bár szótlán ajkad
Halovány arcod untalan regél.
Szemem ott pihen mindig te rajtad,
Bár tudom árnyad el sem maradhat
Reggel ha ébred, vagy ha száll az éj.*

*Futnék tőled, de vándor utamon
Kisértő árnyad el soha se hagy,
Mit elsirattam annyi bus napon
Egy élet üdvét hordod arcodon
Hű kísérőm te multam árnya vagy!*

*S hiába néz rád bus tekintetem,
Temető az hol néma árnyad áll.
Hol eltemetve fekszik ott nekem,
Fehér világom, álmod, mindeuem.
Most rajta lelkem tört szárnyakkal áll.*

*Uram! hogy hallom zengő éneked,
Sirva kér ajkam, könnyező szemem,
Hogy én is, . . . én is hadd ünnepeljek
Töröld el e bus fájo képeket
S adj helyébe ma feledést nekem!*

Változatok.

A Szabadság számára írta:
Szathmáry Zoltán.

Szép fehér éjszaka volt, egészen ünnepinek való. Hosszu rojtos szakálluk volt a fáknak s az utakat is megeste a hó. Most is hullott, méltóságos lassúsággal, nagy darabokban, mint valami habkőnyű fehér csipkekendő szerte mállott foszlányai.

Az emberek szaporán lépegették az utcán, éjjeli misére menőben. Különösen az öregek; vén asszonyok nagy fekete kendőkben, melyek alatt megfértek még a főkötők is, régi divatját multa bundákban, melyek örökség képen szállnak anyáról — leányára.

A harangok pedig lágyan, szeliden, hivogatólag szóltak.

Szép tej-fehér éjszaka volt, fehérek a háztetők, az utak, a fák. Ünnepinek való, mikor az emberi szem nem lát semmi színt, nem érez csak szürke hangulatot, szürkét, fakót, mint az elmulás gondolata. És ez való az imádkozásra . . .

Szevér egy utcai lámpa alatt megállt és nézte a templomosokat, különösebben a nagy fekete kendős véneket.

A multak dohos szagu kriptáiból pedig kiszálltak a régi emlékek s mint imbolygó árnyak körül rajzottak.

Érezte hogy vizek lesznek a szemei. Talán könyök volnának azok a vizgyöngyök? Dehogya, a szél csapta a szemei közé a hószilánkokat. És mégis, mintha azokon a könyeseppeken keresztül megszinesednének azok a nagy fekete selyem rojtos fejkendők. A vének arca

mintha őszintébb derűt sugározna, mint azok az arcok, a melyekkel legutóbb találkozott. Hogy itt az utca sarkon két öreg összesug, olyan jóságosan eseng a hangjuk . . .

Szevér vacsoráról jött. Előkelő urak. finom asszony népség közül. És a lányok, azok mulatoztak, a szemük kacag mindég.

A cigány duhaj nótájának egy két üteme még ott kavargó körülötte most is. Hallja a házikisasszony déval, kacagásba futó énekét

. . . Asszony, asszony, az akarok lenni . . .

Az asszonyok hamiskásan mosolyognak össze. Különösen mikor kocintásra kerül a sor. A karesu, papir vékonyságu pezsgős poharakat ellepi a pezsgő-hab, a mulatozók agyát pedig a pezsgő-gőz . . . Az arcok pirosak lesznek, a jukker lányok te-nek szállítják a férfiakat.

Szevér idegein valami buja vágyakozás dobzódo érzései futnak keresztül. Az asszonyok, lányok keze olyan fehér puha és illatokat terjeszt a sok selyem ruha, a selyem haj: Mert abban a légkörben mindent valami selyemfinomság von be és bársonyos a nők tekintete is.

És Szevér sóhajt, talán nem is mondja, csak úgy gondolja:

— Ez az élet csak, ez az élet csupán . . .

Az uri társaság éjjeli misére ment. Pezsgőgőzősen járult az Ur háza elé. Szevér elvált tőlük, de csak a viszontlátásig. Ugy mondta, hogy mise után tovább folytatják a mulatságot.

És most, itt várja a külváros elhagyott helyén nem az uri társaságot, hanem az öreg nénikéket és a véneket. És nézi őket a tisztákat, a jóságosokat, a dolgosokat . . .

Egy ideig csak mereven állt ott a lámpa alatt, melynek fénye fázósan terül el a fehér hómezőn, mikor azután egyre gyérebbek lettek a járó-kelők s elhalt az éjszakai csöndben az imára hívogató harangszó, valami csodás, régen nem érzett vágyakozás támadt a szívében és hazament.

Haza a legény szobába, a hol az álmos szolga épen a tüzet táplálta a kandallóban.

Puha meleg terjengett a szobában, lusta, álmos meleg . . .

Szevér lehányta magáról felső ruháit, a hófehér gallér abroncsokat lefejtette megkínzott nyakáról s odaült karosszékebe íróasztala elé.

Körülötte rendetlen összevisszaságban heverték a lapok. Egyik-másik újságot szórakozottan lapozta át, sürjen találkozva a nevével is. Valamelyik képes újság hozta az arkepét is, persze a fiatalkori képét, mikor még az éjszakázás nem szántott olyan mély barázdákat a homlokán s nem gyűrűzte körül a halantékát.

Unottan bámult maga elé. A falról mosolygó asszony fejek, lány arcok tekintettek le rá. Mámoros kimerültségében úgy tetszett, mintha bölíngattak volna is felé.

Sőt mintha hangok támadtak volna az éjszakában. Hangok, melyek csak egyet zognak kábító egyhangúsággal:

— Ez az élet csak . . . csupán csak ez . . .

Fény, ragyogás, hirnév. Mosolygó női arcok, puha leány-tekintetek. Bársonyos asszony-test vonaglik a karjai között, szűz-tiszta leányszobákban, hófehér fekhelyeken róla álmodnak rajongó lelkek s pirulva szavalják a szerelmes verseit.

Neszek támadnak újra, felzavarva az éjszaka némaságát:

— Ez az élet csupán . . .

Szevér merően bámul maga elé. Egyszer azután csak szürke fátyol ereszkedik le szemei előtt. És már nem látja a körülötte levő tárgyak körvonalait, nem hallja a kísértés hangjait . . .

Nagyot sóhajt . . . Sokat zaklatott melléből nehézkesen száll fel a sóhajtás. S utánna mintha megállana a szíve vereése, mintha a gondolatai összezavarodnának, a lelke elsüllyedne valami szennyes, nyálkás vízü ingoványba.

Öreg, tisztos arcú ősz asszonyok, kacér jukker leányok káprázatos gyorsasággal, összevisszasággal vonulnak el lelke előtt. Egyik arc belé vész a másikba. Szeretne tőlük szabadulni, de érzi, hogy nem menekedhetik a látománytól. Ez a delirium, a pezsgőgőz, a szerelem, elcsattant csókok puha asszonykarok deliziuma . . . tízé . . . százé . . . ezeré.

Órült gyorsasággal keringenek előtte a vakító színek. Mind gyorsabb lesz körforgásuk . . . Végre azután fakul a látomány s már csak szürke színt mutat. Annak is fakul a szürkése s Szevér most már nem lát mást, csak egy nagy fehérséget. Olyant mint a téli ünnepi éjszaka képe.

És a nagy fehérségben megvillan egy rózsaszín habos ruhácska . . .

Szevér egy leány nevet sóhajt . . . Vagy nem is sóhajt csak álmodja . . .

Visszaálmodja az ifjuság, az egészséges férfi erő hajnalodását. A kertet, melyben jártak, melynek utjaira oda havazott a jázmin bokor hulló virágaival.

A levegő tiszta körülöttük, olyan tiszta, mint a gyémánt ragyogása. Nagyeperek az udvaron. És semmi pezsgőgőz, semmi delirium. Őszinte arcu emberek, szives szavuk, a beszédük olyan, igaz mint az imádság, a mit a fehérre meszelt falusi templom öreg lelkése mond. Oda járnak egy leánynyal, a ki nek fehér a ruhája és a lelke azonképen. Jóságos öreg asszony kíséri őket az ur hajlékába. Zsoltáros könyvének sárga lapjai közt boldogasszony, levendula virág levele.

És a szívek áhitattal telnek meg az egyszerű imádságra . . .

Szevér lelke göresösen ragaszkodik az álmodáshoz. Ott abban a kis világban, melynek virágos napsütéses mezőire vissza száll az emlékezése, nem hullnak ki a hajfürtök, csak megfehérednek. Azt az ősz haját azután megsüvegelik az emberek, különösen a fiatalok szives alázattal. A lányok asszonyok lesznek, de leányosak maradnak. Nem kacérok és hiuk, mint ezek a selyem tekintetű népek. És nem hazudnak, hiu érzésükben dobzódova.

Az álmodozó ifju lelkében hangok esendültek fel:

— Ez az igazi élet, ez csupán . . .

Szevér végig simította a homlokát s megborzongott. A szobában hűvösre vált a levegő, a kályhában alvó félben volt a tűz.

Felállt az író asztal mellől s úgy a mint volt, ledobta magát a pamlagra, magára huzva a kezeügyébe eső takarót. Mielőtt elaludt volna, konyakot töltött, mohón ivott s csak azután oltotta el a lámpát. A lámpa lángja küszködve a kímulással, még vonaglott egy darabig s Szevérnek úgy tetszett, mintha elhaló fénye egy nagy, nagy reszkető kérdőjelt vetített volna a szoba menyezetére.

Rövid pillanatok mulva hallható volt a kimerült ember szakgatott, nehéz léleketvétele . . .

NYÁRI HAJNAL.

A Szabadság számára írta: *Dombay Hugó.*

Jön a reggel hajnalodik,
Rózsás fényben kel a nap,
Es a merre hint világot:
Ebredeznek a virágok
S ramosolyganak.

Harmateseppek gyöngye reszket
Minden szirmon, levelen,
A mint sziporkák száza, ezre
—Szép szívárványfényt szinezve—
Gyut ki szüntelen.

Csönd van még, az élet alszik,
Hangtalan még a mező,
Pára lebben rajta végig
S foszladozva fut, még égi
Kékkel összénő.

Csak a fecske zeng az ágon,
Már csicsergi énekét,
Bár nem hallgat más dalára,
Mint szerelmes asszonykája
Es a kicsikék.

Kinyitom az ablakomat,
Hiv az éden odakint.
Gyönyörű most völgye, halma
S illatos a szél fuvalma
Amint meglegyint.

Es a hogy e fény, szin, illat
Igy egy képben összefny,
Megcsodálom s úgy találok:
Szép az ilyen hajnalálom
Mint a lánymosoly.

A kath. papok nőtlenségéről.

A Szabadság számára írta: *Dr. Kardos Samu.*

Annyi kétségtelen s magának az emberiségnek művelődés történetével beigazolvva van, hogy az emberi jó erkölcsök fentartására az emberi gonosz indulatok fékezésére, — az emberi erények gyakorlására tisztább, nemesebb, alkalmasabb intézményt a házasságnál sem az Okor bölcsei, sem a Középkor lovagjai sem az Ujkor nagy tudósai ajánlani vagy alkotni képesek nem voltak. A templomok és iskolák bárminő nagy, nemes és szent célt szolgálnak is a házasság intézménye nélkül rendeltetésüknek aligha megfelelőnek és az erkölcsök teljesen elvadulnának minden technikai haladás és tudományos művelődés dacára oly annyira, hogy az emberi társadalom igazán nem volna egyéb, mint a kultur bestiák tömege, a hol minden jog és erkölcs felett egyedül az önzés és erőszak uralkodnék.

Hiszen már a rómaiak is a házasságot akként definiálták, hogy: *nuptiae sunt, coniunctio maris et feminae, consortium omnis vitae divini et humani iuris communicatio* vagyis a házasság nem egyéb, mint a férfinak egy nővel az élet összes viszonyaira vonatkozó Isten és emberi törvények szerint való egyesülése. A rómaiak pedig tudvalevőleg pogányok voltak, de azért a házassági intézményt, mint a család alapját nemcsak első társadalmi, de legfőbb fontosságú állami intézménynek ismerték el. Pedig ők is jól tudták, hogy a faj, illetve az emberi nem fentartása a házasságon kívül is fenntartható. De tudták azt is, hogy házasság nélkül nem lehet családi élet, családi élet nélkül nincsen tisztességes társadalom, tisztességes társadalom nélkül nem keletkezhetik erős állam.

A házassági intézménynek azt az etikai jelentőségét azonban, melylyel ez

idő szerint minden művelt nemzeteknél bir, a keresztény vallás, a keresztény egyház adta meg. Hiszen ismeretes dolog, hogy a nőnek, mint hitvesnek egyenjogúságát — egyenrangúságát a keresztény egyház adta meg. Az is tudvalevő dolog, hogy a római kath. egyház tanács és dogma szerint a házasság szentség, mint ilyen égben köttetvén meg a földön nem is bontható fel. És ezen tanáchoz a kath. egyház oly makacsul, oly szívósággal ragaszkodik, hogy bár e miatt századokon át hívei közzül *százazreket* veszített el, abból mégis csodálatosképen soha még egy jöttát sem engedett.

Még csodálatosabb azonban, hogy a katolikus egyház, mely a házasságot isteni eredetűnek mondja, vallja, — sőt egyik szentségnek ismeri el és annak akként való felbontását, hogy a felek új házasságra léphetnek soha és semmi körülmények között el nem ismeri, a házasság kötését saját papjainak megtiltja, a családi élet szentségéből, tiszta örömből épen az egyház vezető embereit, az Urnak felkent szolgáit, a kath. papokat kizárja, kitesztja.

A kik a keresztény egyház fejlődésének történelmét ismerik, igen jól tudják, hogy a kereszténységnek nemesak az első századaiban, de ezer évnél hosszabb időn át a katolikus egyház a maga papjai számára a nőtlenségi tilalmat nem állította fel oly szigorúan, hogy őket a családi élet áldásától, tiszta örömeitől megfosztotta volna.

Hildebrand, vagyis VII. Gergely pápa az egyházfejedelemek egyik leghatalmasabbika volt az, ki az 1074-iki római zsinaton a symoniáról és a papi nőtlenségről szóló törvényeket megalkotta és azokat kérlelhetetlen szigorúsággal életbe is léptette. Tette pedig ezt egyedül azért, hogy a katolikus egyház központositott s a világ uralomra törekvő hatalmát minden időkre biztosítsa. A katolikus papok nőtlensége tehát nem vallási parancs, de egyházpolitikai törvény, annak egyedüli célja az, hogy a katolikus papnak a maga egyházának érdekein kívül ne legyen soha és semmi körülmények közt olyan más és külön érdeke, mely külön érdek őt, az egyház érdekeinek kellő szolgálatában, bármikor is, bármily kicsi részben is gátolhatná, vagy akadályozhatná. *Testével — lelkével* kell neki szolgálnia egyházát és annak *hatalmi* érdekei miatt le kell neki mondanania, ama intézmény áldásai és tiszta örömeiről, mely intézményt a saját egyháza szentségnek nyilvánít. A katolikus papnak tehát nem lehet hitvese és nem lehetnek törvényes gyermekei. Nem alkothat családot és így nem vehet részt a társadalmat fentartó intézményekben sem. A mit évek hosszú során át tanul, a mit egy egész életen át tapasztalt, a mit munkájával vagy szerencsésével összegyűjtött azt nem hagyhatja önön véreire. El van zárva attól, hogy vagy örömeiben, vagy bánatában egy odaadó hitves sokszorítsa örömeit s kevesbitse bánatát.

Meg van fosztva az emberi boldogságnak ama leghatalmasabb alkotó részétől, melyet az ártatlan kisdedek gyógyása, a serdülő ifjak reményteljes jövője s a felnevelt gyermekek hálája és tisztelete a szülők szívében fakaszt. Ha beteg fizetéses cseléd ápolja, ha haldoklik szemeit idegen kéz fogja be, ha eltemetik, nincs ki nevét és emlékét önzés és érdek nélkül ápolja és gondozza. Mig él, ritkán lát ugyan vagyoni dolgokban szükségét, de lelke soha sem érezhet emberileg igaz és tiszta örömet. Azt a jóságot és áldozatkészséget mivel őt szülei a gyermekkorban elhalmozták önön vérei-

nek visszafizetni, önön véreinek meghálálni nem tudja. Bibor és bársony, vagyon és hatalom igen, de a családi élet tiszta boldogsága soha sem lehet osztályrésze, mert hiszen hitvesi szerelem, gyermeki hála és szeretet örökre száműzvék hajlékából. Akár egyszerű falusi lakban, akár fényes püspöki rezidenciában éli is le napjait.

Magyarországon 3 érsek, 30 megyés püspök és 300-nál több kanonok van. Az utolsó kanonoknak is több az évi tiszta jövedelme, mint a mennyi egy magyar királyi minister évi fizetése. Az esztergomi hercegprimás évi jövedelme pedig megközelíti a két millió koronát, vagyis két annyi, mint a mennyi az Észak-Amerikai státusok és a hatalmas Francia köztársaság együttes évi civillistája kiteszen. És ezeknek a mesés gazdaságu főpapoknak nem lehet, nem szabad családot alapítani. Nos még ezzel a gondolattal kibékülök, ám legyen úgy, hogy az egyház főbb méltóságai ne alapíthassanak családot, vagy helyesebben a főbb egyházi méltóságokra csak nőtlen, vagy özvegy papok emelhetők. (: Így van ez a görög cath. egyház nagyjainál is. :)

De azt faji és nemzeti nem pontból egyenesen szerencsétlenségnek kell dekrarálmom, hogy a magyar korona országában legalább is 4000 kor. évi tiszta jövedelemmel bíró, 8000 plébános közzül egyetlen egy sem alapíthat családot, s legnagyobb része az egyház parancsainál is erősebb törvényeinél fogva a természetnek ara van kárhóztatva, hogy csak predikálja a családi élet tisztaságát és és szentségét, de maga soha se részesülhessen benne. Így aztán nem csoda, ha olyan borzasztó statisztikánk van mely szerint minden 1000 új szülött közzül a törvénytelen szülöttre 250 esik. Mennyivel hazafiasabb, mennyivel műveltebb, mennyivel vagyonosabb volna a vérben műveltségben és pénzben oly szegényközép osztálya a magyar társadalomnak, ha annak gyérült sorait 8000 vagyonos művelt katolikus papnak családja töltené be.

Igazán csodálatos hogy a görög katolikus lelkész nem kap paróchiát mig meg nem nősul, római katolikus pap pedig elveszti paróchiáját is, állását is ha megnősülni akar. Még csodálatosabb, hogy a nagy egyház politikai törvények megalkotásánál ezek a kérdések nem csak hogy megoldva, de még megvitatva sem lettek pedig kétségtelen, hogy azzal az erővel és hatalommal, melylyel az egyház politikai törvények megalkotásakor a nemzet egységes és egészséges közvéleményére támaszkodó az akkori kormány a katolikus egyházzal szemben fellépett, tölle a házasság kötés évezredes jogát elvette, vele szemben az 1894. XXXI. t.-c. 77 §. és következő szakaszaiban a házasság felbontásának eseteit és okait megállapított törvénybe iktatta: a coelibatust legalább a kisebb rendű papságra nézve is eltörülhetne volna. És én azt hiszem, hogy ha ilyen irányu javaslat tétetett volna a törvényhozás elé, ennek keresztül vitelében nemesak a nemzet egészséges közvéleménye, de magának az alsóbb rendű papságnak is nagy többsége támogatta volna a kormányt.

Hiszen a katolikus papok is első sorban husból és vérből való emberek, rendszerint tiszta és tisztelt családokból származnak, a családi élet tiszta örömei és nemes áldásai iránt kell, hogy ők is érzékkel fogékonysággal birjanak.

NAPSUGÁR.

A Szabadság számára írta: Zoltán Vilmos.

Oh nem ragyog
A nap se' szebben,
Mint a sugár
Két szép szememben!

Fényét a bus hold
A naptól kapja,
Fényét a bus hold
A földnek adja.

Dalom hevének
Forrása lelke,
Lelkem tüzet meg
Szemedből nyertem.

Oh nem ragyog
A nap se' szebben,
Mint a sugár
Két szép szememben!

A gyermek.

A Szabadság számára írta: Kuthi Zsigmond.

Barátjai — azok a „jó barátok” megcsalták, kifosztogatták és most a tönk szélén áll. Előtte fekszik a sürgöny, a mely tudtára adja, hogy koldussá van téve, hogy vagyona oda van!

Még csak harmincöt éves; erős, bátor, munkaképes. Ő megküzdene, megbirkóznék az egész világgal is, de nejét, azt a jó angyalt, a kit úgy szeret és imád, azt nem láthatja szegénységben, nyomorban, szükségben!

Mit? az ő Irénje maga süssön, főzön, takarítson, varjon, a ki soha kezét hideg vízbe nem tette? Azt ő nem élheti, ahhoz ő nem elég erős, inkább meghal!

Igen, meghal! Irént aztán gazdag rokonai magukhoz veszik és ő még boldog lesz. Hogyne, mindössze 24 éves és oly szép, oly nagyon szép!

Ha pedig tönkre jutva életben marad, mindenki megveti, elfordul tőle, követ dob rá, azt mondják: a könnyelmű, s tékozló, elpazarolta a maga és felesége vagyonát. De a felesége se jobb nálánál; az örökös dinom-dánom, eszem-izsom. Ugy kell neki! Most hadd lássa, mi a szegénység!

Hogy Irénjéről így beszéljenek — inkább meghal! A halál mindenkit kibékit. A ki önmagát elítélte, annak megbocsájt mindenki.

— Irén elment barátnéjához — megírom tehát utolsó levelemet — bocsánatot kérek tőle és azután — evvel a töltött revolverral — véget vetek az életnek!

És az erőteljes, élte delén lévő férfi, kiveszi iróasztalából a töltött revolvért, maga elé teszi és hozzáfog azon levél megírásához, melyben örökre elbucszuk szeretett Irénjétől.

De nyílik az ajtó és betipeg öt éves kis Arankája, a kiről az öngyilkosság eszméjével tépelődő apa egészen megfeledkezett.

Mit akarsz? — kérdé komoran gyermekétől — menj ki és ne háborgass!

— De apa kérem, Aranka fél, mert zug a szél és esik a hó, hadd maradjak itt... nálad.

Az apa nem felelt, gyorsan irt tovább, gondolván, ráér a gyermeket kiküldeni, ha majd —

— Apa, — szólt a gyermek a pisztolyra mutatva — mi ez?

— „Pisztoly”... — A milyen a szomszéd Pistikájának van, a melylyel a cicára lö.

— Igen, — de hallgass már... hadd irjak.

De a gyermek csak tovább csacsogott:

— Papa, te is ajándékba kaptad a pisztolyt?

Az apa nem felelt. — „Papa! miért zug úgy a szél, talán haragszik a jó Istenke? Tudod mit, kérjük a jó Istenkét, hogy ne haragudjék!”

Kis kezeit összetéve, imádkozott. Majd ismét megszólalt!

— „Papa, a jó Istenkének is van születés-napja? Egyik bábumat neki ígertem, ha megszünteti a zugást.”

Az apa csak egyre irt, egyre irt, haláltusáról, kétségbeesésről, míg gyermeke mellette állva, egyre csevegett:

— Papa, vajjon a jó Istenkének is van-e kis Arankája? Ugy-e az kap ám szép ajándékokat, mert hát a jó Istenkének sok szép holmija van! — Papa, hol lakik a gólya? Megkérdeztem a mamát, azt mondja, hogy a gólya hozott engem és azután visszament messze, messzire.

De az apa csak irt, a nélkül, hogy válaszolt volna. A kis Aranka erre kivett zsebéből egy almát és oda szólt atyjának.

— Hámozd meg apuska ezt az almát.

Az apa megfordult és már dühösen akart kiabálni a gyermekre, de megpillantván annak ártatlan, kérő késeit, elnémult. Szótlan vette kezébe az almát és hámozni kezdte.

— Papa, mire is való az almának a héja, ha azt meg kell hámozni? — Tudom már, ugy-e, hogy meg ne fájzék?

— Ugy van, nesze itt az alma.

— Hát te nem eszel belőle?

Az apa nem uralkodhatott magán, ölébe vette gyermekét és csókjaival árasztá el, miközben könnyei záporként hullottak.

— Ugy-e apuska, te is félsz a zivatartól. De azért ne sirj, mindjárt itthon lesz mama, azután te sem fogsz félni!

De az apa könnyei egyre hullottak, mire a gyermek is sirni kezdett.

— Ígérj te is valamit a jó Istennek, akkor megszünteti a zugást.

— Hát mit ígérjek neki?

— Mond apuska, hogy jó leszel.

Nyilként találta az apát ezen ártatlan gyermek beszéde. — Jó legyenek, — gondolá magában, — megválni az életől, sorsára hagyva egy oly jó feleséget és ily kis angyalt?

— Apuska imádkozunk együtt. — Ezt ni:

A nap lement, az éj beállt,

Alom jó szememre,

Jó Istenem viselj gondott

Alvó gyermekedre.

Az apa ismét a tollat vette kezébe.

— Ugy-e apa nem félnél, ha mama itt volna!

— Persze, persze. Mit is félné, ha ő itt volna, a hü, szerető nő, ki kész lenne vele megosztani a szegénységét is. A szélvész egyre tartott, de a kis gyermek már nem hallotta, mert elaludt atyja ölében. És miközben a kétségbeesés szélén álló ember tovább füzé gondolatait, belép a feleség. Egy pillantás az iróasztalon fekvő pisztolyra és sürgönyre, megmagyaráz neki mindent.

— Jenőm?!

A férj újját ajkára teszi. „Aranka alszik,” mondá. Ezzel a fegyvert nejeinek nyújtja. — „Tedd el ezt a fegyvert, ne lássam azt többé soha!”

Egy perczig gyöngé voltam. De most hogy itt vagy, hogy Arankánk ölemben van, élni akarok, élni fogok és

felveszem a harcot az egész világgal! Dolgozni fogok.

— Dolgozni fogunk, jó férjem — egészíté ki Irén férje szavait és boldogok leszünk, mint eddig!

A szélvész megszűnt és Aranka felébredt.

— Látod apuska, hogy a mama hazajött, megszűnt a zugás.

Mamát jobban szereti a jó Istenke, mint minket.

ŐSZ ELEJÉN.

A Szabadság számára írta: Szini Péter.

Kis madárcák, Isten veletek!
Csak menjetek tova, menjetek,
Hol szebb tanyát leltek valahol,
Mert az ősz itt mindent letarol.

És azután a tél hidege
Földünk keblét hóval fedi be,
Eltakarva minden kis árkat:
Mit ennétek, szegény madárcák?!

Csevegjétek még egy bucsudalt
S majd ha a fa ismét rügvet hajt,
Kis lakomhoz visszatérjétek
Dalolni szép — tavaszéneket.

Lehet, hogy már akkor engemet,
Sötét sirom hantja eltemet:
Azért csak vig legyen nótátok:
Szerettimet vigasztaljátok!

BUCSU A HAJÓRÓL.

A Szabadság számára írta: Mezei Ernő.

Búcsúját küldi már a nap a tájnak,
És engem elvisz tőle a hajó!
A dombtetők mind égő pirban állnak,
S hosszú fénysávtól szikrázik a tó.

Elandalgok az imbolygó sugáron,
Mely a vizekre tűzhidat vetett!
Fellobog benne minden elhalt álmom,
Oh tündöklő hid, szép emlékezet!

Ott a tetőn, hol leng a rózsás pára,
A mult időnek képe megjelen.
Ott, ott van a tünt boldogság hazája:
Bízó ifjuság, győztes szerelem!

A multnak napja messze visszfényt áraszt,
S kelt még szívemben vágyó mélabut.
A víz, a víz, idők vize elválaszt,
S minden hullám a parttól tovafut.

A tűzhid követ mind hosszabbra gyulva,
Ah! hisz mélyebbre száll is le a nap.
Én bus ábránddal nézek még a multra,
S közben előre sodor habra hab.

Szellő is kísér illatot sóhajtvá,
S még átkoz tulról egy édes nevet.
Oh de fuvalma is az árt csak hajtja,
Még földuzzad rá s hangosan nevet.

Csak folyton fogva tart a fényképrázat,
S elvész szememnek annyi tünde táj.

Egyszerre im! már fénynyomot sem láthat,
Előttem és mögöttem vak homály.

Mig visszánéztem, biz' leszállt az estve,
Csak gyászfeketén rémlik rám a víz,
A partok mind rejtelmes ködbe veszve,
S utam egyre mélyebb boruba visz.

Érzem, mint átjár az éj nyirkos árnya,
Lassan lélekben, testben dermedek.
De most hangosban zug a habok árja
Emlékek, vágyak — isten veletek!

IPAR ÉS KERESKEDELEM

A SZABADSÁG KÖZGAZDASÁGI MELLÉKLETE.

Rovatvezető: GRÜNVALD JÓZSEF kereskedelmi és iparkamarai segédtitkár.

BEKÖSZÖNTŐ.

— dec. 25.

Városunk lakosságának jelentékeny része a kereskedő és iparos osztályhoz tartozik; méltán mutatkozik annak szüksége, hogy társadalmunk e két tekintélyes osztályának vitális érdekeit képviselje és a viszonyokhoz képest lehetőleg előmozdítsa egy oly sajtó-szervezet, mely az érdekképviselésben, bírálatában és elvi küzdelmében igazságos és szókimondó fog lenni.

A kereskedelmi és ipari intézmények száma városunkban állandóan növekvőben van; az ezen szervekben csoportosult ipartűzők lehetetlen hogy szükségét ne érezzék *oly közlőnynek*, mely annyifelé ágazó ügyeikkel szakszerűen foglalkozik, mely nekik *ügyes-bajos dolgaikban teljesen díjmentesen felvilágosítást, tanácsot ad, egyszóval, a mely az ipari és kereskedelmi ügyeket hasábjain állandóan felszinen tartja.*

Ilyen organum kíván lenni az *Ipar és Kereskedelem* című heti mellékletünk, melynek hasábjain megfogja találni lapunk minden t. olvasója a saját érdekköréhez tartozó kérdések szakszerű tárgyalását, fejtegetését, a napirenden lévő közgazdasági ügyek ismertetését, első sorban pedig a minket legközelebről érdeklő ipari és kereskedelmi vonatkozású dolgokat.

Ezen heti rovatunkat ennél fogva a mai naptól kezdve minden csütörtökön a Szabadsághoz mellékeljük és azt *díjmentesen igénybeveheti lapunk minden iparos és kereskedő előfizetője*, a ki akár valamely ipar- vagy kereskedelemügyi vitás ügyben kérdéssel, vagy panaszával hozzánk fordul. Cikkeinkben tárgyalni fogjuk nem csak az országos, de a helyi érdekű sérelmeket is. Tájékoztatni fogjuk olvasóinkat a legújabb, a kereskedőket és iparosokat érdeklő *rendeletekről és elvi határozatokról*, kamarai, ipartestületi és betegsegítő pénztári ügyekről és eseményekről. Egyszóval adatöregszünk, hogy ezen heti rovatunk mintegy nélkülözhetlen olvasmány legyen Debreceen minden kereskedőjének és iparosának.

Abban a reményben, hogy lapunk ez ujitása a t. olvasó közönség

tetszésével találkozik, fogunk a munkához s kérjük a helybeli s vidéki kereskedő és iparos köröket, hogy tervünk és célunk kivitelében minket támogatni sziveskedjék.

A Szabadság e rendes heti mellékletének szerkesztésére megnyertük Grünvald József urat, a debreceni kereskedelmi és iparkamara köztisztelőben álló, nagy képzettségű segédtitkárát, akinek munkássága teljes biztosíték arra, hogy *Ipar és Kereskedelem* című heti mellékletünk az ügyet, melynek zászlaját lobogtatja, hiven és sikerrel szolgálhatja. Az *Ipar és Kereskedelem* rendes heti melléklete, tehát díjtalan kiegészítő része lesz a Szabadságnak.

Debreceen, 1902. dec. 25.

A Szabadság szerkesztősége.

Ipari intézmények fejlődése Debreceenben.

— Három közlemény. —

Debreceen, 1902. dec. 25.

I.

Hazánk ipari viszonyaiban az 1872. évi VIII-ik törvények, mely a céheket eltörölte, teljesen új helyzetet teremtett. A céhek, melyeknek kebelzetéből egy szakiparos sem vonhatta ki magát, korlátlan uralmat gyakoroltak az iparosok felett s a magyar törvényhozás a kor haladásával lépést tartva, a szabad eszmék s az emberi jogok elismerésének nyomása alatt a céheknek épen ezen korlátlan hatalmát kívánta megszüntetni az 1872-ik évi VIII-ik törvényekbe iktatott ipartörvény megalkotásával, mely a teljes iparszabadságot mondotta ki.

A hatalmas céhek tagjai, a régi rendszert megszokott önálló iparosok, nagyon nehezen tudtak megbarátkozni az új iparrenddel, mely az ósdi korlátokat lerombolta, mely az iparos elemeket elszigeteltségükből kiemelte s a mely lehetővé tette azt, hogy a lenyűgözött szellem szabadabban lélegezhessen.

A régi rendszer hívei még egy végső erőlködésével találkoznak azon kérvényekben, melyeket az ország több részéből intéztek a magyar képviselőházhoz, kérve a régi rendszer visszaállítását. Persze sikertelenül.

Az idézett törvény rendelkezései szerint tehát minden külön szakbeli foglalkozást űzők külön ipartársulatot alakíthattak. Így alakultak át a céhek is min-

denütt ipartársulatokká. Ezek az ipartársulatok önkormányzati jogokkal felruházva nem voltak, szegődötést, szabaditást nem eszközölhettek, a mennyiben ezt a törvény az iparhatóság hatáskörébe utalta; a segéd felszabadulása alkalmával ettől ugynevezett „remek”-et nem követelhetek, mint azt a céhek idejében tették s ennél fogva megszűnt az ezen alkalmakkor szokásban volt eszem-izsom.

Az iparosok körében az elégtelenség azonban mindinkább nagyobbodni kezdett; nem esupán azért, mivel a régi dicsőséges hatalom és az ennek folytán kifejtett vig élet megszűnt, hanem azért is, mert az új ipartörvénynek a többek közt volt egy sarkalatos hibája, tudniillik hogy a törvény nem kényszerített minden iparost arra, hogy a saját szakmabeli ipartársulatába tagként belépjen. Most tehát előállott egy igen különös helyzet, vagyis az, hogy elvégre mégis az iparosok érdekeinek előmozdítására alakult ipartársulatok körén kívül álló ipariűzők nem osztoztak azon társulat fentartási költségeiben, melynek jótéteményeit, ha nem is közvetlenül, de közvetve ők is élvezték.

Az ipartársulatok működéséből eredő ipari érdekképviselés ugyan alig leudított valamit az iparosok állandóan nyomasztó helyzetén, mert mint fentebb említve volt, önkormányzati jogok felett ez a szervezet nem rendelkezvén, minden tevékenysége ugyszólván csakis a tagsági díjnak behajtására szorított. Ennek a körülménynek tulajdonítandó, hogy a midőn az iparosok lassan-lassan arra a tudatra kezdtek jutni, hogy az ipartársulatok működésének vajmi kevés hasznát látják, az iparosok tömegesen léptek ki a társulati kötelekből, minthogy a társulatban való maradásra a törvény különben sem kötelezte őket.

Az ipartársulatok fennállhatásának alapja ennél fogva mindenütt az országban meg volt rendítve s azok az iparosok, a kik jobb szervezet hiányában, a meglévőnek megtartása mellett küzdöttek, a kötelező társulási kényszer eszméjének megvalósítása iránt indítottak mozgalmat. Az ország csaknem minden nevezetesebb városában tartottak iparos gyűléseket, melyeken ezen eszmének igyekeztek híveket szerezni.

Debreceenben, hol körülbelül 17 ipartársulatban csoportosult az iparos elem, az 1870. évben szintén tartottak nagygyűlést, melyen egy nagyméretű küldöttségnek a kereskedelmi miniszter elé való

küldését határozták el.* A küldöttségnek feladatául tüzetett ki, hogy a minisztertől a *kényszer ipartársulatok* életbeléptetésének elrendelését kérelmezze. Br. Kemény Gábor, az akkori földmiv. ipar és kereskedelemügyi miniszter, a ki elé a küldöttség kérelmével járult, azt a kijelentést tette, hogy majd tanulmányozni fogja a kérdést s lehetőleg az iparosok érdekeinek megfelelően fog intézkedni.

Mondanunk sem kell, hogy ennek a mozgalomnak — noha országos jellegűnek mondható — akkor eredménye nem volt, s az iparosok meghagyták a hatályban lévő ipartörvény áldásainak élvezetében.

Grünvald József.

A székely bazar.

— dec. 25.

Nem mondom én, előre székelyek, előre mentek ugyanis jó fiuk, — ezt daltolta egykor Petőfi és ma is nevezetes szálló ige ennek a költeménynek ismétlődő végsora:

Csak nem fajult el még a székely vér,
Minden kis esepje drága gyöngyöt ér.

Ime most Debrecen város közönsége esodálja és méltányolja a székely nép bámulatos szorgalmát, ügyességét, élelmességét és páratlan sokoldalúságát. A debreceni Székely-Társaság szövetkezett a székely mentési akció néhány lángbuzgalmu vezetőjével és székely ipari és házi ipari cikkekből oly fényes karácsonyi kiállítást rendezett a debreceni kereskedelmi akadémia dísztermében, hogy valóságos bucsujárás folyik a székely munkák megcsodálására.

Debrecen város szép asszonyai és leányai szövetkeztek a siker biztosítására: ők árúsítják el a mesésen szép és rendkívül olesó cikkeket és valósággal ostromolja a közönség a székely bazárt, hogy hozzá juthasson egy-egy csinos kézimunkához, játékszerhez, házi ipari cikkhez vagy székely különlegességhez.

Erről a sikerről pedig azért teszünk említést, hogy buzdítsuk egyrészt iparosainkat a magyar izlésű, magyaros zamatú cikkek készítésére, másrészt a közönséget arra, hogy mindenütt, minden téren támogassa a hazai ipart és szorítsa ki, mellőzze az idegent.

Nem szabad visszariadnunk semmiféle eszköztől, hogy a magyarság két erős osztályát, a magyar iparosokat és kereskedőket a mai súlyos viszonyok közt segítsük és teremtsünk mielőbb oly

* Érdekes itt feljegyezni, hogy az említett küldöttség, mely a miniszter elé járulandó volt, Budapestre érve, felkereste Helfy Ignácot, Debrecen II. választókerületének akkori orsz. gyűlési képviselőjét, kérve őt, hogy a fenforgó ügyet, melyet vele megismertettek, támogatni s őket a miniszterhez vezetni sziveskedjék. Helfy haragra lobbant s kerekén kijelentette, hogy a kérelmet nem teljesítheti, „mert — ugymond — ő minden téren a szabadságnak lévén barátja, nem járulhat olyan mozgalomhoz, mely odairányul, hogy az iparosok bármily kényszernek legyenek alávetve, úgy látja, hogy a magyar iparosok félre vannak vezetve s első teendője lesz Kossuth Lajos kormányzót felkérni, hogy e tévedésről világossítsa fel a nemzetet.”

állapotot, hogy virágzó iparunk és kereskedelmünk a nemzeti jólét egyik dus forrása lehessen.

VÉLEMÉNYEK.

Ebben a rovatban lapunk minden előfizetője teljesen *díjmentesen* közölheti szakbavágó kérdéseit. Az azokra vonatkozó válaszokról e rovat vezetője gondoskodik.

KERESKEDELMI ÜGYEK.

Az új perrendtartás ellen. A budapesti kereskedői és iparos körök azon okból, hogy az új perrendtartás 34-ik §-át a képviselőház igazságügyi bizottsága fentartani határozta, január havára országos értekezletet szándékoznak egybehívni, melyen ünnepélyesen tiltakozni fognak a sérelmes szakasz ellen, s feltárlják azokat a károkat, a melyeket az kereskedelmünknek és iparunknak okozna.

Általános helyzet. Kereskedelmi viszonyainkra nézve valami örvendetes hírt nem mondhatunk, mert az egész vonalon uralkodó rossz üzleti viszonyok a kereskedelem minden ágazatában éreztetik hatásukat. Vidékről is ily irányú jelentések érkeznek, s a súlyos helyzetet fokozza még az a körülmény, hogy a rossz időjárás miatt a vásárok nem igen látogatottak.

IPARÜGYEK.

Elvi határozat. A keresk. miniszter f. é. október hó 23-án 69098 sz. a. kimondotta, hogy iparügyekben a felelősséget az első foku iparhatóságnál kell előterjeszteni. A nem illetékes helyen, posta útján előterjesztett felelősségnek az illetékes első foku iparhatósághoz való hatósági közvetítése a fél veszélyére történik.

A hazai ipartestületek központi bizottsága már megküldte az ipartestületeknek a megalakítandó országos szövetség alapszabályait. A szövetség rendes tagjai lehetnek az ipartestületeken kívül a keresk. és iparkamarák, továbbá, ipari szövetkezetek, mint jogi személyek. A szövetség célja a hazai kézműiparosok általános anyagi, erkölcsi és szellemi, valamint az egyes szakok különleges érdekeinek előmozdítása. — **A borbély-ipar** gyakorlására vonatkozólag a kereskedelemügyi miniszter felhívta a hazai kamarákat, mondjanak véleményt arra nézve, hogy a borbélyok (fodrászok) üzletükben borotvákat, ollókat, fésűket, hajvágó gépeket stb. a fennálló gyakorlat szerint iparszerűleg árusíthatnak s illetve borbélyüzleti iparigazolványuk alapján árusíthatnak-e?

KAMARAI KÖZLEMÉNYEK.

A hazai kereskedelmi és iparkamarák idej. utazási ösztöndíj pályázatán az 1000 korona díjat Pfeifer Sándor a „Magyar vaskereskedő” jeles képzettségű belmunkatársa nyerte el, a ki arra vállalkozott, hogy a westpháliai vas- és acélipart teszi tanulmány tárgyává oly irányban és oly célból, hogy az a Székely földön is meghonosítható legyen. — **A debreceni kerületi iparmúzeum,** mely az érdeklődő közönség részére vasárnaponként nyitva áll s a vidéki közönségnek kívánatra hétköznapokon is megnyitvatik, ezidőszert újabb rendezés alatt áll, s a kamara intézősége úgy tervezi, hogy a kerület házi ipari készítményeiből a jövő husvéti ünnepek alkalmával nyilvános vásárt fog rendezni.

IPARTESTÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Az ipartestületi betegsegélyző pénztár 1903. január 1-én kezd meg működését. A pénztári ügyek vitelére az ipartestület ifj. *Jakab* Lajost alkalmazta, a ki eddig a kolozsvári ipartestületi betegsegélyző pénztárnál működött. — **A karácsonyi kiállítás,** melyet az ipartestület most már harmadizben rendezett, ha nem sikerült is úgy mint az előzők, mégis kielégítőnek mondható. Az önálló iparosok keves számmal vettek részt a kiállításban a mit a szigorú viszonyoknak lehet tulajdonítani. A kiállítás erkölcsi sikere azonban ezuttal is díszéri az intézősége. — **Az ipartestület** kebelében alakult *éipész* ipari szakosztály a jövő évben Debrecenben éipész ipari országos kongresszus rendezését tervezi és ezzel kapcsolatban egy szakkiállítást. Idevonatkozólag az előmunkálatok már folyamatban vannak.

HELYI HIREK.

A debreceni sütők mozgalmat indítottak meg aziránt, hogy a sütő iparosokra nézve a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó miniszteri rendelet azon intézkedése, hogy vasárnapokon este a munka 11 órakor vegye kezdetét, hatályon kívül helyeztessék s ez időpont este 9 órára helyeztessék át. A helybeli ipartestület eziránt már megkereste a kamarát, mely a tárgyalásokat ez ügyben már megindította. — **Gaszner Géza,** a debreceni első takarékpénztár jelzálogosztályának főnökét az „Alföldi takarékpénztár” igazgatójánál választotta meg s egyidejűleg **Handtel** Vilmost, ki az intézetet közel 30 éven át becsülettel vezette nyugdíjazta. Midőn a kitűnő választáshoz a pénztintézetnek gratulálunk, a volt igazgatótól sem tagadhatjuk meg az elismerést a szakszerű vezetésért és mindig pártatlan eljárásáért, melyet a közönséggel szemben tanusított.

VIDÉKI HIREK.

Szentpály István, a miskolci keresk. és iparkamara titkára Miskolc város polgármesterévé választott. — **A pécsi kamara** újra alakítása a folyó évről a jövő év nyarára halasztott. — **Iparpártolás.** N. Várad város tanácsa az irodaszerek szállítására kiirt árlejtésében a külföldi iparecikkeket iránt nagy előszeretettel mutat. A beszerzendő kellékek: amerikai papír, angol és bécsi toll, budweisi írón, bodenbaachi tinta stb. Ugy látszik, hogy Nagyváradon az aktákat magyar papíron, magyar tollal és tintával nem tudják elintézni. — **A zsolnai iparosok** 1903. aug. 15-től szept. 20-ig iparkiállítást rendeznek. — **Az aradi kereskedelmi és iparkamara** alelnökévé **Reichart** Gyula nagy iparost választotta meg az iparos osztály és ifj. **Neumann** Adolf szeszgyárost a kereskedő osztály részéről.

ÜZENETEK.

Kr. S. Helyben. Az építési vállalkozó, ha a keresk. törvény 259. §-ának 1. pontjában érintett ügyletekkel iparszerűen foglalkozik, felteve, hogy üzlete a kisipar körét meghaladja, tekintet nélkül arra, vajjon cégét bejegyeztette-e vagy sem, kereskedőnek tekintendő.

Prelovszky András

|| elsőrangú katonai és polgári szabó-üzlete, bel és külföldi szövetek, valamint hadi felszerelési cikkek nagyválasztéku raktára ||

DEBRECZEN, Kossuth-utca 4. sz.

|| Elvállal a legújabb szabású és a legnagyobb igényeket is kielégítő katonai, vasuti és sport egyenruhákat, polgári öltönyöket, valamint magyar disz- és viselő ruhákat, papi reverendákat, palástokat és fővegeket stb. a legjutányosabb árak mellett készítik. Gyászöltönyöket, valamint vidéki megrendeléseket 24 óra alatt elkészít. ||

Ugy tényleges mint tartalékos tisztek

a legmagasabban, szabály szerint, kiváló olesó árban felszereltetnek. Az anyag jó minőségéért, valamint előírás szerinti elkészítéseért felelőséget vállalok.

Árjegyzékkel és felvilágosítással készséggel szolgálók.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa Utódai

DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget értesíteni, miszerint

november hó 15-től kezdve

jelentékeny árleszállítással

nagy karácsonyi vásárt

rendezünk.

Csakis elsőrendű, jó minőségű árak kerülnek eladásra, ugymint:

a legújabb őszi és téli ruhaszövetek, mosó bársonyok és velezek, ruha és blouz-selymek, haraszt-kendő és sálók.

Szőnyeg, függöny, butorszövet, pokrócz, ágy- és asztalterítők.

Uri divatcikkek, kézelők, esernyők, nyakkendők, ingek.

Normál (Jäger) ingek, nadrágok, harisnyák.

Határozott árak! Előzékeny kiszolgálás!

R

emekirók

Képes

Könyvtára

R

emekirók

Képes

Könyvtára

R

emekirók

Képes

Könyvtára

R

emekirók

Képes

Könyvtára

A MAGYAR és a VILÁGIRODALOM KINCSESHÁZA

a klasszikusok első és egyetlen magyar nyelvű szövegképes kiadása.
szerkesztője Radó A. a kiváló író és műfordító Kiadója LAMPEL R.

(Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkeresk. Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

ötven diszes kötet, a klasszikusok arany dombornyomású arcképeivel.
évente legalább 6 kötetes sorozatokban jelenik meg.

bevezetéseit a legjelesebb magyar írók és esztétikusok készítik. Bevezetések szerzői: *Abrányi E., Alexander B., Ambrus Z., Angyal D., Bánóczy J., Balassa J., Bróthy Zolt., Dóczi L. báró, Endrődi S., Ferenczi Z., Haraszti Gy., Hegedüs L., Hevesi S., Ignóus, Junius (Zilahy K. Béla), Kossuth F., Mikszáth K., Négycsy L., Palágyi M., Radó A., Rákosi J., Riedl Frigyes, Szász K., Váczy J., Váradi A.*

művészeti vezetője Hegedüs László festőművész.

illusztráló művészgárdája a magyar festőművészek legjobbjai, közel félezer egész oldalas eredeti illusztrációval gazdagítja a gyűjteményt.

elsősorú külföldi művészek remek illusztrációinak egyedül jogositott reprodukcióit közli.

illusztráló magyar művészei: *Benczur Gy., Bihari Sándor, Csók L., Eder Gy., Feszty Á., Garay Á., Gergely L., Hári Gy., Hegedüs L., Jászai J., Jendrassik J., Károlyi B., Lotz K., Márk L., Mihálik D., Nagy Zs., Neogrady A., Olgyai F., Réthi L., Stein J., Székely B., Szlányi L., Telegdy L., Tull O., Udvary G., Vágó Pál, Wagner S. és Zichy M.*

első tizennégy kötete már megjelent.

I—II. kötete: Petőfi S. összes költem. Bevezette: *Ferenczi Z., Neogrady A., Telegdy L. és Tull O.* képeivel.

III—IV. kötete: Kisfaludy S. összes költeményei. Bevezette: *Junius, Neogrady Antal, Réthy Lajos, Telegdy László és Tull Ödön* képeivel.

V. kötete: Shakspeare Remekei I. Coriolanus, Othello, Romeo és Julia. Bevezette: *Alexander B.* Gilbert angol művész képeivel.

VI. kötete: Molière Remekei I. A fősvény. Dandin Gy. A kényeskedők. Botsinálta doktor. Bevezette: *Haraszti Gyula* kiváló francia művészek és *Gergely Imre* magyar festőművész képeivel.

VII. kötete: Tóth K. válog. költeményei. Bevezette: *Endrődi S., Neogrady A., Telegdy L. és Tull O.* képeivel.

VIII. kötete: Berzsenyi Daniel munkái. Sajtó alá rendezte: *Bánóczy József*. Bevezette: *Váczy János, Gergely Imre, Mihálik D., Szlányi L., Telegdy L. és Tull O.* képeivel.

IX. kötete: Madách I. válog. munkái. Bevezette: *Palágyi Menyhért, Zichy Mihály* illusztrációival.

X. kötete: Kossuth L. válog. munkái. Bevezette és sajtó alá rendezte: *Kossuth F.* Rajzokkal és arcképekkel.

XI. kötete: Homeros Iliásza. Fordította és bevezette *Kemenes (Kempfi) József*. P. etter világírta illusztrációival.

XII. kötete: Schiller költeményei. Fordította és bevezette *Dóczi Lajos, Benczur Gyula, Lotz Károly, Wagner Sándor* és számos külföldi festőművész illusztrációival.

XIII. kötete: Tóth Ede munkái. Bevezette *Váradi A.* Garay Ákos festőművész képeivel.

XIV. kötete: Kisfaludy K. munkái I. Sajtó alá rendezte és bevezette *Bánóczy József, Eder Gyula, Hegedüs László, Neogrady Antal, Stein János, Szlányi Lajos és Tull O.* képeivel.

egy-egy kötetét külön-külön is kaphatók a koronázott kötet árán, a IX. és X. kötet kivételével.

első tizennégy kötete 3968 oldal (373 iv) és 265 művészi illusztráció. A legolcsóbb és legértékesebb hazai könyvtár és haza képt. Ötven vaskos kötet. Ára diszkótesben 250 kor. Megrendelhető csekély részletfizetésre a **Lampel-Wodianer-féle** és bármely más könyvkereskedésben. Megrendelésnél pontosan kikötendő a klasszikusok első magyar szövegképes kiadása.